

משנת המידות

שאלות על מסכת אבות וכן שאלות על אבות דרבי נתן וכן על הקש"ע + תוכן על האורחות צדיקים

משנת המידות / חלק השאלות על מסכת אבות -6מידות

כ' אלול תשס"ו

פרק א

משנה א

- א. כתוב את השתלשלות קבלת התורה ממשנה רבינו, ועד אנשי כנסת הגדולה?
 ב. מדוע אנשי כנסת הגדולה קרואים "כנסת-הגדולה"?
 ג. במה שונה מסכת אבות משאר המסכתות?
 ד. משה קיבל תורה מסיני, מה החידוש בזה?
 ה. "הם אמרו שלשה דברים", הסבר את מה שאמרו.
 ו. מדוע המשנה אומרת שהם אמרו שלשה דברים, הרי הם אמרו יותר?

משנה ב

- א. כל מקום שמוזכר במסכת אבות "הוא היה אומר", מה הכוונה?
 ב. מה הן השלשה דברים שהעולם עומד עליהם? ומי אמרם?

משנה ג

- א. מי קיבל את התורה משמעון הצדיק? ומה הוא אמר?

משנה ד

- א. מי קיבל את התורה מאנטיגנוס?
 ב. מהו היחס שאדם צריך להתיחס לחכמים?

משנה ה

- א. אלו מדות ומוסרים היה יוסי בן יוחנן רגיל לומר?
 ב. מדוע אסור להרבות שיחה עם האשה?

משנה ו

- א. מי קיבל את התורה מיוסי בן יועזר, ויוסי בן יוחנן?
 ב. אלו מדות ומוסרים היה יהושע בן פרחיה רגיל לומר?
 ג. איזה אדם מותר לדונו לחובה?

משנה ז

- א. אלו מדות ומוסרים היה נתאי הארבלי רגיל לומר?

משנה ח

- א. מי קיבל את התורה מיהושע בן פרחיה ונתאי הארבלי?
 ב. אלו מדות ומוסרים היה יהודה בן טבאי רגיל לומר?
 ג. באר את מאמר חז"ל "אל תעש עצמך כעורכי הדינים".

משנה ט

- א. אלו מדות ומוסרים היה שמעון בן שטח רגיל לומר?

משנה י

- א. מי קיבל את התורה מיהודה בן טבאי ומשמעון בן שטח?
 ב. אלו מדות ומוסרים היה שמעיה רגיל לומר?
 ג. באר את מאמר חז"ל "שנא את הרבנות".
 ד. באר את מאמר חז"ל "אל תתודע לרשות".

וצדקתו עומדת לעד זהו הקונה ספרים ומשאלין לאחרים

כל הזכויות משוייכות ושמורות כולל העתקה וכ' למחבר, ויטפיש, טל: 02-5822919-02-123000-05276

ניתן להשיג על מסכתות: בבא קמא, קידושין, בבא מציעא, כתובות, גיטין, סוכה, מכות, מגילה, ביצה, ראש השנה ועל יור"ד סימנים קפג-ר

משנה יא

- א. אלו מדות ומוסרים היה אבטליון רגיל לומר?
 ב. באר את דברי אבטליון, הבא את הדוגמא, שהר"ע מברטנורא מביא.

משנה יב

- א. מי קיבל את התורה משמעיה ואבטליון?
 ב. אלו מדות ומוסרים היה הלל רגיל לומר?
 ג. כיצד היה אהרן הכהן אוהב שלום?
 ד. כיצד היה אהרן הכהן מקרב את הבריות לתורה?

משנה יג

- א. עוד אלו מדות ומוסרים היה הלל רגיל לומר?
 ב. באר את המילים: 1. נגד 2. שמיה 3. יסף 4. ילף 5. קטלא 6. תגא 7. חלף.
 ג. הגדר את דברי הלל המוזכרים במשנה זו.

משנה יד

- א. עוד אלו מדות ומוסרים היה הלל רגיל לומר. באר את התשובה.

משנה טו

- א. אלו מדות ומוסרים היה שמאי רגיל לומר?
 ב. היכן מצינו בתורה מי שאמר מעט ועשה הרבה, ובהקשר למה?
 ג. שלשה אזהרות ששמאי הזהיר, כנגד מה?

משנה טז

- א. אלו מדות ומוסרים היה רבן גמליאל רגיל לומר?

משנה יז

- א. אלו מדות ומוסרים היה שמעון בנו של רבן גמליאל רגיל לומר?

משנה יח

- א. אלו מדות ומוסרים היה רבן שמעון בן גמליאל רגיל לומר?

פרק ב**משנה א**

- א. אלו מדות רבי בא ללמדינו?

משנה ב

- א. אלו מדות בא ללמדינו רבן גמליאל בנו של רבי יהודה הנשיא?
 ב. באר את דברי המשנה "ואתם, מעלה אני עליכם שכר הרבה כאילו עשיתם".

משנה ג

- א. מהי המדה השלישית שרבן גמליאל בנו של רבי יהודה הנשיא בא ללמדינו?

משנה ד

- א. אלו מדות ומוסרים היה רבן גמליאל בנו של רבי יהודה הנשיא רגיל לומר?
 ב. איזה מדה הלל בא ללמדינו?
 ג. באר את דברי חז"ל "אל תאמר דבר שאי אפשר לשמוע, שסופו להשמע". הבא גם את גירסת רש"י, ותבארהו.

משנה ה

- א. במשנה זו מוזכרים עוד ששה דברים שהלל היה רגיל לומר, מה הן?

וצדקתו עומדת לעד זהו הקונה ספרים ומשאיין לאחרים

כל הזכויות משוייכות ושמורות כולל העתקה וכו' למחבר, ויסיפיש, טל: 02-5822919-123000-05276

ניתן להשיג על מסכתות: בבא קמא, קידושין, בבא מציעא, כתובות, גיטין, סוכה, מכות, מגילה, ביצה, ראש השנה ועל יור"ד סימנים קפג-ד

משנה ו

א. הסבר את דברי הלל "על דאטפך אטפוך, וסוף מטיפיך יטופון".

משנה ז

א. במשנה זו מוזכרים עוד עשרה דברים נוספים שהלל היה רגיל לומר, מה הן?
ב. האם יש סיבה לסדר שהתנא נקט, בשר, נכסים, נשים?

משנה ח

א. מי קיבל את התורה מהלל ושמאי, ומה הוא היה רגיל לומר?
ב. כמה תלמידים היו לרבי יוחנן בן זכאי, ומה שבחן שהיה מונה אותן.
ג. אלו מדות ומוסרים היה רבי יוחנן בן זכאי רגיל לומר?
ד. האם אבא שאול חולק על ת"ק?

משנה ט

א. מי שאל את מי "איזהו דרך ישרה שידבק בה האדם"? ומה ענו לו.
ב. את איזה תשובה בענין בחירת דרך ישרה, העדיף רבי יוחנן בן זכאי, ומדוע?
ג. איזהו דרך רעה שיתרחק ממנה האדם?
ד. את איזה תשובה בענין דרך רעה שיתרחק ממנה האדם, העדיף רבי יוחנן בן זכאי?
ה. מדוע רבי יוחנן בן זכאי שאל אותם איזהו דרך רעה וכו' הרי אפשר להבין מדבריהם הראשונים, שהדרך הרעה היא ההיפך מהטובה?

משנה י

א. הם אמרו שלשה דברים, הרי הם אמרו יותר?
ב. מה השלשה המדות והמוסרים שרבי אליעזר היה אומר?

משנה יא

א. אלו דברים מוציאים את האדם מן העולם?

משנה יב

א. אלו מדות ומוסרים היה רבי יוסי אומר?

משנה יג

א. אלו מדות ומוסרים רבי שמעון אומר?

משנה יד

א. אלו מדות ומוסרים היה רבי אלעזר אומר?

משנה טו

א. אלו מדות ומוסרים היה רבי טרפון אומר?

משנה טז

א. אלו מדות ומוסרים היה רבי טרפון רגיל לומר?

פרק ג

משנה א

א. אלו מדות ומוסרים בא ללמדינו רבי עקיבא בן מהללאל?

משנה ב

א. אלו מדות ומוסרים בא ללמדינו רבי חנינא סגן הכהנים?
ב. אלו מדות ומוסרים בא ללמדינו רבי חנינא בן תרדיון?
ג. מהיכן למדים ששנים העוסקים בתורה – שכינה ביניהם?

וצדקתו עומדת לעד זהו הקונה ספרים ומשאלין לאחרים

כל הזכויות משוייכות ושמורות כולל העתקה וכו' למחבר, ויסיפיש, טל: 02-5822919-02-123000-05276

ניתן להשיג על מסכתות: בבא קמא, קידושין, בבא מציעא, כתובות, גיטין, סוכה, מכות, מגילה, ביצה, ראש השנה ועל יור"ד סימנים קפג-ד

משנה ג

- א. אלו מדות ומוסרים בא ללמדינו רבי שמעון?
 ב. מהיכן למדים ששלשה שאכלו על שלחן אחד ואמרו דברי תורה כאילו אכלו משלחנו של מקום?

משנה ד

- א. אלו מדות ומוסרים בא ללמדינו רבי חנינא בן חכניאי?

משנה ה

- א. אלו מדות ומוסרים בא ללמדינו רבי נחוניא בן הקנה?
 ב. הסבר את מאמר חז"ל "כל הפורק ממנו עול תורה" וכו'?

משנה ו

- א. אלו מדות ומוסרים בא ללמדינו רבי חלפתא בן דוסא?

משנה ז

- א. אלו מדות ומוסרים בא ללמדינו רבי אלעזר איש ברתותא?
 ב. אלו מדות ומוסרים בא ללמדינו רבי שמעון?
 ג. ההולך בדרך ומדבר דברים בטלים, האם הוא מתחייב בנפשו?

משנה ח

- א. מה הדין של מי ששוכח דבר אחד ממשנתו?
 ב. מדוע השוכח משנתו מתחייב בנפשו?

משנה ט

- א. אלו מדות ומוסרים בא ללמדינו רבי חנינא בן דוסא: הסבר את דבריו.
 ב. אלו מדות ומוסרים היה רבי חנינא בן דוסא רגיל לומר: הסבר את דבריו.
 ג. הסבר את החילוק בין "כל שיראת חטאו קודמת לחכמתו" וכו', לבין "כל שמעשיו מרובין מחכמתו" וכו'.

משנה י

- א. עוד אלו מדות ומוסרים היה רגיל רבי חנינא בן דוסא רגיל לומר?
 ב. אלו מדות ומוסרים בא ללמדינו רבי דוסא בן הרכינס?

משנה יא

- א. אלו מדות ומוסרים בא ללמדינו רבי אלעזר המודעי?

משנה יב

- א. אלו מדות ומוסרים בא ללמדינו רבי ישמעאל?

משנה יג

- א. אלו דברים מרגילין את האדם לערוה.
 ב. מה הפירוש סיג ועוד אלו מדות ומוסרים בא רבי עקיבא ללמדינו?

משנה יד

- א. אלו דברים רבי עקיבא היה רגיל לומר?
 ב. משנה זו
 א. הסבר את מאמר חז"ל "הכל צפוי, והרשות נתונה, ובטוב העולם נדון, והכל לפי רוב המעשה".

משנה טו

- א. אלו מדות ומוסרים היה רגיל רבי עקיבא לומר במשנתו "הכל נתון בערבון" וכו'.

משנה יז

- א. אלו מדות ומוסרים רבי אלעזר בן עזריה בא ללמדינו?

וצדקתו עומדת לעד זהו הקונה ספרים ומשאלין לאחרים

כל הזכויות משוייכות ושמורות כולל העתקה וכו' למחבר, ויספיש, טל: 02-5822919-02-123000-05276

ניתן להשיג על מסכתות: בבא קמא, קידושין, בבא מציעא, כתובות, גיטין, סוכה, מכות, מגילה, ביצה, ראש השנה ועל יור"ד סימנים קפג-ד

ב. אלו דברים היה רבי אלעזר בן עזריה רגיל לומר?

משנה יח

א. אלו דברים רבי אלעזר בן חסמא בא ללמדינו?

פרק ד

משנה א

א. מי נחשב חכם, גבור, עשיר, מכובד, ומה הראיה שהמשנה מביאה לכך?

ב. מהו שמו של בן זומא, ומדוע המשנה לא מזכירה את שמו?

משנה ב

א. אלו מדות ומוסרים מלמדנו בן עזאי?

ב. מהו שמו של בן עזאי, ומדוע המשנה לא מזכירה את שמו?

ג. הסבר את מאמר חז"ל "שכר מצוה מצוה, שכר עבירה עבירה".

משנה ג

א. אלו מדות ומוסרים היה בן עזאי רגיל לומר?

משנה ד

א. אלו מדות ומוסרים מלמדנו רבי לויטס איש יבנה?

ב. מה העונש של המחלל שם שמים בסתר? והאם יש הבדל בין אם חילל בשוגג או במזיד?

משנה ה

א. מה השכר על מי שלומד על מנת ללמד, ומה השכר של מי שלומד על מנת לעשות?

ב. הלומד בשביל שיקרא רבי האם מספיקין בידו ללמוד וללמד?

ג. יש מטרות שאדם אסור לו ללמוד על מנת להשיג את אותם המטרות, כתוב מה הן?

ד. האם מותר לקבל שכר על הלימוד שלומד?

משנה ו

א. מהו השכר של המכבד את התורה, ומהו העונש של המחלל את התורה, ומי אומר זאת?

ב. המכבד את התורה - כיצד?

משנה ז

א. מהו ההתנהגות שדיין צריך להתנהג כשבא דין לפניו, ומי אומר זאת?

משנה ח

א. מהו השכר של המקיים תורה מעוני, ומהו העונש של המבטל את התורה מעושר, ומי אומר זאת?

משנה י

א. אלו מדות ומוסרים מלמדנו רבי מאיר?

משנה יא

א. אלו מדות ומוסרים מלמדנו רבי אליעזר בן יעקב?

ב. העושה עבירה, מה יעשה כדי שלא יענש?

ג. איזה התכנסות מתקיימת ואיזה לא, ומי אומר זאת?

משנה יב

א. מהו היחס שצריך להתיחס הרב לתלמיד? ומהו היחס שצריך להתיחס חבר לחבר? ומהו היחס

שצריך להתיחס התלמיד לרב?

משנה יג

א. מהו הזהירות שצריך להיות בזמן שלומד, ומי אומר זאת?

ב. מה הם השלשה כתרים שמוזכרים במשנה, ומי אומר זאת?

וצדקתו עומדת לעד זהו הקונה ספרים ומשאלין לאחרים

כל הזכויות משוייכות ושמורות כולל העתקה וכו' למחבר, ויספיש, טל: 02-5822919-05276

ניתן להשיג על מסכתות: בבא קמא, קידושין, בבא מציעא, כתובות, גיטין, סוכה, מכות, מגילה, ביצה, ראש השנה ועל יור"ד סימנים קפג-ד

משנה יד

א. אלו מדות ומוסרים מלמדינו רבי נהוראי, בענין מי שאין במקומו תלמידי חכמים?

משנה טו

א. הסבר את המשנה, אין בידינו לא משלות הרשעים, ולא מיסורי הצדיקים, ומי אומר זאת?
 ב. אלו מדות ומוסרים מלמדינו רבי מתיא בן חרש?

משנה טז

א. העולם למה הוא דומה?

משנה יז

א. אלו דברים היה רגיל רבי יעקב לומר?

משנה יח

א. אלו מדות ומוסרים מלמדינו רבי שמעון בן אלעזר?

משנה יט

א. האם מותר לשמוח בזמן שהאויב נופל, ומדוע?

משנה כ

- א. למה משול לימוד כשאדם צעיר, ולמה כשאדם מבוגר?
 ב. למה משול לימוד שאדם לומד מן הקטנים, ללימוד שלומד מן הזקנים?
 ג. אלו מדות ומוסרים מלמדינו רבי?
 ד. הסבר במה חולק רבי על אלישע בן אבויה?

משנה כא

א. אלו מדות ומוסרים מלמדינו רבי אלעזר בן הקפר שהן מוציאים את האדם מן בעולם?

משנה כב

א. אלו מדות ומוסרים היה רבי אלעזר בן הקפר רגיל לומר?

פרק ה

משנה א

- א. בכמה מאמרות נברא העולם, הסבר מה זה מאמרות?
 ב. מדוע נברא העולם בעשרה מאמרות ולא באחד?
 ג. הסבר את מאמר חז"ל אלא להפרע מן הרשעים, שמאבדין את העולם שנברא בעשרה מאמרות.

משנה ב

- א. כמה דורות יש מאדם עד נח?
 ב. מדוע הקב"ה הביא את המבול בחיי נח ולא לפני זה בזמן שהתחילו להכעיסו?
 ג. כמה דורות יש מנח עד אברהם אבינו?

משנה ג

- א. כמה נסיונות נתנסה אברהם אבינו והאם עמד בכולם, ומה זה בא להודיע?
 ב. מה הן העשרה הנסיונות שנתנסה אברהם אבינו?

משנה ד

- א. כמה ניסים נעשו לאבותינו?
 ב. מה הן הניסים שהיו לאבותינו?
 ג. כמה מכות הביא הקב"ה על המצרים?
 ד. מה הן המכות שהביא הקב"ה על המצרים?
 ה. האם המצרים זכו להקבר, ומנין למדים זאת?

וצדקתו עומדת לעד זהו הקונה ספרים ומשאלין לאחרים

כל הזכויות משוייכות ושמורות כולל העתקה וכו' למחבר, ויסיפיש, טל: 02-5822919-123000-05276

ניתן להשיג על מסכתות: בבא קמא, קידושין, בבא מציעא, כתובות, גיטין, סוכה, מכות, מגילה, ביצה, ראש השנה ועל יור"ד סימנים קפג-ד

- ו. כמה נסיונות ניסו אבותינו את המקום ברוך הוא במדבר, ומהיכן למדים זאת?
 ז. מה הן הנסיונות שניסו אבותינו את המקום ברוך הוא במדבר?

משנה ה

- א. כמה ניסים נעשו לאבותינו בבית המקדש, ומה הם?
 ב. פרט מה הנס שהיה בעומר ובשתי הלחם, ובלחם הפנים.
 ג. "ולא אמר אדם לחבירו: צר לי המקום שאלין בירושלים" ויש גירסא "כשאלין", הסבר את המשנה לפי שני הגירסאות.

משנה ו

- א. כמה דברים נבראו בערב שבת בין השמשות, ומה הם?

משנה ז

- א. מה הם הסימנים של אדם המושלם במדות, ובחכמה, ומה הם של אדם שאינו מושלם.

משנה ח

- א. מה הם השבעה מיני פורעניות הבאים לעולם על שבעה גופי עבירה?

משנה ט

- א. בכמה פרקים הדבר מתרבה, ומפני מה?

משנה י

- א. כמה מדות יש באדם, ומה הן? כתוב את הדרגות לפי סדר חשיבותן.

משנה יא

- א. כמה מדות יש בדעות, ומה הן? כתוב את הדרגות לפי סדר חשיבותן.

משנה יב

- א. כמה מדות יש בתלמידים, ומה הן? כתוב את הדרגות לפי סדר חשיבותן.

משנה יג

- א. כמה מדות יש בנתינת צדקה, ומה הן? כתוב את הדרגות לפי סדר חשיבותן.

משנה יד

- א. כמה מדות יש בהליכה לבית המדרש, ומה הן? כתוב את הדרגות לפי סדר חשיבותן.

משנה טו

- א. כמה מדות יש ביושבים לפני חכמים, מה הן? כתוב את הדרגות לפי סדר חשיבותן.

משנה טז

- א. איזה אהבה אינה נשארת לעולם, ואיזה אהבה נשארת לעולם? כתוב דוגמאות שהמשנה מביאה לכך.

משנה יז

- א. איזוהי מחלוקת המתקיימת, ואיזה לא? כתוב דוגמאות שהמשנה מביאה לכך.

משנה יח

- א. מהו השכר של המזכה את הרבים? כתוב דוגמא שהמשנה מביאה לכך.
 ב. מהו העונש של המחטיא את הרבים? כתוב דוגמא שהמשנה מביאה לכך.

משנה יט

- א. מה הם הסימנים של מי שהוא מתלמידיו של אברהם אבינו? ומה הן הסימנים של מי שהוא מתלמידיו של בלעם הרשע?

וצדקתו עומדת לעד זהו הקונה ספרים ומשאלין לאחרים

כל הזכויות משוייכות ושמורות כולל העתקה וכו' למחבר, ויסיפיש, טל: 02-5822919-05276-123000

ניתן להשיג על מסכתות: בבא קמא, קידושין, בבא מציעא, כתובות, גיטין, סוכה, מכות, מגילה, ביצה, ראש השנה ועל יור"ד סימנים קפג-ר

ב. מה השכר העתידי להיות לתלמידיו של אברהם אבינו, ומהו העונש העתידי להיות לתלמידיו בלעם הרשע, ומהיכן למדים זאת?

משנה ב

א. אלו מדות ומוסרים מלמדינו יהודה בן תימא?

ב. אלו מדות היה יהודה בן תימא רגיל לומר?

משנה כא

א. יהודה בן תימא היה רגיל לומר גילאים, ולכל גיל וגיל תפקיד משלו, מהו הגיל ומה התפקיד של כל גיל וגיל?

משנה כב

א. אלו מדות ומוסרים מלמדינו בן בג בג?

משנה כג

א. איזה דבר מלמדינו בן הא הא?

פרק קנין תורה

א. האם קנין תורה קשור למסכת אבות, ומדוע?^(א)

ב. כל העוסק בתורה לשמה לאלו דברים הוא זוכה?^(ב)

ג. בכל יום ויום יוצאת בת קול מהר חורב ומכרזת, כתוב מה מכרזת ומדוע?^(ג)

ד. מה לומדים חז"ל מהפסוק "והלוחות מעשה אלקים המה, והמכתב מכתב אלקים חרות על הרוחות"^(ד)?

ה. איך צריך לנהוג מי שלומד מחבירו פרק אחד או הלכה אחת או פסוק אחד, ומהיכן למדים זאת?^(ה)

ו. מי שלומד מחבירו אומנות שאינה תורה האם גם צריך לכבדו?^(ו)

ז. מהי דרכה של תורה? והאם מדובר כן גם שעשיר עשה כן?^(ז)

ח. מה גדול ממה כהונה מתורה, או תורה מכהונה, והאם כהונה ממלכות או מלכות מכהונה. ומדוע?^(ח)

ט. מה הן הדברים שהתורה נקנית בהם?^(ט)

י. מה לומדים חז"ל מהפסוק "ותאמר אסתר למלך בשם מרדכי"^(י)?

יא. מהו השכר שיש למי שלומד תורה?^(יא)

יב. אלו מדות מנו חכמים שזה נאה צדיקים ונאה לעולם?^(יב)

יג. האם יש עדיפות לדור במקום תורה, ומדוע?^(יג)

יד. מה הן הקנינים שקנה הקב"ה בעולמו, ומנין למדים זאת?^(יד)

טו. מה היא מטרתו של הקב"ה, בזה שברא את העולם?^(טו)

טז. מה נתן הקב"ה לישראל כדי לזכותם, ומה הכוונה "לזכותם"^(טז)?

משנת המידות / חלק השאלות על אבות דרבי נתן

חלק ראשון

ברייתא א

- א. בחומש שמות נאמר "ויקרא אל משה ביום השביעי מתוך הענן" לאיזה יום, ולאיזה בחודש זה היה?
 ב. "ויכסהו הענן ששת ימים" – את מי או את מה כיסה הענן? ומאיזה תאריך ועד איזה תאריך?
 ג. מפני מה נתעכב משה כל ששת ימים ולא שרה עליו הדיבור?
 ד. מחלוקת רבי נתן ורבי מתיא בן חרש, האם הם לפי דברי רבי יוסי הגלילי או לפי דברי רבי עקיבא?
 ה. מה נחלקו רבי יאשיהו ורבי מתיא בן חרש בענין לימוד תורה ועיסוק בדרך ארץ?

ברייתא ב

- א. האם כל התורה ניתנה למשה בסיני או רק חלק ממנה, ומנין למדים זאת?

ברייתא ג

- א. פרט את מסירת התורה ממשה רבינו עד אנשי כנסת הגדולה. ומנין למדים זאת?

ברייתא ד

- א. מה הפירוש של מאמר חז"ל "ואל יהי מקפיד על דבריו", ומה עונשו של המקפיד, ומנין למדים זאת?

ברייתא ה

- א. אלו מדות ומוסרים מלמדינו בן עזאי?

ברייתא ו

- א. באר את מאמר חז"ל "חכמים עשו סיג לדבריהם", ומהו עונשו של העובר על דברי חכמים?

ברייתא ז

- א. האם רב צריך ללמד תורתו לכל אדם?

ברייתא ח

- א. האם מותר ליטול צדקה שלא ביושר, ומדוע?
 ב. מהו העונש למי שעושה עצמו כעוור או כמוכה שחין?
 ג. מהו העונש למי שמשחית את ממונו?

ברייתא ט

- א. מהו סופו של מי שמשחית את ממונו מחמת כעס?

ברייתא י

- א. האם יש מצבים שאדם פטור מללמוד?
 ב. איזה לימוד חשוב יותר, לימוד בעוני או בעושר, ומנין למדים זאת?

ברייתא יא

- א. מי שלמד תורה מרב אחד, האם יש עדיפות שיחפש רב נוסף כדי ללמוד ממנו תורה או מספיק בזה שילמד בפני עצמו?

ברייתא יב

- א. אדם שנתן צדקה בבקר, ובערב מבקשים ממנו שוב, האם יש עליו חיוב לתת שוב?

ברייתא יג

- א. מה חשוב יותר, האם לימוד תורה מהקרבת קרבן או הבאת קרבן יותר מלימוד תורה, ומנין למדים זאת?

וצדקתו עומדת לעד זהו הקונה ספרים ומשאלין לאחרים

כל הזכויות משוייכות ושמורות כולל העתקה וכו' למחבר, ויסיפיש, טל: 02-5822919-05276

ניתן להשיג על מסכתות: בבא קמא, קידושין, בבא מציעא, כתובות, גיטין, סוכה, מכות, מגילה, ביצה, ראש השנה ועל יור"ד סימנים קפג-ד

ברייתא יד

- א. מהו השכר שיש בזמן שמקיימים את עבודת הקרבנות בבית המקדש?
- ב. מה מפסידים בזמן שאין מקיימים את עבודת הקרבנות, ומנין למדים זאת?

ברייתא טו

- א. מה חשוב יותר, האם חסד מקרבן או קרבן מחסד, ומנין למדים זאת?
- ב. מהיכן יודעים שאין העולם עומד בלא מדת החסד?
- ג. מהי המדה שמכפרת שהיא תחליף לקרבנות?
- ד. מי שרוצה שתפילתו תתקבל ברצון, מהי העצה היעוצה לכך?

ברייתא טז

- א. למה אדם צריך ליעד את ביתו?
- ב. כיצד צריך לנהוג באורח תלמיד חכם?

ברייתא יז

- א. הסבר את מאמר חז"ל "הוי מתאבק בעפר רגליהם".

ברייתא יח

- א. הסבר את מאמר חז"ל "יהי ביתך פתוח לרוחה".
- ב. הסבר את מאמר חז"ל "ויהיו עניים בני ביתך".
- ג. מדוע גדול הכנסת אורחים של אברהם אבינו, יותר משל איוב?

ברייתא יט

- א. איך אדם צריך לחנך בני ביתו לנהוג בהכנסת אורחים?

ברייתא כ

- א. הסבר את מאמר חז"ל "עשה לך רב", ומדוע?

ברייתא כא

- א. הסבר את מאמר חז"ל "קנה לך חבר", ומדוע?
- ב. מה לומדים חז"ל מהפסוק "טובים השנים מן האחד, אשר יש להם שכר טוב בעמלם"?

ברייתא כב

- א. מהי המעלה של שלשה העוסקים בתורה?

ברייתא כג

- א. מהי המעלה של שנים העוסקים בתורה?

ברייתא כד

- א. מהי המעלה של יחיד היושב ועוסק בתורה?

ברייתא כה

- א. מדוע צריך להתרחק משכן רע?

ברייתא כו

- א. רבי שמעון מלמדינו שיש עוון שאדם נענש שבאים עליו נגעים, מהו ומנין למדים זאת?

ברייתא כז

- א. על איזה עבירה שעשו ישראל במדבר חתם הקב"ה דינם, שלכן לא יכנסו לארץ?
- ב. מה הם העשרה נסיונות שניסו אבותינו את הקב"ה?

ברייתא כח

- א. רבי שמעון בן אלעזר מלמדינו שנגעים באים על אדם מפני שני עוונות נוספים, מה הם, ומנין למדים זאת?

ברייתא כט

- א. מהו העונש של המתחבר לאדם רע, או לאדם רשע?
 ב. האם מותר להתחבר לרשע כדי לקרבו לתורה?
 ג. הגדר מי נחשב אדם רע, ומי נחשב אדם רשע?

ברייתא ל לא

- א. באר את מאמר חז"ל "ואל תתיאש מן הפורענות".

ברייתא לב

- א. מה היא ההנהגה שהדיינים צריכים לנהוג כלפי הבעלי דינים?

ברייתא לג

- א. הנכנס לבית המדרש ושומע דין, כיצד צריך לנהוג?
 ב. מה לומדים חז"ל מהפסוק "כקטן כגדול תשמעון"?

ברייתא לד

- א. באר מאמר חז"ל "שנא את הרבנות".

ברייתא לה

- א. מהו הגנות למי שמגביה עצמו על דברי תורה?
 ב. מהו העונש של המגביה עצמו כדי ללמוד דברי תורה?
 ג. מהו השכר של המשפיל עצמו כדי ללמוד דברי תורה?

ברייתא לו

- א. מהו שבחו של אהרן הכהן, וכיצד נכרים תלמידיו?
 ב. כיצד אדם צריך להיות אהב שלום ורודף שלום?

ברייתא לז

- א. מה לומדים חז"ל מהפסוק "וקרא זה על זה ואמר".

ברייתא לח

- א. מהו השכר של אנשים האוהבים זה את זה?
 ב. מה העונש של אנשים השונאים זה את זה?

ברייתא לט

- א. כיצד אדם צריך לקיים מאמר חז"ל "ומקרבו לתורה"?

ברייתא מ

- א. מהו השכר של המשכימים ומעריבים לבתי כנסיות, ומנין למדים זאת?
 ב. מהו השכר של המניחים ביתם ועולים לרגל?

ברייתא מא

- א. באר את דברי שמאי "עשה תורתך קבע".

ברייתא מב

- א. מנין שצדיקים אומרים מעט ועושים הרבה?
 ב. מנין שרשעים אומרים הרבה ועושים מעט?

ברייתא מג

- א. כשאדם נותן לחבירו מתנה, כיצד צריך להיות אופן הנתינה, ומדוע?

וצדקתו עומדת לעד זהו הקונה ספרים ומשאיילן לאחרים

כל הזכויות משוייכות ושמורות כולל העתקה וכו' למחבר, ויסיפיש, טל: 02-5822919-05276-123000

ניתן להשיג על מסכתות: בבא קמא, קידושין, בבא מציעא, כתובות, גיטין, סוכה, מכות, מגילה, ביצה, ראש השנה ועל יור"ד סימנים קפג-ד

חלק שני

ברייתא א

א. מהי מטרת האדם בעולם הזה?

ברייתא ב

א. מהי הדרך הטובה שאדם צריך להדבק אליה?

ברייתא ג

א. מהי הדרך הרעה שהאדם צריך להתרחק ממנה?

ברייתא ד

א. מה הם המדות והמוסרים שרבי אליעזר אומר?
 ב. הסבר את מאמר חז"ל "יהי כבוד חבריך חביב עליך כשלך".

ברייתא ה

א. אלו שלשה דברים מוציאים את האדם מן העולם?
 ב. הסבר מה נקרא "עין הרע".

ברייתא ו

א. האם מותר לשנוא אדם מישראל ומדוע?

ברייתא ז

א. "יהי ממון חברך חביב עליך כשלך" כיצד?
 ב. מנין לומדים חז"ל שאסור לדחות עני ולומר לו "היום אין לי תבוא מחר"?

ברייתא ח

א. מנין לומדים חז"ל שכל מעשה האדם צריך להיות לשם שמים?

ברייתא ט

א. אלו מדות ומוסרים מלמדינו רבי שמעון?

ברייתא י

א. אלו מדות ומוסרים מלמדינו רבי אליעזר?

ברייתא יא

א. אלו חידושים חידשו תלמידיו של רבי יהושע ליהושע?

ברייתא יב

א. אלו אורחות חיים לימד רבי אליעזר את תלמידיו?

חלק שלישי

ברייתא א

א. אלו מדות ומוסרים מלמדינו רבי דוסא בן הרכינס?
 ב. מדוע אדם כשניעור משנתו צריך להזדרז ולקום?

ברייתא ב

א. אלו מדות ומוסרים מלמדים אותנו חז"ל בענין "שיחת הילדים", ומנין למדים זאת?

ברייתא ג

א. האם מותר לישוב עם יושבי קרנות שבשוק, ומנין למדים זאת?
 ב. מה נכלל בכלל מושב ליצים, והאם מותר לילך לשם?

וצדקתו עומדת לעד זהו הקונה ספרים ומשאיילן לאחרים

כל הזכויות משוייכות ושמורות כולל העתקה וכ' למחבר, ויטפיש, טל: 02-5822919-02-123000-05276

ניתן להשיג על מסכתות: בבא קמא, קידושין, בבא מציעא, כתובות, גיטין, סוכה, מכות, מגילה, ביצה, ראש השנה ועל יור"ד סימנים קפג-ד

ברייתא ד

א. איזה תפילה היה רבי עקיבא אומר בזמן שהיה יושב ושונה עם תלמידיו, ונזכר שלא למד עד גיל ארבעים?

ברייתא ה

א. מה יעשה אדם שרוצה שחכמתו תתקיים בידו?

ברייתא ו

א. למה משול: א) אדם שהוא חכם וגם ירא חטא, ב) אדם שהוא חכם ואינו ירא חטא, ג) ירא חטא ואינו חכם?

ברייתא ז

א. למה משול אדם שיש בו מעשים טובים ולמד תורה הרבה?
ב. למה משול אדם שאין בו מעשים טובים ולמד תורה הרבה?

ברייתא ח

א. אלו מדות ומוסרים מלמדינו רבן גמליאל?

ברייתא ט

א. חז"ל מלמדים אותנו ששתיקה יפה, האם הכוונה גם לחכמים, והאם גם מדברי תורה?

ברייתא י

א. מהו הדבר הגורם את הבאת החכמה?

ברייתא יא

א. למה משול מי שלומד תורה והוא ירא שמים?
ב. למה משול מי שלומד תורה והוא לא ירא שמים?

חלק רביעי**ברייתא א**

א. מי נחשב לחכם, ומנין למדים זאת?
ב. מי נחשב לעניו שבענוים?
ג. מי נחשב לעשיר?
ד. מי נחשב לגיבור?
ה. מה לומדים חז"ל מהפסוק "עיר גבורים עלה חכם"?

ברייתא ב

א. מה לומדים חז"ל מהפסוק "בז לדבר יחבל לו, וירא מצוה הוא ישולם"?

ברייתא ג

א. הלומד תורה בילדותו למה הוא משול? והלומד בזקנותו למה הוא דומה?

ברייתא ד, ה, ו, ז, ח

א. אדם שיש בו מעשים טובים ולומד תורה, למה הוא משול?
ב. הלומד תורה ואין בו מעשים טובים, למה הוא משול?

ברייתא ט

א. מה היא המעלה של אדם הלומד תורה בילדותו, לבין מי שלומד בזקנותו?

ברייתא י

א. מה לומדים חז"ל מהפסוק "לא יערכנה זהב וזכוכית"?
ב. מה לומדים חז"ל מהפסוק "ותמורתה כלי פז"?
ג. מה שכרו של מי שעמל בתורה, ומקיימן?

וצדקתו עומדת לעד זהו הקונה ספרים ומשאלין לאחרים

כל הזכויות משוייכות ושמורות כולל העתקה וכו' למחבר, ויסיפיש, טל: 02-5822919-05276-123000

ניתן להשיג על מסכתות: בבא קמא, קידושין, בבא מציעא, כתובות, גיטין, סוכה, מכות, מגילה, ביצה, ראש השנה ועל יור"ד סימנים קפג-ר

ד. מה הפסדו של מי שעמל בתורה ואינו מקיימן?

ברייתא יא

א. מהו ההפסד שיש למי שלומד תורה ואינו חוזר על תלמודו: א) כשעבר ששה חדשים בלא שחזר על תלמודו ב) כשעבר שנה בלא שחזר ג) כשעבר שנה וחצי בלא שחזר ד) כשעבר שנתיים בלא שחזר.

ברייתא יב

א. מהו שכרו של מי שגורם שחבירו יעשה מצוה?
ב. מה לומדים חז"ל מהפסוק "רק השמר לך ושמור נפשך מאוד, פן תשכח את הדברים אשר ראו עיניך".

ברייתא יג יד טו

א. אלו מדות ומוסרים מלמדינו בן עזאי?

ברייתא טז

א. רבי עקיבא מלמדינו שיש לאדם ליזהר מדברים מסוימים כדי לא להכשל באיסורים, מה הם הדברים, ומה הם האיסורים?
ב. האם יש עדיפות למקום קבורת האדם וא"כ מהם, ומדוע?

ברייתא יז

א. אדם שאוכל אוכלין המזיקין, כמה איסורים הוא עובר?

ברייתא יח

א. מה לומדים חז"ל מהפסוק "כי מכבדי אכבד ובזי יקלו"?

ברייתא יט

א. מהו הכבוד שאדם צריך לכבד את תלמידו, את חבירו, את רבו, ומנין למדים זאת?

ברייתא כ

א. יציאת חכם מארץ ישראל לחו"ל, האם יש בזה חסרון, ומדוע?

ברייתא כא

א. מהו שבחו של המשים שלום בין בני ביתו, ומהו גנותו של המטיל קנאה ותחרות בתוך ביתו?

ברייתא כב

א. אלו מדות ומוסרים מלמדינו רבן גמליאל?

ברייתא כג

א. מהו הפסדו של מי שרודף אחרי תענוגי עולם הזה?

ב. מהו שכרו של מי שמונע מעצמו תענוגי עולם הזה?

ברייתא כד

א. אלו מדות ומוסרים היה רבי יהודה הנשיא רגיל לומר?

ברייתא כה

א. מהו גנותו של המרבה לאכול, ומהו שבחו של המרבה לעשות מעשים טובים?

ברייתא כו

א. מה הן השלש מידות שיש בתלמידי חכמים, ומה ההבדלים ביניהם?

ברייתא כז

א. מה ההבדל בין מי שעושה דברי תורה עיקר ודרך ארץ טפל לבין מי שעושה דרך ארץ עיקר ודברי תורה טפל?

ברייתא כח

א. אלו מדות ומוסרים מלמדינו רבי שמעון בן אלעזר בשם רבי מאיר:

ברייתא כט

א. את איזה חבר יש לאהוב, ואיזה אין לאהוב, ומדוע:

ברייתא ל

א. האם האדם יכול להטות את ליבו כמו שהוא רוצה:

ברייתא לא

א. איזה שכר יש למי ששוקד על דברי תורה:

ב. איזה עונש יש למי שמתבטל מדברי תורה:

חלק חמישי**ברייתא א**

א. אלו מדות ומוסרים מלמדינו אבא שאול:

ברייתא ב

א. מה היא המעלה של מי שניעור מתוך דברי תורה, ומהו חסרונו של מי שניעור מתוך דברים בטלים:

ברייתא ג

א. מה אומרים חז"ל על מי שער בלילה ואינו לומד תורה:

ברייתא ד

א. מהו סופו של מי שמכבד ומתידד עם חברו למטרת ממון:

ב. מהו סופו של מי שמוכיח את חברו, על מעשיו הרעים ומהפכו לטוב, ומנין למדים זאת:

ברייתא ה

א. מה הן הארבע סוגי עבירות שחלוקים בכפרתם, וכיצד כפרתם, ומנין חז"ל לומדים זאת:

ברייתא ו

א. מה ההבדל בין מי שיש בידו מדרש ואין בידו הלכות, לבין מי שיש בידו הלכות ואין בידו מדרש, ולבין מי שיש בידו גם מדרש וגם הלכות:

ברייתא ז

א. מה הן הזהירויות שרבי יצחק בן פינחס מלמדינו:

ברייתא ח

א. מה סופו של המבטל תורה מעושר, ומהו סופו של המקיים דברי תורה מעוני:

ברייתא ט

א. מה הן הדברים שמביאים טובה לעולם:

ברייתא י

א. האם מותר להתחבר עם עוברי עבירה, בלא שעושה כמעשיהם, והאם יש שכר למי שמתחבר עם צדיקים:

ברייתא יא

א. מה זה "בדאי", ומהו עונשו של מי שהוא בדאי, ומנין למדים זאת:

ב. מנין יעקב אבינו ידע שיוסף בנו חי:

ברייתא יב

א. בכמה מאמרות נברא העולם, ומדוע לא נברא רק באחד:

וצדקתו עומדת לעד זהו הקונה ספרים ומשאלין לאחרים

כל הזכויות משוייכות ושמורות כולל העתקה וכו' למחבר, ויסיפיש, טל: 02-5822919-123000-05276

ניתן להשיג על מסכתות: בבא קמא, קידושין, בבא מציעא, כתובות, גיטין, סוכה, מכות, מגילה, ביצה, ראש השנה ועל יור"ד סימנים קפג-ר

ברייתא יג

א. מה אומרים חז"ל בענין עתידה של ירושלים, וכיצד לומדים זאת?

ברייתא יד

א. מה הן הדברים שהעושה אותם אוכל פירותיהן בעולם הזה והקרן קיימת לו לעולם הבא?

ברייתא טו

א. מה הן הדברים שהעושה אותן נפרעין ממנו בעולם הזה ובעולם הבא?

ברייתא טז

א. האם יש קרן ופירות למי שעושה מצוה או עבירה, והסבר מה הכוונה קרן ומה הכוונה פירות?

ברייתא יז

א. מה הן הארבע מדות שיש בתלמידים?

ברייתא יח

א. כמה כתרים יש? כתוב אותם לפי סדר חשיבותם.

ב. האם כל אדם יכול לזכות בכתרים הנ"ל.

ג. האם מותר להניח דברי תורה ולהתעסק במצות בביקור חולים?

ברייתא יט

א. מה הן הדברים שנאמרו בנותני צדקה?

ברייתא כ

א. מה הן המידות שאדם צריך, כדי לעשות רצון הקב"ה?

ב. כיצד אדם צריך לעבוד את ד', וכיצד צריך לעשות את המצוות?

ג. כיצד אדם צריך להתיחס למעשיו עם חביריו?

ד. למה משולים התלמידי חכמים, ולמה הרשעים?

ה. כיצד אדם צריך להתיחס בזמן שיש לו צער, או כשמקבל עלבון?

ברייתא כא

א. מהי מטרת בריאת העולם?

ברייתא כב

א. מה נתן הקב"ה לישראל כדי לזכותם, ומה הכוונה "לזכותם"?

פרק השלום / ממסכת דרך ארץ

א. הסבר את מאמר חז"ל "גדול הוא השלום כשאר לעיסה"^(א).

ב. הסבר את הפסוק "דור הולך ודור בא, והארץ לעולם עומדת"^(ב).

ג. "רשב"ג אומר על שלושה דברים העולם קיים", מה הן?^(ג)

ד. מה מבאר רבי מונא את דברי רשב"ג?^(ד)

ה. גדול השלום במה?^(ג - כד)

ו. בשכר מה הקב"ה ברך את בני ישראל ב"שלום"?

ז. מה יותר חמור לשון הרע או מחלוקת? הוכח זאת.^(ה)

ח. מה הם האופנים שמותר לשקר? (ז, ח, ט)^(ו)

ט. סכם את כל דברי בר קפרא בענין גדול השלום.^(ח - י)

י. מי קרוי מלאך, ומנין למדים זאת?^(ז)

יא. איך היה אהרן אוהב שלום ורודף שלום?^(כא)

יב. אלו ברכות ותפלות חותמות בשלום?^(כב)

יג. מהו השכר למי שאוהב שלום ורודף שלום ומקדים שלום, ומשיב שלום?^(כד)

וצדקתו עומדת לעד זהו הקונה ספרים ומשאלין לאחרים

כל הזכויות משוייכות ושמורות כולל העתקה וכו' למחבר, ויספיש, טל: 02-5822919-02-123000-05276

ניתן להשיג על מסכתות: בבא קמא, קידושין, בבא מציעא, כתובות, גיטין, סוכה, מכות, מגילה, ביצה, ראש השנה ועל יור"ד סימנים קפג-ר

משנת המידות / חלק השאלות על קיצור שולחן ערוך

קובץ א

הנהגות בין אדם למקום

- א. מה צריך האדם לחשוב בכל פעולותיו ומעשיו? (א)
- ב. מאיפה לומדים שהקב"ה מלא כל הארץ כבודו? (א)
- ג. אלו חסדי ה' צריך לזכור בכל יום בזמן שנעור משנתו? (א)
- ד. באר את הפסוק "חדשים לבקרים רבה אמונתך". (א)
- ה. מהי העצה כדי להנצל מתחבולות היצר, שלא יפריעו לו לקום בבוקר? (א)
- ו. התנהגות בצניעות האם היא גם בחדרי חדרים, ומדוע ומהיכן למדים זאת? (א)
- ז. מהו ההנהגה שאדם צריך לנהוג בזמן שמברך איזה ברכה? (א)
- ח. מדוע ראוי לברך את הברכות בקול רם? (א)
- ט. מדוע צריך שיהיה פיו נקי בזמן שמברך איזה ברכה? (א)
- י. מהו השכר המובטח למי שזהיר במצות תפילין לנהוג בהם קדושה? (א)
- יא. מה נקרא קדושת תפילין? (א)
- יב. מדוע אין לכסות את תפילין של ראש? (א)
- יג. מדוע חייב אדם להזהר מאד במצות מזוזה? (א)
- יד. מהו שכרו של הזהיר במצות מזוזה, ומה הפסדו של מי שאינו זהיר? (א)
- טו. האם מותר להניח את היד על המזוזה? (א)
- טז. מה אדם צריך לומר בזמן שיוצא מביתו ומניח יד על המזוזה? (א)
- יז. איך צריך להתכונן לתפילה, ומנין לומדים זאת? (א)
- יח. האם מותר להתפלל בלא שיחגור עצמו, ומנין לומדים זאת? (א)
- יט. מדוע צריך להשתדל להתפלל עם הציבור? (א)
- כ. אם יש לידו בית כנסת קרוב ורחוק לאיזה ילך, ומדוע? (א)
- כא. איזה שכר מקבל מי שהוא מעשרה ראשונים? (א)
- כב. מהו השכר של מי שהולך לשחרית וערבית לבית הכנסת ולבית המדרש בזמן הראוי, ומתאחר שם כראוי, ומתנהג שם בקדושה כראוי? (א)
- כג. מה נקרא קביעות מקום לתפילה? והיכן ראוי לקבוע, והיכן לא? (א)
- כד. מתי מותר לרוץ בשבת? (א)
- כה. מהו אופן הליכה והכניסה לבית הכנסת? (א)

וצדקתו עומדת לעד זהו הקונה ספרים ומשאלין לאחרים

כל הזכויות משוייכות ושמורות כולל העתקה וכו' למחבר, ויסיפיש, טל: 02-5822919-05276

ניתן להשיג על מסכתות: בבא קמא, קידושין, בבא מציעא, כתובות, גיטין, סוכה, מכות, מגילה, ביצה, ראש השנה ועל יור"ד סימנים קפג-ר

- כו. מה הם הדברים שאסור לעשות בבית הכנסת, ומדוע? (טו)
- כז. מהו אופן הכנת הלב והמחשבה לתפילת שמונה עשרה? (טז)
- כח. מהי הכונה שאדם צריך לכוון בשעת התפילה? (טז)
- כט. אדם שאינו יודע פירוש המילות, מה יעשה? (טז)
- ל. מה צריך אדם המתפלל לעשות כשעולה מחשבה זרה בליבו? (טז)
- לא. מדוע המתפלל צריך לכוון רגליו זו אצל זו? (טז)
- לב. כיצד אדם צריך לעמוד בתפילה? (טז)
- לג. אדם שרוצה לקיים מצוה ומפחד שיצה"ר יסיתהו מהי העצה היעוצה לכך? (טז)
- לד. מדוע יש לנהוג לומר על כל דבר שעושה "בלי נדר"? (טז)
- לה. מה ראוי לירא שמים לחשוב קודם הליכתו לישון? (טז)

קובץ ב

דרך ארץ דבר יום ביומו

- א. מה לומדים מהפסוקים "ולא תלכו בחוקות הגוי" ומהפסוק "ובחוקותיהם לא תלכו" ומהפסוק "השמר לך פן תנקש אחריהם"? (א)
- ב. מה הן הבגדים שראוי לו לאדם ללבוש ביום חול? ומה לא ראוי ללבוש ומדוע? (ב)
- ג. מה הן הבגדים שראוי לו לאדם ללבוש בשבת, ומנין לומדים זאת? (ג)
- ד. האם מותר ללבוש שני בגדים בבת אחת, ומדוע? (ד)
- ה. מדוע לובשים כיסוי ראש? (ה)
- ו. מהו האופן הראוי להליכה? (ו)
- ז. הלומד וצריך לצאת באמצע לימודו, מאיזה דבר צריך לזהר כדי שלא ישכח תלמודו? (ז)
- ח. האם יש ענין ללמוד בקול, ומדוע? (ח)
- ט. מי שאינו מבין את התורה ולומד בקול, האם מקיים מצות לימוד התורה? (ט)
- י. מהו השכר של מי שעוסק בתורה ואינו מבינה מפני קוצר דעתו? (י)
- יא. מה הם הדברים הנחשבים לכבוד ספר תורה? (יא)
- יב. מה הם הדברים הנחשבים לכבוד ספרי קודש? (יב)
- יג. מה הם הדברים הנחשבים לבזיון ספרי קודש? (יג)
- יד. מתי מותר להשתמש בספרי קודש לדברי חול, ומתי אסור? (יד)
- טו. כשאדם עושה צרכי גופו, מה צריך לכוון ומהיכן לומדים זאת? (טו)

וצדקתו עומדת לעד זהו הקונה ספרים ומשאלין לאחרים

כל הזכויות משוייכות ושמורות כולל העתקה וכו' למחבר, ויסיפיש, טל: 02-5822919-05276

ניתן להשיג על מסכתות: בבא קמא, קידושין, בבא מציעא, כתובות, גיטין, סוכה, מכות, מגילה, ביצה, ראש השנה ועל יור"ד סימנים קפג-ר

טז. מה הם המקומות שאין לו לישוב שם או לילך לשם, ומהו המקום שראוי לו לעמוד ולישב,

(ובאיזה אופן?)^(טז)

יז. אדם שהולך לשכב לנוח מה הוא צריך לכוון?^(טז)

יח. איזו שיחה אסורה, ואיזה שיחה מותרת?^(טז)

יט. מה לומדים מהפסוק "ונשמרתם מאד לנפשותיכם"?^(טז)

כ. מה הן הדברים שאסור לעשות מדין "סכנתא חמירא מאיסורא"?^(טז)

כא. מה הן ההנהגות שאדם צריך לנהוג לפני שיוצא לדרך?^(כ)

כב. מה הן ההנהגות שצריך לנהוג מי שמלוה את חברו לדרך?^(כ)

כג. מה הן הדברים שצריך לנהוג האדם ההולך בדרך?^(כא)

כד. כשאדם אוכל ושותה ושמח ברגל, ממה צריך לזהר?^(כב)

כה. מה נקרא שמחה באופן הראוי?^(כג)

כו. באלו מקרים אסור להשתתף בשמחה, ומדוע? ובאלו מקרים מותר?^(כד)

כז. מה לומדים מהפסוק "השמר לך ושמור נפשך מאוד"?^(כד)

כח. האם מותר לצער בעלי חיים?^(כז)

כט. מה לומדים מהפסוק "לא תשחית את עצה"?^(כד)

קובץ ג

מדות טובות

א. הגדר ופרש את דברי יהודה בן תימא הוי עז כנמר וכו'.^(א, ט, י)

ב. כמה סוגי טבעי אנשים יש, כתוב את המידות והיפוכן שהקצש"ע מביא?^(ב)

ג. מהי הדרך הנכונה שאדם צריך להרגיל עצמו ללכת בו?^(ג, ד, ה)

ד. איך אדם יכול להרגיל עצמו להיות שפל רוח?^(ד)

ה. מהו הדרך הראוי לאדם לנהוג בענין הדיבור, ומדוע?^(ה)

ו. מהו הדרך הראוי לאדם לנהוג בענין שחוק, קלות ראש, ושמחה.^(ו)

ז. "הקנאה התאוה והכבוד, מוציאים את האדם מן העולם" איך יתרחק ממדות אלו, ועד כמה

יתרחק מהם?^(ז)

ח. האם מותר לקבל מתנות?^(ח)

ט. איך אפשר להתנקם באויב בלא לעבור עבירה?^(ט)

וצדקתו עומדת לעד זהו הקונה ספרים ומשאלין לאחרים

כל הזכויות משוייכות ושמורות כולל העתקה וכו' למחבר, ויספיש, טל: 02-5822919-05276-123000

ניתן להשיג על מסכתות: בבא קמא, קידושין, בבא מציעא, כתובות, גיטין, סוכה, מכות, מגילה, ביצה, ראש השנה ועל יור"ד סימנים קפג-ר

י. איזה נדרים נכללים במאמר חז"ל "נדרים – סיג לפרישות" והאם אדם מותר להרגיל עצמו לזה?^(א)

יא. מה לומדים חז"ל מהפסוק "לא תחמוד ולא תתאוה"?^(ב)

קובץ ד

בין אדם לזולת

חלק א: יחס לגדולים ולחשובים ממנו

- א. מדוע אדם צריך להתחבר לצדיקים ולישב אצלם תמיד?^(א)
- ב. מה לומדים חז"ל מהפסוק "ובו תדבק"?^(ב)
- ג. מדוע אדם צריך להזהר מאוד בכבוד ומורא אב ואם?^(ג)
- ד. מה נחשב למורא אב ואם?^(ד)
- ה. אלו דברים נכללים במצות כיבוד אב ואם?^(ה, י, יב)
- ו. האם אדם חייב בכבוד אחיו הגדול, בכבוד חמיו וחמותו, ובכבוד אבי אביו?^(ו)
- ז. מה יעשה אב שרוצה לרחם על בנו באמת?^(ז)
- ח. האם אדם חייב לכבד ולירא מרבו, יותר מאביו או כמו אביו, או פחות מאביו, או בכלל אין חיוב, ומדוע?^(ח)
- ט. מה לומדים חז"ל מהפסוק "מפני שיבה תקום והדרת פני זקן"?^(ט)
- י. שנים ההולכים עם הרב, כיצד צריכים לנהוג?^(י)
- יא. מהו חומר ביזוי תלמידי חכמים?^(יא)
- יב. מה לומדים חז"ל מהפסוק "וקדשתו"?^(יב)
- יג. מתי אין דין לתת לכהן את החלק היפה?^(יג)
- יד. האם יש דין להקדים את הלוי לישראל?^(יד)

חלק ב: צדקה

- א. מצות צדקה מן התורה מנין? ומה דינו של מי שמעלים עיניו ולא נותן צדקה?^(א)
- ב. מה לומדים חז"ל מהפסוק א) כי ידעתיו למען אשר יצוה את בניו וגו' לעשות צדקה, ב) בצדקה תכונני, ג) עשה צדקה ומשפט נבחר לד' מזבח, ד) ציון במשפט תפדה ושביה בצדקה, ה) והיה מעשה הצדקה שלום, ו) והלך לפניך צדקך.^(א)
- ג. הסבר את מאמר חז"ל "תרעא שלא תפתח לעניא תפתח לאסיא".^(א)
- ד. עני המתפרנס מן הצדקה האם גם עליו מוטל לתת צדקה, וכמה?^(ב)

וצדקתו עומדת לעד זהו הקונה ספרים ומשאלין לאחרים

כל הזכויות משוייכות ושמורות כולל העתקה וכו' למחבר, ויטפיש, טל: 02-5822919-05276-123000

ניתן להשיג על מסכתות: בבא קמא, קידושין, בבא מציעא, כתובות, גיטין, סוכה, מכות, מגילה, ביצה, ראש השנה ועל יור"ד סימנים קפג-ר

- ה. מה לומדים חז"ל מהפסוק "כל חלב לד" (א)?
- ו. מה לומדים חז"ל מהפסוק "ולא ירע לבבך" ומהפסוק "ולב אלמנה ארנן" (ב)?
- ז. מה לומדים חז"ל מהפסוק "אל ישוב דך נכלם", ומהפסוק "אב אנכי לאביונים" (ג)?
- ח. מהי המעלה העליונה שאין למעלה ממנה במעלות הצדקה? (ד)
- ט. מה נחשב בכלל מצות צדקה "מתן בסתר" (ה)?
- י. מהו הדרך שצריך לנהוג כשצריכים ליתן צדקה לתלמיד חכם עני, ומה השכר למי שנוהג כן? (ו)
- יא. מה לומדים חז"ל מהפסוק "אני בצדק אחזה פניך" (ז)?
- יב. איזה קבלה יש לאדם לקבל לפני כל תפילה, ומדוע? (ח)
- יג. מי שנעשה לו נס – מה ראוי לו לעשות? (ט)

חלק ג: בין אדם לחבירו

- א. מה לומדים חז"ל מהפסוק "ואהבת לרעך כמוך", ומה העונש למי שמתכבד בקלון [בבושת] חבירו? (א)
- ב. מה לומדים חז"ל מהפסוק "לא תשנא את אחיך בלבבך"?
- ג. אם אדם חטא לחבירו, כיצד ינהג? (ב)
- ד. את מי מותר לשנוא, ומנין למדים זאת? (ג)
- ה. האם מותר לאדם למסור דינו לשמים על חבירו שעשה לו רעה? (ד)
- ו. מצות תוכחה, מנין? ובאיזה אופן שצריך המוכיח להוכיח את חבירו, ומה הדין אם אינו מוכיח? (ה, ו)
- ז. את מי אין חייבים להוכיח, ומנין למדים זאת? (ו)
- ח. איסור הלבנת פנים, מנין, ומה העונש של מי שמלבין פני חבירו? (ז)
- ט. את מי מותר להלבין פניו ברבים? (ח)
- י. מי שחטא חבירו כנגדו, האם צריך להוכיחו? (ט)
- יא. מה לומדים חז"ל מהפסוק "מכל חטאתיכם לפני ד' תטהרו" (י)?
- יב. מה נקרא אדם אשר מבקשים ממנו מחילה ואינו מוחל, ומה העונש של מי שאינו מוחל? (יא)
- יג. איזה התיחסות אדם צריך להתיחס לאלמנות ויתומים? (ב)
- יד. מה לומדים חז"ל מהפסוק "והייתם נקיים מד' וישראל" (יב)?
- טו. איסור רכילות מנין, ומה נקרא רכיל? (א)
- טז. מה יותר חמור ממה, לשון הרע או רכילות, והסבר מה נקרא לשון הרע? (ב)
- יז. מה ההבדל בין לשון הרע למוציא שם רע? (ג)
- יח. מי עונו חמור יותר האומר לשון הרע או המקבל? (ד)

וצדקתו עומדת לעד זהו הקונה ספרים ומשאלין לאחרים

כל הזכויות משוייכות ושמורות כולל העתקה וכו' למחבר, ויסיפיש, טל: 02-5822919-123000-05276

ניתן להשיג על מסכתות: בבא קמא, קידושין, בבא מציעא, כתובות, גיטין, סוכה, מכות, מגילה, ביצה, ראש השנה ועל יור"ד טימנים קפג-ד

- יט. עד היכן איסור לשון הרע? (א^י)
- כ. מה נכלל בכלל אבק לשון הרע? (א^י)
- כא. באיזה אופן אין עוברים על איסור לשון הרע? (א^י)
- כב. מה תקנתו של אדם שלא יבוא לידי איסור לשון הרע? (א^י)
- כג. אלו כיתות אינן מקבלות פני שכינה, ומנין למדים זאת? (א^י)
- כד. איזו ליצנות מותרת להאמר? (א^י)
- כה. הנוקם מחבירו איזה איסור עובר, ומה נקרא נקימה? (א^י)
- כו. הנוטר לאחד מישראל איזה איסור עובר, ומה נקרא נטירה? (א^י)
- כז. האם מותר להוציא מפיו דבר פורעניות על אדם מישראל, ומדוע? (א^י)
- כח. השומע ברכה שאין בה הזכרת ד' האם חייב לענות אמן? (א^י)
- כט. מה הברכה שצריך לברך את המתעטש, ומה המתעטש צריך לומר? (א^י)
- ל. מה לומדים חז"ל מהפסוק "שארית ישראל לא יעשו עולה ולא ידברו כזב". (א^י)
- לא. מה לומדים חז"ל מהפסוק "ודובר אמת בלבבו"? (א^י)
- לב. המבטיח לתת לחבירו מתנה, האם יכול לחזור בו? (א^י)
- לג. אונאת דברים האם היא אסורה, וחמורה מאונאת ממון, או לא, ומדוע, ומנין למדים זאת? (א^י)
- לד. מה נקרא אונאת דברים? (א^י)
- לה. האם מותר לכנות שם כינוי לחבירו? (א^י)
- לו. מה נקרא גניבת דעת, ובאיזה מקרה אין איסור משום גניבת דעת? (א^י)
- לז. האם מותר לגנוב דעת נכרי? (א^י)
- לח. האם מותר לבקש מחבירו שיאכל אצלו, כשהוא יודע ודאי שחבירו לא יאכל, ומדוע? (א^י)
- לט. קטן שגנב, האם פטור מלהחזיר ומלשלם על הגניבה? (א^י)
- מ. גזילה מגוי, מותרת או אסורה? (א^י)
- מא. גזילת דבר מועט, מותרת או אסורה? (א^י)
- מב. גניבה על דעת להחזיר מותרת או אסורה? (א^י)
- מג. הכאת חבר מותרת או לאו, ומהיכן לומדים זאת? (א^י)
- מד. מה נקרא מי שמרים ידו על חבירו, להכותו, ולא הכה, ומנין למדים זאת? (א^י)
- מה. מה העונש של מי שמכה את חבירו? (א^י)
- מו. מה נקרא נזקי שכנים, והאם מותר לעשות כן? (א^י)
- מז. האם מותר להפחיד את חבירו? (א^י)
- מח. המזיק או גוזל או גונב מחבירו, מה יעשה כדי שיתכפר לו העוון? (א^י)

וצדקתו עומדת לעד זהו הקונה ספרים ומשאלין לאחרים

כל הזכויות משוייכות ושמורות כולל העתקה וכו' למחבר, ויסיפיש, טל: 02-5822919-05276

ניתן להשיג על מסכתות: בבא קמא, קידושין, בבא מציעא, כתובות, גיטין, סוכה, מכות, מגילה, ביצה, ראש השנה ועל יור"ד סימנים קפג-ד

מט. מהו עיקר מצות ביקור חולים, ומתי ראוי לבקר חולה? (לט)

נ. מהו התפילה שאדם צריך להתפלל עבור החולה, והאם יכול להתפלל בכל לשון שרוצה? (מ)

קובץ ה

דרך-ארץ באכילה ובשתיה

- א. מהי הדרך הראויה באכילה ושתיה? (ס)
- ב. אלו אוכלים מותרים, אדם לא יאכל מהם? (ס)
- ג. מה אנשי מעשה אמרו קודם אכילתם? (ס)
- ד. תועלת של המזון לגוף האדם, מהו? (פ)
- ה. מה הכוונה במה שאנו אומרים בברכת אשר יצר "ומפליא לעשות"? (פ)
- ו. האדם הרוצה לשמור בריאות גופו מהו כמות האוכל הראוי שיאכל? (פ)
- ז. מה מזיק יותר, אוכל דבר מועט מדברים המזיקים, או אוכל הרבה מדברים הטובים? (פ)
- ח. מהו ההבדל בין כמות האוכל שאדם ראוי לו לאכול בקיץ לבין החורף? (פ)
- ט. האם יש ענין לאכול פת שחרית? (פ)
- י. האם בליעת האוכל בלא לעיסה, היא מזיקה, ומדוע? (פ)
- יא. האם מותר לאכול מאכלים ומשקים מאוסים או בכלים מאוסים, ומדוע? (פ)
- יב. מה היא מדת דרך ארץ שאדם צריך לנהוג בסעודה? (פ)
- יג. האם מותר לאכול ולשתות משירי מאכל או שתיה שאכל ושתה אחר? (פ)
- יד. האם מותר להקפיד בסעודה, ומדוע? (פ)
- טו. האם מותר לשוח בשעת הסעודה, ומדוע? (ס)
- טז. האם מותר "לבריאות" לאדם שמתעטש בשעת הסעודה, ומדוע? (ס)
- יז. האם יש מצוה לומר על השלחן דברי תורה, ומה הזהירות שצריך להזהר כשלומד מספר? (ס)
- יח. מנהג טוב לומר אחר אכילת פרוסת המוציא... מהו, ומדוע? (ס)
- יט. כשגומר סעודתו מה צריך לומר לפני ברכת-המזון? (ס)
- כ. מי נקרא גרגרן, ומדוע? (פ)
- כא. שנים או שלושה שאוכלים מתוך קערה אחת או שתיים, והפסיק אחד לאכול כדי לשתות או לעשות איזה דבר קטן – הנשאר או הנשארים האם צריכים להפסיק לאכול עד שהאחד יחזור לאכילתו? (פ)
- כב. כיבוד הפת, מהו? (פ)
- כג. כיבוד אוכלים, מהו? (פ)
- כד. האם מותר לעשות רפואה מפת או ממאכל באופן שהם ימאסו? (פ)

וצדקתו עומדת לעד זהו הקונה ספרים ומשאלין לאחרים

כל הזכויות משוייכות ושמורות כולל העתקה וכד' למחבר, ויסיפיש, טל: 02-5822919-123000-05276

ניתן להשיג על מסכתות: בבא קמא, קידושין, בבא מציעא, כתובות, גיטין, סוכה, מכות, מגילה, ביצה, ראש השנה ועל יור"ד סימנים קפג-ר

- כה. פירורים שנשארו, האם מותר לזרוקן, ומדוע, ומה יעשה בהן? (יז)
- כו. יחיד האם מותר לו לשתות מים או משקים בפני רבים? (יח)
- כז. האם מותר להסתכל בפני האוכל והשותה, ומדוע? (יט)
- כח. האם צריכים לתת לשמש מאכלים ומשקים, ומדוע? (כ)
- כט. הנכנס לבית של אחר, מה הן ההנהגות שאין לנהוג, ומדוע? (כא, כב)
- ל. מהו אופן ההנהגה הראויה שיש לאדם לנהוג בזמן שמברך ברכת המזון? (כג)
- לא. בשבת יש מצוה להרבות בפירות ומגדנות ומיני ריח, מדוע? (כד)
- לב. מה לומדים מהפסוק "וקראת לשבת עונג" (כה)
- לג. האם יש מצוה לכבד כל ימים טובים לענגם, ומנין למדים זאת? (כז)
- לד. כיצד מענגים את הימים הטובים? (כז)
- לה. האם ביו"ט יש מצוה להאכיל ולשמה עניים, ומדוע? (כז)
- לו. אכילה ושתיה ביו"ט האם זה רשות או מצוה, ומנין למדים זאת? והאם יש חיוב ללמוד תורה ביו"ט, ומנין לומדים זאת? (כח)

משנת המידות / חלק התשובות על מסכת אבות

פרק א

משנה א

- א. **משה קיבל תורה מסיני, ומסרה ליהושע, ויהושע לזקנים, וזקנים לנביאים, ונביאים מסרוה לאנשי כנסת הגדולה.** [עיין אדר"נ חלק א ברייתא ב, ג, שם מובא מקורות מהתנ"ך למשנה זו].
- ב. אנשי כנסת הגדולה קרויים "אנשי כנסת הגדולה" מפני שהחזירו עטרה ליושנה, שמשה אמר "האל-הגדול והנורא", באו ירמיה ודניאל ולא אמרו "גבור ונורא" באו הם והחזירו כבתחילה.
- ג. שאר המסכתות מיוסדים על פירוש מצוה ממצות התורה, ואילו מסכת אבות שונה מהם מפני שכולה מוסר ומדות.
- ד. "משה קיבל תורה מסיני" בא ללמדינו שהמדות והמוסרים שבמסכת אבות גם נמסרו למשה מסיני.
- ה. **אנשי כנסת הגדולה אמרו ג' דברים: א) הו מתונים בדין – פירוש: תמתינו עד שתפסקו את הדין ואף בדין שכבר בא לפניכם כמה פעמים.** [עיין אדר"נ חלק א ברייתא ד, פירוש נוסף להו מתונים בדין]. **ב) העמידו תלמידים הרבה – פירוש: שתלמדו תורה לכל אדם, ואין צריך לבדוק אם תוכו אינו כבדו.** פירוש נוסף שיש להעמיד תלמידים, בין בבחירתו ובין בזקנותו. [עיין אדר"נ חלק א ברייתא ז]. **ג) ועשו סיג לתורה – סיג,** פירושו גדר, שלא להכשל בדברי תורה, לדוגמא: דברים שרבנן תיקנו שלא לעשותם בשבת, כדי לא להכשל במלאכה דאורייתא. [עיין אדר"נ חלק א ברייתא ו].
- ו. אנשי כנסת הגדולה אמרו הרבה דברים רק המשנה מונה רק את אלו, מפני שיש בהם דבר מיוחד דהיינו קיום התורה.

משנה ב

- א. **"הוא היה אומר" פירוש כך היה רגיל לומר.**
- ב. **שמעון הצדיק היה אומר על ג' דברים העולם עומד על התורה, שנאמר "אם לא בריתי יומם ולילה חוקות שמים וארץ לא שמת".** על העבודה, ועל גמילות חסדים. [עיין אדר"נ ח"א ברייתא יג, יד, טו].
- ג. **עבודה פירושו עבודת הקורבנות.**

משנה ג

- א. **אנטיגנוס מעיר סוכו קיבל משמעון הצדיק, ואמר שני דברים: א) שלא תעבדו את הבורא על מנת לקבל פרס אלא תעבדו מאהבת הבורא שלא על מנת לקבל פרס. ב) ויהי מורא שמים עליכם.** שאע"פ שאתה עובד מאהבה בכל זאת עבוד גם מיראה.

משנה ד

- א. **יוסי בן יועזר, ויוסי בן יוחנן איש ירושלים קיבלו מהם.**
- ב. **היחס שאדם צריך להתייחס לחכמים הוא בזה שביתו יהיה בית ועד [התקבצות] לחכמים. וכן**

וצדקתו עומדת לעד זהו הקונה ספרים ומשאיילן לאחרים

כל הזכויות משוייכות ושמורות כולל העתקה וכו' למחבר, ויסיפיש, טל: 02-5822919-05276

ניתן להשיג על מסכתות: בבא קמא, קידושין, בבא מציעא, כתובות, גיטין, סוכה, מכות, מגילה, ביצה, ראש השנה ועל יור"ד סימנים קפג-ד

להתאבק באבק רגליהם, פירוש שתלך אחריהם, שכל ההולך מעלה אבק ברגליו, פירוש נוסף לזה עיין באדר"ן ח"א ברייתא טז, יז. וכן להיות שותה בצמא את דבריהם.

משנה ה

- א. יוסי בן יוחנן איש ירושלים היה רגיל לומר שלשה דברים: א) יהי ביתך פתוח לרווחה כביתו של אברהם אבינו, ב) שיהיו עניים בני ביתך ג) אל תרבה שיחה עם האשה, באשתו אמרו, וקל וחומר באשת חבירו.** ועיין אדר"ן ח"א ברייתא יח, יט.
- ב. אין להרבות שיחה עם אשה א) מפני שגורם רעה לעצמו - או מפני שמלמדו לחרחר ריב, כאשתו של קרח שהביאה את קרח לחלוק על משה, או מפני שאם יספר לה שחביריו גינהו ובישוהו, אף היא מבזה אותו בליבה. ב) וכן מפני שבוטל מדברי תורה, וסופו יורש לגיהנום.**

משנה ו

- א. יהושע בן פרחיה ונתאי הארבלי קבלו מיוסי בן צרדה ויוסי בן יוחנן.**
- ב. שלשה דברים אמר יהושע בן פרחיה א) עשה לך רב, הרמב"ם פירש, שאדם יקבע לעצמו ללמוד עם אחר אף אם האחר אינו ראוי להיות רב, והעיקר שלא תלמד בינך לבין עצמך. פירוש נוסף, שיש ללמוד גמרא מרב אחד, שלא ילמד היום מרב פלוני, ומחר מרב אחר. וכאן מדובר לענין לימוד תורה מרב. אבל לקמן משנה טז מדובר לענין לימוד הוראה מרב] ועיין עוד באדר"ן ח"א ברייתא כ, כא. ועיין בר"ע מברטנורא שהקשה שבמסכת עבודה זרה נאמר "הלומד תורה מרב אחד אינו רואה סימן ברכה? ותירץ שלענין לשמוע סברא רצוי לשמוע לא רק מרב אחד, אבל לענין גמרא רצוי לשמוע רק מרב אחד. ב) קנה לך חבר, ג) היה דן את כל האדם לכף זכות.**
- ג. אדם שהוחזק ברשע - מותר לדונו לחובה.**

משנה ז

- א. נתאי הארבלי היה רגיל לומר שלשה דברים א) הרחק משכן רע, כדי שלא תלמד ממעשיו. ב) אל תתחבר לרשע, אף שאינו עושה כמעשיו. ג) אל תתיאש מן הפורענות, פירוש: שלא תתחבר לרשע אף שמעשיו מצליחין, מפני שבמהרה הוא יפול.** ועיין אדר"ן חלק א ברייתא כה, כט, ל. לא.

משנה ח

- א. יהודה בן טבאי, ושמעון בן שטח קיבלו מיהושע בן פרחיה ונתאי הארבלי.**
- ב. יהודה בן טבאי היה רגיל לומר שני דברים: א) אל תעשה עצמך כעורכי הדיינים, דהיינו כשבעלי הדין נכנסים לפניך יהיו בעיניך כרשעים, ב) וכשיוצאים ממך - אם קבלו את הדין - יהיו בעיניך כזכאין.** שלא תאמר שהחייב נתכוון לגזול אלא תאמר שמא טעה ולא נתכוון לגזול.
- ג. בביאור מאמר חז"ל "אל תעש עצמך כעורכי הדיינים", יש בזה ג' פירושים: א) שאסור לגלות דינו לאחד מבעלי הדין, ולומר לו: עשה כך, בשביל שתזכה בדיןך. ב) שתלמיד היושב לפני רבו לא יעשה עצמו כגדולי הדיינים לדבר לפני רבו כפוסק את הדין. ג) אל תעשה עצמך כגדולי הדיינים לכוף בעלי הדיינים שיבואו לדון לפניך.** ועיין אדר"ן חלק א ברייתא לב, לג.

משנה ט

- א. שמעון בן שטח היה רגיל לומר שני דברים: א) היה מרבה לחקור את העדים. ב) היה זהיר בדבריד שמא מתוכם ילמדו לשקר.**

משנה י

- א. שמעיה ואבטליון קיבלו מיהודה בן טבאי ושמעון בן שטח.**
- ב. שמעיה היה רגיל לומר שלשה דברים: א) אהב את המלאכה מפני שהבטלה מביאה לידי שעמום. ב) שנא את הרבנות. ג) אל תתודע לרשות.**
- ג. בביאור מאמר חז"ל "שנא את הרבנות" יש שני פירושים א) שלא תאמר אדם גדול אני, וגנאי לי לעסוק במלאכה, ב) התרחק מלנהוג שררה על הציבור, מפני שהרבנות מקברת בעליה.** ועיין אדר"ן חלק א ברייתא לד.
- ד. בביאור מאמר חז"ל "אל תתודע לרשות", יש שני פירושים א) אל תתודע לשלטון כדי שיתנו לך משרת רבנות ב) אל תתודע לשלטון כי על ידי הידידות עמם, הם עלולים לגרום שלא תקיים מצוות.**

וצדקתו עומדת לעד זהו הקונה ספרים ומשאיין לאחרים

כל הזכויות משוייכות ושמורות כולל העתקה וכו' למחבר, ויסיפיש, טל: 02-5822919-05276

ניתן להשיג על מסכתות: בבא קמא, קידושין, בבא מציעא, כתובות, גיטין, סוכה, מכות, מגילה, ביצה, ראש השנה ועל יור"ד סימנים קפג-ד

משנה יא

- א. **אבטליון היה רגיל לומר, חכמים הזהרו בדבריכם, שמא תחובו חובת גלות, ותגלו למקום מים הרעים, וישתו התלמידים הבאים אחריכם וימותו, ונמצא שם שמים מתחלל.**
- ב. אבטליון אומר "חכמים הזהרו בדבריכם" שלא תניחו מקום למינים לטעות בדבריכם, ולא רק למינים, אלא גם לאנשים שמראים פנים בתורה [מפרשים את התורה] שלא כהלכה ויבינו מתוך דבריכם דברים שאינם הגונים, כמו שקרה לאנטיגנוס איש סוכו שאמר "לא תהיו כעבדים המשמשים את הרב על מנת לקבל פרס", וצדוק וביתוס תלמידיו שמעו זאת ממנו ואמרו, אפשר פועל עושה מלאכה כל היום וטורח, ולערב אינו מקבל פרס, ויצאו למינות הם ותלמידיהם, ונקראים צדוקים וביתוסים עד היום.

משנה יב

- א. **הלל ושמאי קיבלו משמיעה ואבטליון.**
- ב. **הלל אמר ששה דברים: היה מתלמידיו של אהרן אהב שלום ורודף שלום, אוהב את הבריות** [עיי' אדר"ן חלק א ברייתא לח]. **ומקרבן לתורה** [שאר הדברים שאמר יובאו במשניות יג, יד].
- ג. אהרן הכהן היה אהב שלום ורודף שלום באופן שאם היה רואה שני בני אדם מתקוטטים היה הולך לכל אחד מהם שלא מדעת חבירו, ואומר לו: ראה חברך איך הוא מתחרט, ומכה את עצמו על שחטא לך והוא אמר לי שאבוא אליך שתמחול לו! ומתוך כך כשהיו נפגשים היו מנשקים זה את זה. [עיי' אדר"ן חלק א ברייתא לו, לז].
- ד. אהרן הכהן היה מקרב את הבריות לתורה באופן שאם היה יודע באדם שעבר עבירה, היה מתחבר עמו ומראה לו פנים צהובות [שמחזות] והיה אותו אדם מתבייש ואומר: אילו היה יודע צדיק זה מעשי הרעים, כמה היה מתרחק ממני, ומתוך כך היה חוזר למוטב. [עיי' אדר"ן חלק א ברייתא טז].

משנה יג

- א. **עוד היה אומר הלל (א) נגד שמא, אבד שמיה. פירוש, מי שנמשך שמו למרחוק מתוך שררה ורבנות, מהרה יאבד שמו, מפני שהרבנות מקברת עליה. (ב) ודלא מוסיף, יסף, פירוש: מי שאינו מוסיף על לימודו בסוף יהא שישכח תלמודו. ויש מפרשים שבסוף ימות לפני זמנו. (ג) ודלא יליף קטלא חייב, פירוש: מי שלא לומד, ראוי הוא שיהרגוהו. (ד) ודאישתמש בתגא חלף, פירוש: המשתמש בכתרה של תורה - חלף ועבר מן העולם.**
- ב. 1. נגד - נמשך. 2. שמיה - שם. 3. יסף - שכח. 4. ילף - לומד. 5. קטלא - הריגה. 6. תגא - כתר. 7. חלף - עבר.
- ג. **הלל במשנה זו מגדיר לנו את ההנהגה שהלומד צריך לנהוג.**

משנה יד

- א. **הלל היה רגיל לומר אם אין אני לי מי לי? וכשאני לעצמי מה אני? ואם לא עכשיו אימתי?** פירוש: אם אין אני זוכה לעצמי מי יזכה בשבילי, ואפילו זכיתי לעצמי מה הוא הזכות הזה, ובמה הוא נחשב כנגד מה שאני חייב לעשות, ואם לא עכשיו - בעולם הזה, אימתי - כי אחר המיתה אי אפשר לזכות עוד [מצוות אפשר לעשות רק בעולם הזה ולא בעולם הבא] ועוד פירוש: שאם לא עושים מצוות בימי הבחורות, שמא בימי הזקנה לא יעלה בידי.

משנה טו

- א. **שמאי היה רגיל לומר שלשה דברים: (א) עשה תורתך קבע, ויש בזה שני פירושים 1. שיהיה עיקר עסקך ביום, ובלילה בתורה. וכשתהיה עייף מן הלימוד תעשה מלאכה, ולא שיהיה עיקר עסקך במלאכה. 2. שלא תחמיר לעצמך ותקיל לאחרים וליהפך. (ב) אמור מעט ועשה הרבה (ג) היה מקבל את כל האדם בסבר פנים יפות.** [עיי' אדר"ן חלק א ברייתא מא, מב, מג].
- ב. אצל אברהם אבינו מצינו שאמר מעט "ואקחה פת לחם", ולבסוף אמר הרבה, "ויקח בן בקר רך וטוב".
- ג. שלשה אזהרות של שמאי הם כנגד שלש מעלות שהזכיר ירמיה: חכם, גיבור, עשיר. כנגד חכם - עשה תורתך קבע, כנגד עשיר - אמור מעט ועשה הרבה. כנגד גיבור - הוי מקבל כל אדם בסבר פנים יפות, שיכבוש יצרו וילחום כנגד לבו הרע. כמי ששיניו "איזהו גבור הכובש את יצרו".

וצדקתו עומדת לעד זהו הקונה ספרים ומשאלין לאחרים

כל הזכויות משוייכות ושמורות כולל העתקה וכו' למחבר, ויסיפיש, טל: 02-5822919-05276

ניתן להשיג על מסכתות: בבא קמא, קידושין, בבא מציעא, כתובות, גיטין, סוכה, מכות, מגילה, ביצה, ראש השנה ועל יור"ד סימנים קפג-ד

משנה זז

א. רבן גמליאל היה רגיל לומר שני דברים: (א) עשה לך רב והסתלק מן הספק. פירוש: לענין הוראה מדובר כאן, ולעיל במשנה ו מדובר לענין לימוד. ועיין שם במה שכתבנו שם. שאם בא דין לפניך ונסתפקת בו, עשה לך רב והסתלק מן הספק ולא תפסוק את הדין אתה לבדך. (ב) ואל תרבה לעשר אומדות, פירוש: שאל תפריש מעשר מאומד הדעת, משום שהתורה נתנה שיעור מדויק למעשר - אחד מעשרה, והמעשר מאומד אם פחת ממה שראוי ליתן - מעשרותיו מתוקנים ופירותיו מקולקלים. וכיין שנתן פחות מעשירית הפירות, נמצא שלא כל הפירות מתוקנים דהיינו שטבל מעורב להן, ואם נתן יותר מעשירית פירות - פירותים מתוקנים, ומעשרותיו מקולקלים ושהרי יתר מהמעשר דינו כטבל נמצא שמעשה וטבל מעורבין זה בזה. ועיין אדר"ג חלק ג, ברייתא ח.

משנה יז

א. שמעון בנו של רבן גמליאל היה רגיל לומר שלשה דברים: (א) לא מצאתי לגוף טוב אלא שתיקה, פירוש: מי ששומע חרפתו ושותק. (ב) ולא המדרש עיקר אלא המעשה, פירוש: שעיקר קבלת שכר היא על המעשה, והדורש ואינו מקיים, נוח לו אם היה שותק ולא היה דורש. (ג) וכל המרבה דברים, מביא חטא. ועיין באדר"ג ח"ג ברייתא ט.

משנה יח

א. רבן שמעון בן גמליאל היה רגיל לומר, על שלשה דברים העולם עומד: על האמת - שלא ישקרו איש לחבירו, על הדין - לזכות את הזכאי ולחייב את החייב, ועל השלום - בין המלכויות ובין אדם לחבירו.

פרק ב

משנה א

א. רבי מלמדנו ג' מדות, (א) הדרך הישרה שאדם צריך לברור לו זה "כל שהיא תפארת לעושיה, ותפארת לו מן האדם", פירוש: שבכל מדה ומדה יברור לו את הדרך האמצעית, לדוגמא: אם יש לו ממון שלא יהא קמצן, ושלא יפזר שהרי בסוף יבוא לידי עניות, אלא שישמור ממנו ולא יפזר יותר מן הראוי, שאז בני אדם מפארים אותו שנותן כמו שראוי לו ליתן. (ב) היה זהיר במצוה קלה כבחמורה, שהרי אין אתה יודע מתן שכרן של מצוות, והיה מחשב הפסד מצוה כנגד שכרה, ושכר עבירה כנגד הפסדה. (ג) הסתכל בשלשה דברים ואין אתה בא לידי עבירה: דע מה למעלה ממך: עין רואה, ואוזן שומעת, וכל מעשיך בספר נכתבים.

משנה ב

א. רבן גמליאל בנו של רבי יהודה הנשיא בא ללמדינו (א) יפה תלמוד תורה עם דרך ארץ, פירוש: מלאכה או סחורה, משום שיגיעת שניהם משכחת עוון, וכל תורה שאין עמה מלאכה סופה בטלה וגוררת עוון. (ב) וכל העוסקים עם הציבור יהיו עוסקים עמהם לשם שמים ולא כדי להתפאר, משום שזכות אבותם של הציבור מסייעתם וצדקתם עומדת לעד. ואתם, מעלה אני עליכם שכר הרבה כאילו עשיתם. [את המדה השלישית עיין במשנה הבאה].

ב. בביאור מאמר חז"ל "ואתם מעלה אני עליכם כאילו עשיתם" יש ג' פירושים (א) אע"פ שאין הדבר בא לידי גמר טוב מצד מעשיכם, אלא בזכות אבותם של ציבור, מעלה אני עליכם שכר כאילו אתם עשיתם הישועה הזאת בישראל, הואיל ואתם עוסקים לשם שמים. (ב) כל העוסקים עם הציבור - להכריח ולכוף את הציבור לדבר מצוה, לצדקה או לפדיון שבויים, אם עשיתם זאת לשם שמים, מעלה אני עליכם כאילו קיימתם זאת מממוניכם ממש. (ג) והרמב"ם פירש, שאם בשעה שעסקתם עם הציבור, נתבטלתם מעשית מצוה, מעלה אני עליכם כאילו עשיתם אותה מצוה שנתבטלתם ממנה.

משנה ג

א. היו זהירין ברשות - (רשות, פירוש שלטון) אתם המתעסקים בצרכי ציבור אף על פי שאתם צריכים להתוודע אל הרשות היו זהירים ביחסים שביניכם עם השלטון, שלא תגלו יותר מדי מענייניכם ולא תסמכו על הבטחותיהם, משום שכל מעשיהם זה לתועלתם העצמית שאם מקבלים ממכם מתנות נראים כאוהבים, ובשעת צרת אדם אין זוכרים את החסד שעשה עמהם ולא באים לעזור לו.

וצדקתו עומדת לעד זהו הקונה ספרים ומשאלין לאחרים

כל הזכויות משוייכות ושמורות כולל העתקה וכ' למחבר, ויסיפיש, טל: 02-5822919-05276

ניתן להשיג על מסכתות: בבא קמא, קידושין, בבא מציעא, כתובות, גיטין, סוכה, מכות, מגילה, ביצה, ראש השנה ועל יור"ד סימנים קפג-ד

משנה ד

- א. עשה רצונו של הקב"ה דהיינו פזר ממונך בחפצי שמים כדי שהקב"ה יתן לך טובה בעין יפה כרצונך, כדי שיעשה רצונך כרצונו: בטל רצונך מפני רצונו, כדי שיבטל רצון אחרים מפני רצונך. והתו"ט מסביר "עשה" הכוונה לקיים למצות עשה, "בטל" בפירוש להזהר במצוות לא תעשה.**
- ב. הלל במשנה זו בא ללמדנו חמשה דברים (א) שלא לפרוש מן הציבור אלא צריך להשתתף בצרתם, משום שכל הפורש מן הציבור אינו רואה בנחמת הציבור. (ב) אל תאמן בעצמך עד יום מותך. (ג) אל תדון את חברך עד שתגיע למקומו. (ד) אל תאמר דבר שאי אפשר לשמוע, שסופו להשמע. (ה) ואל תאמר לכשאפנה אשנה, פירוש: לכשאפנה מעסקי אעסוק בתורה, שמא לא תפנה.**
- ג. בביאור מאמר חז"ל "אל תאמר דבר שאי אפשר לשמוע, שסופו להשמע" יש ב' פירושים (א) שלא תאמר דבר מסופק שאי אפשר להבינם בתחילה ובעיון ראשון, שמא בני אדם יבינום שלא כהלכה ויצאו למינות. (ב) לא תגלה סודך אפי' בינך לבינך עצמך לפי שסופו להשמע, כי עוף השמים יוליך הקול.**
- אמנם רש"י גרס "ולא תאמר דבר שאפשר לשמוע שסופו להשמע", ובדברי תורה מדובר, ואל תאמר על דבר תורה שאתה יכול לשמוע עכשיו שתשמע לבסוף. [עיי' אדר"י חלק ד, ברייתא כה].

משנה ה

- א. ששה דברים המוזכרים במשנה זו הם: (א) אין בור ירא חטא – פירוש: מי שריק מתורה ואפי' במשא ומתן אינו יודע, אינו ירא חטא [ושהרי אינו מכיר כלל בחטא, ואינו יודע שצריך להתרחק ממנו]. (ב) ולא עם הארץ חסיד, פירוש: אדם שיודע במשא ומתן אפשר שיהיה ירא חטא [ושהרי יודע הוא שצריך להתרחק מגזילה והונאה, אבל חסיד אינו, דהרי מדת החסידות היא התנהגות לפני משורת הדין, ומי שהוא ריק בתורה, אינו מגיע למדה זו]. (ג) ולא הביישן למד. (ד) ולא הקפדן מלמד. (ה) ולא כל המרבה בסחורה מחכים, משום שאין התורה מצויה באותם שהולכים מעבר לים. (ו) ובמקום שאין אנשים השתדל להיות איש, פירוש: מקום שאין אנשים לישוב בראש ולהורות הוראות, היה איש.**

משנה ו

- א. הלל ראה גולגלת של רשע שהיה מלסטם הבריות ומציפן בנהר, ואמר לה שאותו מדה שעשה לאחרים עשה הקב"ה לו, ואלו שהרגו אותך עתיד הקב"ה לתבוע מיתתך מהן. [ובא ללמדנו העושה רע בא על ענשו מדה כנגד מדה].**

משנה ז

- א. מרבה בשר מרבה רמה מרבה נכסים מרבה דאגה, שמא יגלוהו או שמא יבואו לוסטים ויהרגוהו. מרבה נשים מרבה כשפים, מרבה שפחות מרבה זמה, מרבה תורה מרבה חיים, מרבה ישיבה - תלמידים, מרבה חכמה. מרבה עצה מרבה תבונה, מרבה צדקה מרבה שלום, קנה שם טוב, קנה לעצמו. קנה לו דברי תורה, קנה לו חיי העולם הבא.**
- ב. התנא נקט סדר זה משום שאדם בתחילה מקשט עצמו ואוכל ושותה ומרבה בשר, ואח"כ מבקש להרבות נכסים, ואח"כ מרבה לו נשים, ואח"כ מרבה שפחות כדי שישמשו כל אשה ואשה.**

משנה ח

- א. רבי יוחנן בן זכאי קיבל מהלל ושמאי, והיה רגיל לומר, אם למדת תורה הרבה אל תחזיק טובה לעצמך, כי לכך נוצרת, [לפי שלא נוצרו הבריות אלא על מנת שיעסקו בתורה - אדר"י חלק ב, ברייתא א].**
- ב. רבי אליעזר בן הורקנוס - בור סוד שאינו מאבד טיפה, פירוש: שאינו שוכח דבר אחד מתלמודו. רבי יהושע בן חנניה - אשרי יולדתו. משום שהיה מחונן במדות נעלות עד שכל העולם אומרים עליו אשרי מי שילדתו, פירוש שני: שאמו גרמה לו שיהיה חכם על ידי שהיתה מחזרת על בתי מדרשות שבעירה, ומבקשת מהם שיבקשו רחמים שיצא חכם, ומיום שנולד לא הוציאה עריסתו מבית המדרש כדי שלא יכנס באזניו אלא רק דברי תורה. רבי יוסי הכהן - חסיד. רבי שמעון בן נתנאל - ירא חטא. ורבי אלעזר בן ערך כמעין המתגבר.**
- ג. אם יהיו כל חכמי ישראל בכף המאזנים, ורב אליעזר בן הורקנוס בכף שניה - הוא מכריע את כולם.**

וצדקתו עומדת לעד זהו הקונה ספרים ומשאלין לאחרים

כל הזכויות משוייכות ושמורות כולל העתקה וכו' למחבר, ויסיפיש, טל: 02-5822919-05276

ניתן להשיג על מסכתות: בבא קמא, קידושין, בבא מציעא, כתובות, גיטין, סוכה, מכות, מגילה, ביצה, ראש השנה ועל יור"ד סימנים קפג-ד

אמנם אבא שאול אומר שרבי יוחנן בן זכאי אומר "אם יהיו כל חכמי ישראל בכף מאזנים ורבי אליעזר בן הורקנוס אף עמהם, ורבי אליעזר בן ערך בכף שניה – הוא מכריע את כולם.
ד. אבא שאול לא חולק על ת"ק, ושני הדברים אמרם רבן יוחנן בן זכאי ושניהם אמת, שרבי אליעזר מכריע את כולם לענין הבקיאות והזכרון, ורבי אליעזר בן ערך מכריע את כולם לענין החריפות והפלפול.

משנה ז

א. **רבי יוחנן שאל את תלמידיו, מהו דרך ישרה שידבק בו האדם רבי אליעזר ענה לו שזה עין טובה – שהאדם יסתפק במה שיש לו, וישמח בטובת זולתו. רבי יהושע אומר: חבר טוב – שמוכיחו כשרואה אותו עושה דבר לא הגון. רבי יוסי אומר: שכן טוב – שכן מצוי אצל שכנו בין ביום ובין בלילה משא"כ חבר שאינו מצוי אצל חבירו בכל עת. וכן יצר טוב ואשה טובה – אדר"נ חלק ב. ברייתא ב. **רבי שמעון אומר: הרואה את הנולד – ומתוך כך נמצא מחשב הפסד מצוה כנגד שכרה, ושכר עבירה כנגד הפסידה. רבי אלעזר אומר: לב טוב.****

ב. **רבי יוחנן בן זכאי העדיף את דברי רבי אלעזר שאמר לב טוב, שדבריהם בכלל דבריו, לפי שהלב מניע לכל שאר הכוחות והוא המקור שממנו נובעים כל הפעולות.**

ג. **רבי אליעזר אומר: שהדרך הרעה שאדם צריך להתרחק ממנה היא עין רעה. רבי יהושע אומר: חבר רע. רבי יוסי אומר: שכן רע. וכן יצר רע ואשה רעה – אדר"נ חלק ב. ברייתא ג. **רבי שמעון אומר: הלווה ואינו משלם** שהוא ההיפך מרואה את הנולד שהרי אם לא מחזיר אף אדם לא ילוה לו. רבי אלעזר אומר: לב רע.**

ד. **רבי יוחנן העדיף את דברי רבי אלעזר שאמר לב רע, משום שדבריהם בכלל דבריו, וכ"ל תשובה ב.**

ה. רבי יוחנן שאל איזה דרך רעה וכו', אף שדרך רעה היא הפכו של הטוב מ"מ לפי שלא כל מה שהוא טוב יהיה הפכו רע, לדוגמא: מדת החסידות היינו לפנים משורת הדין, ומי שאינו חסיד ומעמיד דבריו על דין תורה אינו רע. וכן במדת ההסתפקות דהיינו עין טובה, וההיפך – בקשת היתרונות אינו דרך רעה, לפי שאינו מזיק לשום אדם בזה.

משנה י

א. "הם אמרו שלשה דברים" הכוונה בדרך ארץ ובמוסרים ובמדות, פירוש שני: שלשה דברים אלו היו רגילים לאומרים תמיד.

ב. **רבי אליעזר אמר שלשה דברים: א) יהי כבוד חברך עליך כשלך,** ושישמור שלא יצא שם רע על חבירו, כמו שאינו רוצה שיצא שם רע על עצמו. וכן שיכבד את חבירו אף אם חבירו עני, שיחשוב שאם הוא עצמו היה עשיר שירד מנכסיו – האם היה מזלזל בכבוד עצמו. כך לא יזלזל בכבוד חבירו – כן מובאר באדר"נ חלק ב ברייתא ד, **ואל תהי נוח לכעוס. ב) ושוב יום אחד לפני מיתתך. ג) והוי מתחמם כנגד אורן של חכמים, והוי זהיר בגחלתן שמא תכוה,** פירוש שמא תיענש על ידן, משום שנשיכתן נשיכת שועל ועקיצתן עקיצת עקרב ולחישתם לחישת שרף, וכל דבריהם כגחלי אש. והמאמר ג' של היה מתחמם כנגד אורן של חכמים אינו מוזכר באדר"נ ח"ב ברייתא ד.

משנה יא

א. **רבי יהושע אומר: שלשה דברים מוציאים את האדם מן העולם, עין הרע ויצר הרע ושנאת הבריות, פירוש: שנאת חינם, והרמב"ם פירש שמואס חברת הבריות ואוהב לישוב יחיד, פירוש שלישי – אדם קשה שמביא עליו שנאת הבריות שכולם שונאים אותו. ובאדר"נ ח"ב ברייתא ה. מוסבר מה נקרא עין רעה, ובברייתא ו מוסבר מה נקרא שנאת הבריות, ועיין עוד לקמן פרק ד. משנה כא.**

משנה יב

א. **רבי יוסי אומר שלשה דברים: א) יהי ממון חברך חביב עליך כשלך,** [עיין אדר"נ חלק ב ברייתא ז, ומה שכתבנו שם בחלק התשובות]. **ב) התקן עצמך ללמוד תורה שאינה ירושה לך** שלא תאמר שאם אבי חכם ואבי אבי חכם – תורה חוזרת לאכסניא שלה ואיני צריך לרדוף אחריה. **ג) וכל מעשיך יהיו לשם שמים,** פירוש: אף כשאתה עוסק באכילה ושתיה אל תתכוון להנאת גופך, אלא שתכוון שתהיה בריא כדי לעשות רצון קונך. [עיין אדר"נ חלק ב ברייתא ח, ומה שכתבנו שם בחלק התשובות].

וצדקתו עומדת לעד זהו הקונה ספרים ומשאלין לאחרים

כל הזכויות משוייכות ושמורות כולל העתקה וכו' למחבר, ויסיפיש, טל: 02-5822919-05276

ניתן להשיג על מסכתות: בבא קמא, קידושין, בבא מציעא, כתובות, גיטין, סוכה, מכות, מגילה, ביצה, ראש השנה ועל יור"ד סימנים קפג-ר

משנה יג

רבי שמעון אומר שלשה דברים: (א) היה זהיר לקרוא קריאת שמע ובתפילה לקרוא בזמנם. (ב) כשאתה מתפלל אל תעש תפלתך קבע פירוש א: כאדם שיש עליו חובה לעשות דבר קבוע ואומר מתי אפרוק מעלי חוב זה, פירוש שני: אל תאמר בקריאת בעלמא אלא אמרם רחמים ותחנונים לפני המקום ודין זה נלמד מהפסוק "כי אתה א-ל חנון ורחום, אך אפים, ורב חסד וחסד וחסד על הרעה - אדר"ן חלק ב, ברייתא טו. (ג) ואל תהיה רשע בפני עצמך, פירוש ראשון: אל תעשה דבר היום, ולמחר תרשע אתה לעצמך בו, והרמב"ם פירש: אל תחזיק עצמך לרשע שמתוך כך אתה יוצא לתרבות רעה לגמרי. פירוש שלישי: אל תהיה רשע בדבר זה שתפרוש מן הציבור ותעמוד בפני עצמך.

משנה יד

א. רבי אלעזר אומר שלשה דברים: (א) היה שקוד ללמוד תורה (ב) דע מה שתשיב לאפיקורס, פירוש: לשון הפקר, שמבזה את התורה ומחשיבה כאילו היא הפקר, פירוש שני: משום עצמו כהפקר, ואינו אם על נפשו לחוש שמא תביא עליו רעה על שמבזה את התורה או את לומדיה. (ג) ודע לפני מי אתה עמל, פירוש: בתשובה זו שאתה משיב לאפיקורס, שלא יפתה לבך לנטות לדעתו. ועיין עוד באדר"ן חלק ב, ברייתא י.

משנה טו

א. רבי טרפון אומר: היום קצר - חיי עולם הזה קצרים הם, והמלאכה מרובה - התורה ארוכה, והפועלים עצלים ובעל הבית דוחק - כמו שנאמר והגית בו יומם ולילה.

משנה טז

א. רבי טרפון היה רגיל לומר שלשה דברים: (א) לא עליך המלאכה לגמור, פירוש: לא עליך לגמור את כל התורה, (ב) ולא אתה בן חורין לבטל ממנה, (ג) אם למדת תורה הרבה נותנים לך שכר הרבה, ונאמן הוא בעל מלאכתך שישלם לך שכר פעולתך, ודע שמתן שכרן של צדיקים לעתיד לבוא.

פרק ג

משנה א

א. רבי עקיבא בן מהללאל אומר: הסתכל בשלשה דברים, ואין אתה בא לידי עבירה: דע מאין באת, ולאן אתה הולך ולפני מי אתה עתיד ליתן דין וחשבון.
ב. רבי חנינא סגן הכהנים אומר: היה מתפלל לשלומה של מלכות, שאלמלא מוראה, איש את רעהו חיים בלעו.

משנה ב

א. רבי חנינא סגן הכהנים אומר: שצריך להתפלל לשלומה של מלכות ואפי' של מלכות מאומות העולם, מפני שאם מורא מלכות איש את רעהו חיים בלעו.
ב. רבי חנינא בן תרדיון אומר שלשה דברים: (א) שנים שיושבין ואין ביניהן דברי תורה הרי זה מושב ליצים. (ב) אם יש ביניהם דברי תורה - שכינה שרויה ביניהם. (ג) אחר שיושב ועוסק בתורה - הקב"ה קובע לו שכר.
ג. ממה שנאמר: "אז נדברו יראי ד' איש אל רעהו ויקשב ד' וישמע" לומדים חז"ל ששנים העוסקים בתורה - שכינה ביניהם.

משנה ג

א. רבי שמעון אומר שני דברים: (א) שלשה שאכלו על שלחן אחד ולא אמרו עליו דברי תורה - כאילו אכלו מזבחי מתים. (ב) שלשה שאכלו על שלחן אחד ואמרו עליו דברי תורה - כאילו אכלו משלחן של מקום ברוך הוא.
ב. ממה שנאמר "וידבר ד' אלי זה השלחן אשר לפני ד'". מיד כשמדבר בדברי תורה נקרא השלחן "שלחן אשר לפני ד'" ויש מפרשים מזה שנאמר "והמזבח עץ שלש אמות" שלוש היינו כנגד תורה, נביאים, כתובים או כנגד מקרא, משנה, ותלמוד, שצריך לדבר על השלחן.

וצדקתו עומדת לעד זהו הקונה ספרים ומשאיין לאחרים

כל הזכויות משוייכות ושמורות כולל העתקה וכו' למחבר, ויסיפיש, טל: 02-5822919-05276

ניתן להשיג על מסכתות: בבא קמא, קידושין, בבא מציעא, כתובות, גיטין, סוכה, מכות, מגילה, ביצה, ראש השנה ועל יור"ד סימנים קפג-ד

משנה ד

א. רבי חנינא בן חכינאי אומר: שהנעור בלילה וחושב בדברים בטלים, והמהלך בדרך יחידי, שהוא בסכנה מפני הליסטים וכמה פגעים רעים, והמפנה לבו לבטלה - הרי זה מתחייב בנפשו. משום שאם היה עוסק בתורה התורה היתה משמרתו.

משנה ה

א. רבי נחוניא בן הקנה אומר כל המקבל עליו עול תורה מעבירין ממנו עול מלכות ועול דרך ארץ, מפני שפרנסתו מתברכת. וכל הפורק ממנו עול תורה, נותנין עליו עול מלכות ועול דרך ארץ.
ב. כל האומר קשה עולה של תורה ואינו יכול לסובלה, נותנין עליו עול מלכות ועול דרך ארץ.

משנה ו

א. רבי חלפתא בן דוסא בא ללמדינו - שכל מי שעוסק בתורה אפי' יחידי - שכנה שרויה אתו. [החילוק בין משנתנו למשנה ב, הוא בזה שכאן היחידי עוסק בתורה, ושם הוא לומד אבל אינו עוסק].

משנה ז

א. רבי אלעזר בן ברתותא אומר: "תן לו משלו, שאתה ושלך שלו". פירוש: לא תמנע מלהתעסק בחפצי שמים בין בגופך בין בממונך שאינך נותן משלך שהרי אתה וממונך שייכים להקב"ה.
ב. רבי שמעון אומר המהלך בדרך ולומד, ומפסיק ממשנתו, ואומר מה נאה אילן זה ומה נאה ניר זה - מעלה עליו הכתוב כאילו מתחייב בנפשו. [עיין אדר"ן חלק ד, ברייתא יב].
ג. כל ההולך בדרך ולומד ומפסיק ומדבר דברים בטלים גם מתחייב בנפשו.

משנה ח

א. רבי דוסתאי ברבי ינאי משום רבי מאיר אומר: כל השוכח דבר אחד ממשנתו מפני שלא חזר עליו, כאילו מתחייב בנפשו, שנאמר: רק השמר לך ושמור נפשך מאוד פן תשכח את הדברים אשר ראו עיניך. אולם זה דוקא כשישב והסירם מליבו ולא רצה לחזור עליהם [דהיינו שהתרושל בלימודו], אולם אם מחמת שתקפה משנתו דהיינו שהיה קשה עליו [לחזור], אינו מתחייב בנפשו [מפני שהוא אנוס].
ב. השוכח משנתו מתחייב בנפשו, מפני שמתיר את האסור ותקלה באה על ידו, ושגגתו עלה זדון. פירוש שני: שאם לא היה שוכח אזי משנתו היה משמרתו.

משנה ט

א. רבי חנינא בן דוסא אומר: כל שיראת חטאו קודמת לחכמתו - חכמתו מתקיימת, פירוש: מי שלומד בשביל להיות ירא חטא, חכמתו מתקיימת, מפני שהחכמה מביאתו למה שליבו חפץ והוא נהנה בה. [שנאמר, ראשית חכמה יראת ד' - אדר"ן חלק ג ברייתא ה]. וכל שחכמתו קודמת ליראת חטאו - אין חכמתו מתקיימת, שמתוך שהיא מונעת אותו מללכת אחרי שרירות ליבו הוא קץ בה ומואסה ומניחה.
ב. רבי חנינא בן דוסא היה רגיל לומר, כל שמעשיו מרובין מחכמתו - חכמתו מתקיימת, [שנאמר, נעשה ונשמע - אדר"ן חלק ג ברייתא ה]. וכל שחכמתו מרובה ממעשיו - אין חכמתו מתקיימת.
ג. כל שיראת חטאו וכו' מדובר על מי שנזהר על מצוות לא תעשה, וכל שמעשיו מרובין וכו' מדובר על מי שזריז במצוות עשה.

משנה י

א. רבי חנינא בן דוסא היה רגיל לומר שכל שרוח הבריות נוחה הימנו - רוח המקום נוחה הימנו, וכל שאין רוח הבריות נוחה הימנו - אין רוח המקום נוחה הימנו.
ב. רבי דוסא בן הרכינס אומר ארבעה דברים מוציאין את האדם מן העולם: א) שינה של שחרית: שישן עד שעונת קריאת שמע עוברת. ב) יין של צהרים - שמביא אותו לידי שכרות, ג) שיחת הילדים - מבטלת את אבותיהם מלעסוק בתורה, ד) ושיבת בתי כנסיות של עמי הארץ - שמתכנסים ומדברים דברים בטלים. [עיין אדר"ן חלק ג ברייתא א, ב, ג, ושם לא מובא "יין של צהרים"].

משנה יא

א. רבי אלעזר המודעי אומר חמשה הם שאין להם חלק לעולם הבא: א) המחלל את הקדשים, פירוש: הגורם שקדשי המזבח יבואו לידי פיגול ונותר וטמא, או המועל ונהנה מקדשי מזבח או מקדשי

וצדקתו עומדת לעד זהו הקונה ספרים ומשאלין לאחרים

כל הזכויות משוייכות ושמורות כולל העתקה וכו' למחבר, ויספיש, טל: 02-5822919-05276

ניתן להשיג על מסכתות: בבא קמא, קידושין, בבא מציעא, כתובות, גיטין, סוכה, מכות, מגילה, ביצה, ראש השנה ועל יור"ד סימנים קפג-ד

בדק הבית.. ב) המבזה את המועדות – שעושה מלאכה בחול המועד, או שנוהג בהן מנהג חול באכילה ושתייה. ג) המלבין פני חבריו ברבים. ד) המפר בריתו – פירוש: מי שלא מל, או מי שמל ומושך ערלתו לכסות המילה שלא יראה מהול. ה) והמגלה פנים בתורה שלא כהלכה, פירוש: המראה פנים ופירושים בתורה שלא כהלכה, ויש מפרשים שמעיו פניו לעבור על דברי תורה בפרהסיא ביד רמה ואין לו בושת פנים. אין לו חלק לעולם הבא אפילו יש בידו תורה ומעשים טובים.

משנה יב

א. רבי ישמעאל בא ללמדינו מהו היחס שיש להתיחס לאנשים א) היה קל לראש, פירוש: היה קל זריז לעשות רצון אדם גדול וזקן ויושב בראש בישיבה. ב) ונוח לתשחורת, פירוש: שלאדם צעיר ששערותיו עדיין שחורות, אף שאינך צריך לכבדו, מ"מ תתנהג כלפיו בנחת ובישוב. ג) היה מקבל את כל האדם בשמחה.

פירוש שני לפרש משנה זו, בראשיתך כשאתה בחור היה קל לעשות רצון בוראך, ובזקנותך כשהושחרו פניך מזקנה – תהא נוח לו לעשות רצונו.

משנה יג

א. רבי עקיבא אומר: שחוק, וקלות ראש מרגילין לערוה.
 ב. סיג, פירוש: גדר וחיזוק, ורבי עקיבא בא ללמדינו שמסורת - סיג לתורה, פירוש: המסורת שמסרו לנו חז"ל בחסירות ויתירות שבתורה הם סיג לתורה. מעשרות - סיג לעושר, כמו שנאמר עשר בשביל שתתעשר. נדרים - סיג לפרישות, שעל ידי שאדם נודר שלא יעשה כך וכך הרי הוא כובש את יצרו. סיג לחכמה - שתיקה. פירוש: אין הכוונה לשתוק מדברי תורה שהרי כתוב "והגית בו יומם ולילה", ואין הכוונה מרכילות ולשון הרע וקללה, שהרי זה איסור תורה אלא הכוונה לשתיקה מדברי הרשות שאדם צריך למעט בהן.

משנה יד

א. רבי עקיבא היה רגיל לומר שלשה דברים: א) חביב אדם שנברא בצלם, חיבה יתירה נודעת לו שנברא בצלם, הרמב"ם פירש: שזה שהקב"ה הודיע לאדם שבראו בצלם זה מראה חיבה יתירה שהקב"ה מחבב את האדם. ב) חביבין ישראל שנקראו בנים למקום, חיבה יתירה נודעת להם שנקראו בנים למקום, פירוש: זה שהקב"ה גילה לכולם שהוא אוהבם ולא הסתיר זאת. ג) חביבין ישראל שניתן להם כלי חמדה, חיבה יתירה נודעת להם שניתן להם כלי חמדה.

משנה טו

א. הכל צפוי – כל מה שאדם עושה בחדרי חדרים הכל גלוי לפני השם יתברך, והרשות נתונה - לאדם יש בחירה לעשות טוב ורע. ובטוב העולם נדון - בטוב, פירוש: במדת הרחמים. והכל לפי רוב המעשה - כל אדם נדון לפי מעשיו, מי שמרבה במעשים טובים נותנים לו רחמים מרובים, וליהפך, פירוש שני: אדם נידון לפי רוב מעשיו אם רוב זכויות - זכאי, ואם רוב עוונות - חייב, והרמב"ם פירש: הכל צפוי - אף שכל מעשה בני האדם גלויים לפניו, אם כן מוכרח הוא במעשיו אם האדם יהיה צדיק או רשע, מ"מ בחירה יש לאדם לעשות טוב ורע.

משנה טז

א. רבי עקיבא היה רגיל לומר, הכל נתון בערבון – כל מה שאדם עושה, האדם ערב לו, ועתידיים להענישו על חטאו. והמצודה פרוסה, פירוש: יסורין ומיתה עתידיים לבוא על האדם, וא"א לברוח מהם. החנות פתוחה, פירוש: כל אדם יכול לעשות רע, והחנוני מקיף, פירוש: הקב"ה אינו מעניש מיד. והפנקס פתוח והיד כותבת, - כל מה שאדם עושה הכל נכתב. וכל הרוצה ללוות יבוא וילוה, פירוש: שיש בחירה אם לעשות חטא. והגבאים, הם היסורים, ופגעים רעים. מחזירים תדיר בכל יום ונפרעים מן האדם מדעתו, פירוש: פעמים אדם זוכר שעשה עבירה, ומצדיק עליו את הדין, ושלא מדעתו, - פעמים ששוכח שעשה עבירה, וחושב האדם לעצמו שהיסורים באים עליו שלא בצדק. ויש להם על מה שיסמוכו והדין דין אמת - שהקב"ה נאמן הוא על פנקסו לתת לאדם כמו שמגיע לו, והכל מתוקן לסעודה - אחד צדיקים ואחד רשעים אחר שגבו מהן את חובן - יש להם חלק לעולם הבא.

וצדקתו עומדת לעד זהו הקונה ספרים ומשאלין לאחרים

כל הזכויות משוייכות ושמורות כולל העתקה וכו' למחבר, וייפיש, טל: 02-5822919-05276

ניתן להשיג על מסכתות: בבא קמא, קידושין, בבא מציעא, כתובות, גיטין, סוכה, מכות, מגילה, ביצה, ראש השנה ועל יור"ד סימנים קפג-ד

משנה יז

א. רבי אלעזר בן עזריה בא ללמדינו שמונה דברים: (א) אם אין תורה – אין דרך ארץ. (ב) אם אין דרך ארץ – אין תורה, משום שבסוף תורתו משתכחת ממנו. (ג) אם אין חכמה – אין יראה, (ד) אם אין יראה – אין חכמה. (ה) אם אין בינה – אין דעת. (ו) אם אין דעת – אין בינה. דעת היינו שמוצא טעם לדבר, בינה - שמבין דבר מתוך דבר. (ז) אם אין קמח – אין תורה. (ח) אם אין תורה – אין קמח.

ב. רבי אלעזר בין עזריה היה רגיל לומר "כל שחכמתו מרובה ממעשיו, דומה לאילן [שנומד על המים – אדר"ן חלק ג ברייתא ז], וענפיו מרובין ושרשיו מועטין והרוח באה ועוקרתו והופכתו על פניו". אולם כל שמעשיו מרובין מחכמתו, דומה לאילן [שנומד במדבר – אדר"ן חלק ג ברייתא ז], וענפיו מועטין ושרשיו מרובין, שאפי' כל הרוחות שבעולם באות ונושבות בו אין מזיזין אותו ממקומו.

משנה יח

א. רבי אלעזר בן חסמא אומר: קנין, פירוש: קרבנות העוף קרוין קנין ויש בהן הלכות חמורות, לדוגמא: אם נתערבו חובה בנדבה, או עולה שמעשיה למעלה, [פירוש: במחצית העלינה של המזבח], בחטאת שמעשיה למטה, [פירוש: במחצית התחתונה של המזבח], ופתחי נידה – הלכות נדה, הן גופי הלכות.

פרק ד

משנה א

א. בן זומא אומר: (א) חכם הוא, מי שלומד מכל אדם, כמו שנאמר "מכל מלמדי השכלתי". (ב) גיבור [שבגבורים – אדר"ן חלק ד, ברייתא א] הוא, מי שכובש את יצרו, כמו שנאמר "טוב ארך אפים מגיבור, ומושל ברוחו מלוכד עיר". [ובאדר"ן חלק ד, ברייתא א, שנינו "אין גיבורים אלא גיבורי-תורה". שנאמר "גבורי כח עושה דברו, ויש אומרים: מלאכי השרת שנאמר "ברכו ד' מלאכיו גבורי כח", ויש אומרים: מי שעושה שונא אוהבו, פירוש: מי שמצליח להפוך לב שונאו שיאהבנו".] (ג) עשיר [שבבעשירים. אדר"ן חלק ד, ברייתא א], הוא מי ששמה בחלקו, כמו שנאמר "יגיע כפיך כי תאכל אשריך וטוב לך" – אשריך בעולם הזה, וטוב לך לעולם הבא. (ד) מכובד הוא, מי שמכבד את הבריות, כמו שנאמר "כי מכבדי אכבד, יקלו". [באדר"ן חלק ד ברייתא א, אין מוזכר "איזהו מכובד" וכו' ובמקום זה מוזכר "איזהו עלוב" וכו' עיי"ש].

ב. שמו של הבן של זומא הוא שמעון, אולם התנא לא הזכיר את שמו, מפני שלא האריך ימים, ולא נסמך שיקרא רבי.

משנה ב

א. בן עזאי אומר: (א) שאדם צריך לרוץ לעשית מצוה שנראית בעיניו קלה כריצה למצוה חמורה, (ב) לברוח מן העבירה, (ג) מצוה גוררת מצוה ועבירה גוררת עבירה, (ד) שכר מצוה מצוה, שכר עבירה עבירה. [עיי' אדר"ן חלק ד ברייתא יג].

ב. השם של הבן של עזאי, הוא שמעון, אולם התנא לא הזכיר את שמו, מפני שלא האריך ימים, ולא נסמך שיקרא רבי.

ג. שכר מצוה מצוה, פירוש: שמן השמים, עוזרים ומזמינים ביד מי שעשה מצוה שיעשה מצוה אחרת, כדי ליתן לו שכר על שניהם, וכן הפירוש לענין שכר עבירה עבירה.

פירוש שני: אדם הנהנה מעשית מצוה נוטל שכר לא רק על המצוה, אלא גם על ההנאה שנהנה מעשייתה, וכן הפירוש לענין שכר עבירה עבירה.

משנה ג

א. בן עזאי היה רגיל לומר: (א) אל תהי בז לכל אדם [שנאמר, בו לדבר יחבל לו, וירא מצוה הוא ישולם". – אדר"ן חלק ד ברייתא ב]. פירוש: אל תאמר, מה יוכל פלוני להזיק לי. (ב) אל תהי מפליג לכל דבר, פירוש: אל תאמר לכל דבר שיש לחוש עליו, רחוק הוא שיהיה ואין לדאוג ממנו. מפני שאין לך אדם שאין לו שעה, ואין לך דבר שאין לו מקום.

וצדקתו עומדת לעד זהו הקונה ספרים ומשאלין לאחרים

כל הזכויות משוייכות ושמורות כולל העתקה וכו' למחבר, ויסיפיש, טל: 02-5822919-05276

ניתן להשיג על מסכתות: בבא קמא, קידושין, בבא מציעא, כתובות, גיטין, סוכה, מכות, מגילה, ביצה, ראש השנה ועל יור"ד סימנים קפג-ר

משנה ד

- א. רבי לויטס איש יבנה אומר: שאדם צריך להיות מאד מאד שפל רוח, לפי שהגאווה היא המאוסה ביותר, ועוד שרוב בני אדם נכשלים בה.
- ב. רבי יוחנן בן ברוקא אומר: כל המחלל שם שמים בסתר נפרעים ממנו בגלוי, אחד שוגג ואחד מזיד בחלול השם.

משנה ה

- א. הלומד על מנת ללמד, שכרו הוא שמספיקין בידו ללמוד וללמד, הלומד על מנת לעשות, שכרו הוא שמספיקין בידו ללמוד וללמד לשמור ולעשות.
- ב. רע"ב מביא שני פירושים על משנתנו שלפי אחד הפירושים הלומד על מנת שיקרא רבי - אין מספיקין בידו ללמוד וללמד.
- ג. אין ללמוד תורה בשביל שיקרא רבי, ולא ללמוד כדי לעשות ממנה מלאכה ולהתפרנס מזה.
- ד. אסור לקבל שכר על מה שלומד, לעומת זה שכר בטלה מותר, וכן תלמיד חכם שמינו אותו הציבור עליהם פרנס או ראש הסדר ומתעסק בצרכי ציבור, מותר לו ליקח מהם שכר.

משנה ו

- א. המכבד את התורה – גופו מכובד על הבריות, [שנאמר "כי מכבדי אכבד ובחי יקלו" – אדר"נ חלק ד, ברייתא יח], וכל המחלל את התורה גופו מחולל על הבריות.
- ב. המכבד את התורה, פירושו: מי שדורש חסרות ויתירות שבתורה, ומראה טעם על כל קוץ וקוץ שבה לומר שאין בה דבר בטלה. פירוש שני: המכבד ספר תורה, ואת לומדיה ואת העוסקים בה, נחשב למכבד את התורה.

משנה ז

- א. רבי ישמעאל בנו של רבי יוסי אומר: מי שחושך [מתנע] עצמו מלדון, פורק ממנו איבה, מפני שהחייב שונא לדיין שלא זיכהו. ונמצא שגזל בא על ידו, וכן גורם שישבעו שבועת שוא או שבועת שקר. והגס ליבו בהוראה דהיינו שדן בלא עיון ובלא המתנה - הרי הוא נחשב לשוטה, רשע וגם גס רוח.
- וכן אין לדון יחיד וכן שלא יאמר לרוב הדיינים היושבים איתו לדון "קבלו דעתי".

משנה ח

- א. רבי יונתן אומר" כל המקיים את התורה מעוני – סופו לקיימה מעושר, וכל המבטל את התורה מעושר – סופו לבטלה מעוני. [אדר"נ חלק ה, ברייתא יח].

משנה י

- א. רבי מאיר אומר ארבעה דברים: א) היה ממעט בעסק סחורתך ומלאכתך, ועיקר עסקך יהיה בתורה, ב) היה שפל רוח בפני כל אדם, דהיינו ללמוד אפילו ממי שהוא קטן ממך בחכמה ג) אם בטלת מן התורה יש לך בטלים הרבה כנגדך, פירושו: שיהיה לך הרבה שיסיעו לך להתבטל, פירוש שני: שאם תבטל הקב"ה יביא לך פורענות ע"י רשעים וחיות רעות שהם בטלים. ד) אם עסקת בתורה – יש לך שכר הרבה ליתן לך.

משנה יא

- א. רבי אליעזר בן יעקב אומר העושה מצוה אחת – קונה לו מליץ יושר אחד, וכל העובר עבירה אחת – קונה לו מליץ רע אחד.
- ב. העושה עבירה – יעשה תשובה ומעשים טובים וזה כתריס בפני הפרענות.
- ג. רבי יוחנן הסנדלר אומר: כל התאספות שהיא לשם שמים – סופה להתקיים, ושלא לשם שמים – אין סופה להתקיים.

משנה יב

- א. רבי אלעזר בן שמוע אומר: יהי כבוד תלמידך חביב עליך כשלך, וכבוד חברך כמורא רבך, ומורא רבך כמורא שמים. [מקורות למוסרים אלו, עיין אדר"נ חלק ד, ברייתא יט].

וצדקתו עומדת לעד זהו הקונה ספרים ומשאלין לאחרים

כל הזכויות משוייכות ושמורות כולל העתקה וכו' למחבר, ויסיפיש, טל: 02-5822919-05276

ניתן להשיג על מסכתות: בבא קמא, קידושין, בבא מציעא, כתובות, גיטין, סוכה, מכות, מגילה, ביצה, ראש השנה ועל יור"ד סימנים קפג-ד

משנה יג

- א. רבי יהודה אומר: שאדם צריך להזהר בתלמודו, בדקדוקו ובהלכה, משום ששגגת תלמוד עולה זדון, שאם יטעה בהוראה מתוך שלא דקדק בתלמודו ויבוא להתיר את האסור - הקב"ה מעלה עליו כאילו עשה במזיד.
- ב. רבי שמעון אומר שלשה כתרים הם הכתובים בתורה שחייבה התורה לנהוג בהם כבוד 1. כתר תורה. 2. כתר כהונה. 3. כתר מלכות, אולם כתר שם טוב עולה על גביהן.

משנה יד

- א. רבי נהוראי אומר שלשה דברים: א) שאם אין תלמידי חכמים במקומך - היה גולה למקום תורה, ב) ואל תאמר שהיא [התורה] תבוא אחרך, שחביריך יקיימוה בידך, משום שאינו דומה לומד מרב, מלומד מחבר. ג) ואל בינתך אל תשען.

משנה טו

- א. רבי ינאי אומר אין הדבר ידוע לנו מדוע דרך רשעים צלחה, ומפני מה הצדיקים מדוכאים ביסורים, פירוש שני: בזמן הגלות אין לעם ישראל לא שלוחה ושקט כמו שרגיל לתת לרשעים, ולא יסורים המיוחדים לצדיקים, כלומר, שיצאנו מכלל רשעים, ולכלל צדיקים לא הגענו.
- ב. רבי מתיא בן חרש אומר שלשה דברים: א) היה מקדים שלום לכל אדם. ב) היה זנב לאריות. ג) אל תהי ראש לשועלים.

משנה טז

- א. רבי יעקב אומר: העולם דומה לפרוזדור בפני העולם הבא, התקן עצמך בפרוזדור כדי שתכנס לטרקלין. [פרוזדור זה מעבר לאולם דהיינו לטרקלין וזה משל לעוה"ז שהוא כפרוזדור לעולם הבא].

משנה יז

- א. רבי יעקב היה רגיל לומר, שיפה שעה אחת בתשובה ומעשים טובים בעולם הזה, מכל חיי עולם הבא. ויפה שעה אחת של קורת רוח [הנאה] בעולם הבא יותר מכל חיי עולם הזה.

משנה יח

- א. רבי שמעון בן אלעזר אומר [בשם רבי מאיר - אדר"נ חלק ד, ברייתא כח], ארבעה דברים: א) אל תפיס את חברך בשעת כעסו, ב) אל תנחמנו בשעה שמתו מוטל לפניו, ג) אל תשאל לו בשעת נדרו, פירוש: למצוא לו פתחים להתיר נדרו, [פתח - פירושו: שהנדר אומר שאם הייתי יודע כך לא הייתי נודר]. ד) ואל תשתדל לראותו בשעת קלקלתו, פירוש: בזמן שחוטא. [ואל תבוא לביתו ביום אידו - אדר"נ חלק ד ברייתא כח].

משנה יט

- א. שמואל הקטן אומר: בנפול אויבך אל תשמח ובכשלו אל יגל לבך, פן יראה ד' ורע בעיניו והשיב מעליו אפו, דהיינו שיתכן וד' יסיר את נפילת האויב ויביא זאת עליך.

משנה כ

- א. אלישע בן אבויה אומר: שהלומד בצעירותו דומה, לדיו כתובה על נייר חדש, והלומד בזיקנותו, דומה לדיו כתובה על נייר מחוק. [עיי' אדר"נ חלק ד, ברייתא ג].
- ב. רבי יוסי בן יהודה אומר: הלומד מן הקטנים דומה לאוכל ענבים שאינן מבושלות, ושותה יין מחביתו באופן שהשמרים מעורבין בתוכו. וכל זה מפני שלימוד של צעיר אינה מיושבת כל צרכה, ואין דבריו מתקבלים ומתישבים על הלב, וכן מעורב בהן ספיקות.
- ג. רבי אומר: אל תסתכל בקנקן אלא במה שיש בו, יש קנקן חדש מלא ישן, ויש ישן שאפילו חדש אין בו.
- ד. רבי סובר שיש ילדים שחכמתם כחכמת זקנים, ויש זקנים פחותים במעלת החכמה מן הילדים, ולא כמו אלישע בן אבויה שסובר שאין ללמוד מקטנים.

משנה כא

- א. רבי אלעזר בן הקפר אומר: הקנאה והתאוה והכבוד מוציאים את האדם מן העולם. [עיי' לעיל פרק ב, משנה יא].

וצדקתו עומדת לעד וזהו הקונה ספרים ומשאלין לאחרים

כל הזכויות משוייכות ושמורות כולל העתקה וכו' למחבר, ויספיש, טל: 02-5822919-05276

ניתן להשיג על מסכתות: בבא קמא, קידושין, בבא מציעא, כתובות, גיטין, סוכה, מכות, מגילה, ביצה, ראש השנה ועל יור"ד סימנים קפג-ר

משנה כב

א. רבי אליעזר הקפר מזהיר את האדם שעתידי הוא ליתן דין וחשבון על מעשיו, ולכן ידאג לנפשו, לתקן את מעשיו ויהרהר בתשובה.

פרק ה

משנה א

א. בעשרה מאמרות נברא העולם, פירוש: ש"ויאמר א-לקים" נאמר תשעה פעמים, "ובראשית ברא א-לקים" גם נחשב למאמר כמו שנאמר "בדבר ד' שמים נעשו".
 ב. העולם נברא בעשרה מאמרות ולא באחד, כדי להפרע מן הרשעים שמאבדין את העולם שנברא בעשרה מאמרות מפני שאינו דומה מי שמאבד מלאכה שנעשית ביום אחד למלאכה שנעשית בהרבה ימים, וליתן שכר לצדיקים שמקיימים את העולם שנברא בעשרה מאמרות.
 ג. שמאבדין את העולם, פירוש: שכל המאבד נפש אחת מישראל כאילו איבד עולם מלא, והרשעים שבעוונם מאבדים נפשם כאילו מאבדים את העולם. פירוש שני: שהרשעים בעוונם מאבדים את כל העולם כולו בזה שמטין את העולם לכף חובה. [עיין אדר"נ חלק ה, ברייתא יב].

משנה ב

א. עשרה דורות יש מאדם עד נח.
 ב. הקב"ה הביא את המבול בחיי נח ולא לפני זה, להודיע כמה ארך אפים לפניו.
 ג. עשרה דורות יש מנח עד אברהם אבינו. וג"כ להודיע כמה ארך אפים לפניו שכל הדורות היו מכעיסין ובאין, עד שבא אברהם אבינו וקבל שכר כנגד כולם, ולפיכך נצולו כולם בזכותו.

משנה ג

א. עשרה נסיונות נתנסה אברהם אבינו עליו השלום ועמד בכולם, להודיע כמה חבתו של אברהם אבינו עליו השלום.
 ב. הנסיונות שאברהם אבינו נתנסה בהם הם (א) באור כשדים שהשליכו נמרוד לכבשן האש. (ב) לך לך מארצך. (ג) ויהי רעב בארץ. (ד) ותוקח האשה בית פרעה. (ה) מלחמת המלכים. (ו) מעמד בית הבתרים שהראהו שעבוד מלכויות. (ז) מצוה המילה. (ח) וישלח אבימלך ויקח את שרה. (ט) גרש את האמה ואת בנה. (י) עקידת יצחק.

משנה ד

א. עשרה ניסים נעשו לאבותינו במצרים ועוד עשרה ניסים על הים.
 ב. עשרה במצרים שנצולו מעשרה המכות, עשרה על הים הם: (א) בקיעת המים. (ב) שנעשה הים כאהל. (ג) שנעשה קרקעית הים יבש בלא חומר וטיט. (ד) קרקעית הים שדרכו בו המצריים נתלחח, ונעשה חומר וטיט. (ה) המים שנקפאו בקרקע הים לא נעשה חתיכה אחת אלא נעשו חתיכות קטנות כעין לבנים, ואבני בנין מסודרים זה אצל זה. (ו) שהמים הנקפאים נעשו קשים כסלעים שבהם שיבר את ראשי המצריים. (ז) שנגזר הים לשנים עשר גזרים כדי שיעברו כל שבט ושבט בדרך אחד לבדו. (ח) שקפאו המים כספיר ושוהם וזכוכית, כדי שיראו השבטים אלו את אלו. (ט) שהיו יוצאים ממנו מים מתוקים שהיו שותים אותם. (י) ששארית המים שנשאר לאחר ששתו נקפאו ונעשו ערימות.
 ג. עשר מכות הביא הקב"ה על המצריים במצרים, ועשר על הים.
 ד. המכות שהביא הקב"ה במצרים על המצריים הם: דצ"ך עד"ש באח"ב. ועשרה מכות על הים המוזכרים בשירת הים ואלו הן: (א) רמה בים. (ב) ירה בים. (ג) טובעו בים סוף. (ד) תהומות יכסיומו. (ה) ירדו במצולות. (ו) תרעץ אויב ז. תהרוס קמין. (ח) יאכלמו כקש. (ט) כסמו ים. (י) צללו כעופרת.
 ה. המצריים זכו להקבר, שנאמר "תבלעמו ארץ".
 ו. עשרה נסיונות ניסו אבותינו את המקום ברוך הוא במדבר, שנאמר "וינסו אותם זה עשר פעמים, ולא שמעו בקולי".
 ז. הנסיונות שניסו אבותינו את הקב"ה הם: (א) כשירדו לים "המבלי אין קברים במצרים" (ב) כשעלו מן הים "ויבוא מרתה וילונו" (ג) ברפידים "וירב העם עם משה" (ד) במן - לא תצאו - ויצאו. (ה) עוד אחד

וצדקתו עומדת לעד זהו הקונה ספרים ומשאיין לאחרים

כל הזכויות משוייכות ושמורות כולל העתקה וכו' למחבר, ויטפיש, טל: 02-5822919-05276

ניתן להשיג על מסכתות: בבא קמא, קידושין, בבא מציעא, כתובות, גיטין, סוכה, מכות, מגילה, ביצה, ראש השנה ועל יור"ד סימנים קפג-ד

במין "איש אל יותר ממנו - ויותר" (ו) בשליו - "בשבתנו על סיר הבשר" (ז) עוד אחד בשליו "האספסוף אשר בקרב" (ח) חטא העגל (ט) המתאוננים (י) מרגלים, ושם נאמר וינסו אותי זה עשר פעמים.

משנה ה

א. עשרה ניסים נעשו לאבותינו בבית המקדש (א) לא הפילה אשה מריח בשר הקודש, (ב) לא הסריח בשר הקודש מעולם (ג) לא נראה זבוב בבית המטבחיים (ד) לא ארע קרי לכהן גדול ביום הכפורים (ה) לא כיבו גשמים את האש של עצי המערכה, אע"פ שהמזבח במקום מגולה היה (ו) לא נצחה הרוח את עמוד העשן (ז) לא נמצא פסול בעומר ובשתי הלחם ובלחם הפנים (ח) עומדים צפופים ומשתחווים רווחים (ט) לא הזיק נחש ועקרב בירושלים מעולם (י) לא אמר אדם לחבירו: צר לי המקום שאלין בירושלים.

ב. הנס שהיה בעומר ובשתי הלחם הוא בזה, שאם היה פסול קודם שקיים מצותן, לא היה אפשר להקריב אחרים תחתם, מפני שהעומר נקצר בלילה ונאפה בערב יום טוב, ואין אפייתם דוחה יום טוב. וכן לחם הפנים נאפה בערב שבת.

ג. לא אמר אדם לחבירו "צר לי המקום שאלין בירושלים", פירוש: שהגרים בירושלים הקב"ה היה מזמין את פרנסתן בכבוד, ולא הוצרכו לצאת למקום אחר. פירוש שני: גורסין "כשאלין" ולפי זה מדובר על עולי הרגל, שלא היה אחד מהם מיצר כשהיה לן בירושלים מחמת דוחק מקום.

משנה ו

א. עשרה דברים נבראו בערב שבת בין השמשות: (א) פי הארץ - לבלוע את קורח ועדתו (ב) פי הבאר - בארה של מרים (ג) פי האתון - של בלעם (ד) הקשת - לאות ברית שלא יהיה עוד מבול (ה) המן - שירד לישראל ארבעים שנה (ו) המטה - של משה רבינו שנעשו בו אותות (ז) השמיר - כמין תולעת, כשהיו מראים אותו על האבנים הרשומות בדיו והן נבקעות מאליהן (ח) הכתב - צורת האותיות שהיו חקוקות בלוחות (ט) המכתב - שהיו נקראים בארבע רוחות (י) הלוחות - לוחות הברית.

אמנם יש אומרים עוד שלשה דברים: (א) המזיקין - היינו השדים (ב) קבורתו של משה (ג) אילו של אברהם אבינו, ויש דעה נוספת שאף הצבת בצבת עשויה - פירוש: עושים אותו עם צבת אחר, והצבת הראשון נעשה בידי שמים.

משנה ז

א. שבעה דברים בגולם ושבעה בחכם, שבעה דברים בחכם: (א) חכם אינו מדבר בפני מי שהוא גדול ממנו בחכמה. (ב) אינו נכנס לתוך דברי חבירו (ג) אינו נבהל להשיב (ד) שואל כענין ומשיב כהלכה (ה) אומר על ראשון ראשון ועל אחרון אחרון (ו) מה שלא שמע אומר: לא שמעתי (ז) מודה על האמת, וההיפך מזה הם של אדם שאינו מושלם במדות ובחכמה.

משנה ח

א. שבעה מיני פורענות באין לעולם על שבעה סוגי עבירה: (א) מקצת אנשים מעשרין ומקצתן אינן מעשרין - רעב של בצורת באה, פירוש: שהגשמים מועטין ומתוך כך הפירות מתיקרים, מקצתן רעבין ומקצתן שבעים. (ב) אם אף אחד לא מעשר - רעב של מהומה, פירוש: שלא יכולים לאסוף תבואה מפני חיילי האויב, וכן של בצורת. (ג) אם גם לא נוטלין חלה - רעב של כליה באה. (ד) דבר בא לעולם - על עבירות שיש בהן מיתות האמורות בתורה, שלא נמסרו לבית דין, ועל פירות שביעית. (ה) חרב באה לעולם - על עינוי הדין, ועל עוות הדין, ועל המורים בתורה שלא כהלכה (ו) חיה רעה באה לעולם - על שבועת שוא ועל חילול ד'. (ז) גלות באה לעולם - על עובדי עבודה זרה, על גילוי עריות, ועל שפיכות דמים, ועל שעובדים בשביעית.

משנה ט

א. בארבעה פרקים הדבר מתרבה (א) בשנת הרביעית - מפני שבשנה השלישית לא הפרישו מעשר עני (ב) בשביעית - מפני שבשנה השישית לא הפרישו מעשר עני (ג) במוצאי שביעית - מפני שלא הפקירו פירות שביעית ולא הניחום לעניים (ד) ובמוצאי חג הסוכות שבכל שנה ושנה - מפני גזל מתנות עניים.

וצדקתו עומדת לעד זהו הקונה ספרים ומשאלין לאחרים

כל הזכויות משוייכות ושמורות כולל העתקה וכו' למחבר, ויסיפיש, טל: 05276-123000 02-5822919

ניתן להשיג על מסכתות: בבא קמא, קידושין, בבא מציעא, כתובות, גיטין, סוכה, מכות, מגילה, ביצה, ראש השנה ועל יור"ד סימנים קפג-ד

משנה י

א. ארבע מדות באדם, והרי הן לפי סדר חשיבותן א) האומר על שלי שלך, ושליך שלך זו מדת חסיד. ב) שלי שלך, ושליך שלי – זו מדת עם הארץ ג) שלי שלי, ושליך שלך – זו מדת בינונית, ויש אומרים שזו מדת סדום ד) שלי שלי, שליך שלי – זו מדת רשע.

משנה יא

א. ארבעה מדות בדעות, והרי הן לפי חשיבותן א) קשה לכעוס ונח לרצות – חסיד ב) קשה לכעוס וקשה לרצות – שכרו מרובה מהפסדו ג) נח לכעוס ונח לרצות – הפסדו מרובה משכרו ד) נח לכעוס וקשה לרצות – רשע.

משנה יב

א. ארבעה מדות בתלמידים, והרי הן לפי חשיבותן א) מהר לשמוע וקשה לאבד – חכם ב) קשה לשמוע וקשה לאבד – שכרו מרובה מהפסדו ג) מהר לשמוע ומהר לאבד – הפסדו מרובה משכרו ד) קשה לשמוע ומהר לאבד – זה חלק רע. קשה לשמוע פירושו: שאין לו תפיסה מהירה, מהר לאבד פירושו: שוכח מהר.

משנה יג

א. ארבעה מדות בנתינת צדקה והרי הן לפי חשיבותן א) יתן ויתנו אחרים – חסיד. ב) יתנו אחרים והוא לא יתן – עינו רעה בשל עצמו. ג) הרוצה ליתן ואינו רוצה שיתנו אחרים – עינו רעה בשל אחרים, כשיודע שצדקה מעשרת ואינו רוצה שאחרים יתעשרו, פירושו שני: שחס על ממון קרוביו יותר מעל ממון. ד) לא יתן ולא יתנו אחרים – רשע.

משנה יד

א. ארבעה מדות בהליכה לבית המדרש והרי הן לפי חשיבותן א) הולך ועושה – חסיד. ב) עושה ואינו הולך – שכר מעשה בידו. ג) הולך ואינו עושה – שכר הליכה בידו. ד) לא הולך ולא עושה – רשע.

משנה טו

א. ארבעה מדות יש ביושבים לפני חכמים והרי הן לפי חשיבותן א) נפה – שמוציאה את הקמח וקולטת את הסולת. ב) ספוג – שקולט הכל בין אמת בין שקר, בין עכורים ובין צלולים ואין בו כח לברור האמת מן השקר. ג) משפך – שמכניס בזו ומוציא בזו. ד) משמרת – שמוציאה את היין וקולטת את השמרים.

משנה טז

א. אהבה התלויה בדבר פירושו שיש סיבה לאותה אהבה - אינה קיימת לעולם באהבת אמנון ותמר, שאהב אותה מפני יופיה, לכן כשנתבטל האהבה. אולם אהבה שאינה תלויה בדבר כאהבת דוד ויונתן שהיה רצונם להשלים רצון קונם - קיימת לעולם.

משנה יז

א. מחלוקת לשם שמים כמחלוקת הלל ושמאי – סופה להתקיים, מחלוקת שאינה לשם שמים כמחלוקת קורח וכל עדתו – אינה סופה להתקיים.

משנה יח

א. כל המזכה את הרבים כמשה רבינו שזכה וזיכה את הרבים זכות הרבים תלוי בו – ואין חטא בא על ידו.
ב. כל המחטיא את הרבים כירבעם בן נבט שחטא והחטיא את הרבים חטא הרבים תלוי בו – ואין מספיקין בידו לעשות תשובה.

משנה יט

א. מי שיש בידו שלשה מדות אלו א) עין טובה. ב) רוח נמוכה – ענוה. ג) נפש שפילה – שנזהר ופורש מתאוות - הרי הוא מתלמידיו של אברהם אבינו.

וצדקתו עומדת לעד זהו הקונה ספרים ומשאלין לאחרים

כל הזכויות משוייכות ושמורות כולל העתקה וכו' למחבר, ויסיפיש, טל: 02-5822919-05276

ניתן להשיג על מסכתות: בבא קמא, קידושין, בבא מציעא, כתובות, גיטין, סוכה, מכות, מגילה, ביצה, ראש השנה ועל יור"ד סימנים קפג-ר

אולם מי שיש בידו (א) עין רעה. (ב) רוח גבוהה. (ג) נפש רחבה – הרי הוא מתלמידיו של בלעם הרשע.

ב. תלמידיו של אברהם אבינו אוכלין בעולם הזה, ונוחלין לעולם הבא, שנאמר "להנחיל אוהבי יש ואוצרותיהם אמלא". אולם תלמידיו של בלעם הרשע יורשין גהינום ויורדים לבאר שחת שנאמר "ואתה א-לקים תורידם לבאר שחת" אנשי דמים ומרמה לא יחצו ימיהם, ואני אבטח בד".

משנה ב

א. יהודה בן תימא אומר: היה עז כנמר, אל תתבייש לשאול מרבך מה שלא הבנת קל כנשר, רץ כצבי - לרדוף אחר המצוות, גבור כארי - לכבוש יצרך מן העבירות לעשות רצון אביך שבשמים.
ב. יהודה בן תימא היה רגיל לומר, עז פנים לגיהנום, ובושת פנים לגן עדן. יהי רצון מלפניך ד' אלוקינו ואלוקי אבותינו שתבנה עירך במהרה בימינו ותן חלקנו בתורתך.

משנה בא

א. יהודה בן תימא היה רגיל לומר (א) בן חמש שנים למקרא. (ב) בן עשר למשנה. (ג) בן שלש עשרה למצוות. (ד) בן חמש עשרה לתלמוד. (ה) בן שמונה עשרה לחופה. (ו) בן עשרים לרדוף - אחר מזונותיו. (ז) בן שלושים לכת. (ח) בן ארבעים לבניה. (ט) בין חמישים לעצה. (י) בן שישים לזקנה. (יא) בין שבעים לשיבה. (יב) בן שמונים לגבורה. (יג) בן תשעים לשוח, פירוש: הולך כפוף, ויש אומרים לשון שוחה עמוקה. (יד) בין מאה - כאילו מת ועבר ובטל מן העולם.

משנה בב

א. בן בג בג אומר: הפך בה והפך בה, בתורה דכולה בה שהכל נמצא בה, ובה תחזי, פירוש: בה תראה את האמת, וסיב ובלה בה, פירוש: גם עד זקנה וסבה על תעזבנה. ומינה לא תזיע - שלא תאמר למדתי חכמת ישראל, אלך ואלמד חכמת יונית מפני שאין לך מדה טובה מאשר להידבק בתורה ולעסוק בה תמיד.

משנה בג

א. בן הא הא מלמדינו לפום צערא אגרא כפי רוב הצער שאתה סובל בלימוד תורה ועשיית המצוות כך יהיה שכרך מרובה.

פרק קנין תורה

- א. פרק קנין תורה אינו קשור למסכת אבות, מפני שמסכת קנין תורה ברייתא היא ואינה משנה, וכתבו זאת מפני שהם ברייתות העוסקות בשבחה של תורה, ובמעלות העוסק בה.
- ב. כל העוסק בתורה לשמה זוכה לדברים הרבה, וגם כל העולם כולו כדאי הוא שנברא עבורו. הדברים שהוא זוכה להם הם, שנקרע ריע [מחבר], אהוב, אוהב את המקום, ואת הבריות, משמח את המקום ואת הבריות, התורה מלבשתו ענוה ויראה, ומכשרתו להיות צדיק, חסיד, ישר ונאמן, מרחקתו מן החטא, מקרבתו לידי זכות, ונהנין ממנו עצה ותושיה, בינה וגבורה, והתורה נותנת לו מלכות, ממשלה, וחיבור דין, ומגלין לו רזי תורה, נעשה כמעין המתגבר וכנהר שאינו פוסק, צנוע, ארך רוח, מוחל על עלבונו, ומגדלתו ומרוממתו מכל המעשים.
- ג. כל יום ויום יוצאת בת קול מהר חורב ומכרזת "אוי להם לבריות מעלבונה של תורה" מפני שכל מי שלא עוסק בתורה נקרא נזוף.
- ד. חז"ל לומדים מהפסוק "והמכתב מכתב א-לקים חרות על הלוחות" על תקרא "חרות" אלא "חרות" שאין לך בן חורין אלא מי שעוסק בתורה שעל ידי זה מתעלה לגדולה.
- ה. הלומד מחבירו אפילו אות אחד צריך לנהוג בו כבוד כמו שמצינו בדוד המלך שלמד מאחיתופל שני דברים בלבד, וקרא לו אלופי ומיודעי.
- ו. מי שלומד מחבירו אומנות שאינה של תורה אינו נקרא רבו ואינו חייב לכבדו.
- ז. דרכה של תורה; פת במלח תאכל, ומים במשורה תשתה, ועל הארץ תישן, וחיי צער תחיה, ברייתא זו מלמדת אותנו שאף מי שאין לו כסף כן לא ימנע מלעסוק בתורה, וכל שכן שעשיר לא ימנע מלעסוק בתורה.

וצדקתו עומדת לעד זהו הקונה ספרים ומשאלין לאחרים

כל הזכויות משוייכות ושמורות כולל העתקה וכו' למחבר, ויסיפיש, טל: 02-5822919-05276

ניתן להשיג על מסכתות: בבא קמא, קידושין, בבא מציעא, כתובות, גיטין, סוכה, מכות, מגילה, ביצה, ראש השנה ועל יור"ד סימנים קפג-ד

- ח. התורה חשובה יותר ממלכות, ומלכות יותר מכהונה, מפני שהתורה נקנית בארבעים ושמונה דברים, והמלכות בשלושים, והכהונה בעשרים וארבע. [עיין אדר"נ חלק ה, ברייתא יח].
- ט. התורה נקנית בארבעים ושמונה דברים: בלימוד, בשמיעת האוזן, ושיקויב היטב לדברי רבותיו, ויש מפרשים שישמיע לאוזניו מה שלומד, בעריכת שפתיים שאינו מגמגם בדברי תורה, בבינת הלב, שכלות הלב, באימה וביראה, בענוה, בשמחה, בטהרה, בשימוש חכמים, בדקדוק חברים, בפלפול התלמידים, בישוב, פירוש: בישוב הדעת, במקרא [בקי בתנ"ך], במשנה, במיעוט סחורה, במיעוט דרך ארץ, במיעוט תענוג, במיעוט שינה, במיעוט שיחה, במיעוט שחוק, בארץ אפים, בלב טוב, באמונת חכמים, בקבלת היסורין. המכיר את מקומו, השמח בחלקו, והעושה סייג לדבריו, אינו מחזיק טובה לעצמו, אהוב, אהב את המקום, את הבריות, את הצדקות את המישרים, פירוש: בוחר ללכת בדרך הישר, אהב תוכחות, מתרחק מהכבוד, אינו מתגאה בתלמודו, אינו שמח בהוראה מפני שחושש שמא יכשל בהוראה, נושא בעול עם חברו, מכריעו לכף זכות, מעמידו על האמת, מעמידו על השלום, מתישב לבו בתלמודו, שואל ומשיב, שומע ומוסיף, לומד על מנת ללמד, לומד על מנת לעשות, מחכים את רבו, מכוון שמועתו, אומר דבר בשם אומרו.
- י. חז"ל לומדים מהפסוק "ותאמר אסתר למלך בשם מרדכי" שכל האומר דבר בשם אומרו מביא גאולה לעולם.
- יא. הלומד תורה זוכה לחיים בעולם הזה והקרן קיימת לו לעולם הבא.
- יב. המדות שמנו חכמים לצדיקים הם: נוי, כח, עשר, כבוד, חכמה, זיקנה, וחשיבה, והבנים, [פירוש: שמדריכים ביניהם בדרכי ד'] שאז נאה לצדיקים ונאה לעולם.
- יג. רבי יוסי בן קיסמא אומר, שאפילו אם יתנו לו כל כסף וזהב ואבנים טובות ומרגליות שבעולם, אינו דר אלא במקום תורה, לפי שבשעת פטירתו של אדם אין מלוין לו לאדם, לא כסף ולא זהב ולא אבנים טובות ומרגליות, אלא תורה ומעשים טובים בלבד.
- יד. חמשה קנינים קנה הקב"ה בעלמו (א) תורה, שנאמר: ד' קנני ראשית דרכו קדם מפעליו מאז. (ב) שמים וארץ, שנאמר "כה אמר ד' השמים כסאי והארץ הדום רגלו" וכו' ואומר "כולם בחכמה עשית מלאה הארץ קנייך". (ג) אברהם שהעולם מתקיים בשבילו שנאמר: ויברכהו ויאמר ברוך אברהם לא-ל עליון קונה שמים וארץ. (ד) ישראל שהעולם מתקיים בגללו, שנאמר: עד יעבור עמך ד' עד יעבור עם זו קנית, ואומר: לקדושים אשר בארץ המה ואדירי כל חפצי בס. (ה) בית המקדש, שנאמר: מקדש ד' כוננו ידיך, ואומר: ויביאם אל גבול קדשו, הר זה קנתה ימינו.
- טו. מטרת הקב"ה בזה שברא את העולם שהכל יהיה לכבודו. [אדר"נ חלק ה, ברייתא כב].
- טז. רצה הקב"ה לזכות את ישראל לפיכך הרבה להם תורה ומצוות. [לזכותם, פירוש: להרבות להם זכויות, ויש מפרשים לשון "זיכוי" שעל ידי תורה ומצוות מזככים את הנפש - אדר"נ חלק ה ברייתא כב, ובפירוש שם].

וצדקתו עומדת לעד זהו הקונה ספרים ומשאלין לאחרים

כל הזכויות משוייכות וממורות כולל העתקה וכו' למחבר, ויסיפיש, טל: 02-5822919-05276

ניתן להשיג על מסכתות: בבא קמא, קידושין, בבא מציעא, כתובות, גיטין, סוכה, מכות, מגילה, ביצה, ראש השנה ועל יור"ד סימנים קפג-ר

משנת המידות / חלק התשובות על אבות דרבי נתן

חלק ראשון

כרייתא א

- א. לפי רבי יוסי הגלילי כוונת הפסוק "ויקרא אל משה ביום השביעי" היינו י"ג בסיון ולפי רבי עקיבא היינו ז' בסיון.
- ב. לפי רבי יוסי הגלילי הענן כיסה את משה לקדשו כדי לקבל את התורה, וכיסהו ששה ימים מז' סיון, ולפי רבי עקיבא הענן כיסה לא את משה רבינו אלא את ההר ששה ימים מר"ח סיון.
- ג. רבי נתן אומר שנתעכב משה ששה ימים ולא שרה עליו הדיבור כדי למרקו מאכילה ושתייה עד שיהיה כמלאכי השרת, אולם רבי מתיא בן חרש סובר שהעיכוב היה כדי שיכין עצמו לקבל עליו דברי תורה באימה ביראה ברדת ובזיע.
- ד. מחלוקת רבי נתן ורבי מתיא בן חרש הם רק לפי רבי יוסי הגלילי ולא לפי רבי עקיבא הסובר שהענן לא כיסה את משה.
- ה. רבי יאשיה היה דחוק בפרנסתו ולכן עזב את לימוד התורה, ועסק במשא ומתן, ורבי מתיא בן חרש העיר לו שאין טוב לעזוב דברי א-לקים חיים ולעסוק במשא ומתן.

כרייתא ב

- א. התורה כולה נמסרה למשה מסיני שנאמר "אלא החוקים והמשפטים והתורות אשר נתן ד' בינו ובין בני ישראל בהר סיני ביד משה" התורות לשון רבים דהיינו תורה שבכתב ותורה שבעל פה.

כרייתא ג

- א. יהושע קיבל ממשה, שנאמר "ונתת מהודך עליו למען ישמעו כל עדת בני ישראל".

זקנים מיהושע, שנאמר "ויעבדו העם את ד' כל ימי יהושע וכל ימי הזקנים אשר האריכו ימים אחרי יהושע, וכו'".

שופטים מזקנים, שנאמר "ויהי בימי שפוט השופטים". א"כ מצינו שמנהיגי תקופה של אלימלך שהיה בין הזקנים לנביאים היו נקראים שופטים.

נביאים משופטים, שנאמר "ואשלח אליכם את כל עבדי הנביאים יום השכם ושלח".

חגי זכריה ומלאכי קבלו מהנביאים, ואנשי כנסת הגדולה קיבלו מהם.

כרייתא ד

- א. "אל יהי מקפיד על דבריו" פירושו שאדם לא יכעס בזמן שמדבר, מפני שכל הכועס משכח את דבריו, שכן מצינו במשה רבינו שכעס על פקודי החיל שהרגו רק את הזכרים ולא את הנקבות, ולכן שכח דיני הגעלת כלים ואלעזר הכהן הוצרך לאומרם. (פירוש נוסף עיין בפרקי אבות חלק התשובות פרק א, משנה א, תשובה ה.)

כרייתא ה

- א. בן עזאי מלמדינו שאדם צריך להיות זהיר בדבריו כדי שלא יגיע מזה מכשלה ועיין אבות פרק א משנה יא, לעשות סיג לדבריך, וחכמים עשו סיג לדבריכם.

כרייתא ו

- א. סיג, פירושו: גדר והרחקה כדי לא להכשל במצוה דאורייתא, והברייתא מביאה דוגמא, ממצות קריאת שמע שמצותה עד עלות השחר, וחכמים עשו סיג לקרותה עד חצות, כדי שאדם שהגיע ממלאכתו ילך תחילה לבית הכנסת או לבית המדרש ילמד וישנה ויקרא קריאת שמע ויתפלל ואח"כ ילך לביתו. וכל העובר על דברי חכמים חייב מיתה.

כרייתא ז

- א. לפי בית שמאי רב צריך ללמד רק לתלמיד שהוא חכם, עני, מיוחס, ועשיר, ולפי בית הלל רב

וצדקתו עומדת לעד זהו הקונה ספרים ומשאלין לאחרים

כל הזכויות משוייכות ושמורות כולל העתקה וכו' למחבר, ויסיפיש, טל: 02-5822919-05276

ניתן להשיג על מסכתות: בבא קמא, קידושין, בבא מציעא, כתובות, גיטין, סוכה, מכות, מגילה, ביצה, ראש השנה ועל יור"ד סימנים קפג-ד

צריך ללמד לכל אדם, מפני שהרבה פושעים היו בישראל ונתקרבו לתלמוד תורה, ויצאו מהם צדיקים חסידים וכשרים. [עיין בפרקי אבות חלק התשובות פרק א. משנה א. תשובה ה].

ברייתא ה

- א. רבי עקיבא מלמדינו שאין ליטול צדקה שלא ביושר, מפני שמי שנוטל צדקה שלא ביושר – אינו נפטר מן העולם עד שיצטרך לבריות.
- ב. מי שעושה עצמו כעוור או למכה שחין – סוף יהא עוור או מוכה שחין.
- ג. העונש למי שמשחית את ממונו או המפזר את למעותיו בחמתו הוא, שאינו נפטר מן העולם עד שיצטרך לבריות.

ברייתא ו

- א. המשחית את ממונו מחמת כעסו סופו שיעבוד עבודת כוכבים, שכך דרכו של היצר הרע היום אומר לו לעשות עבירה קלה, ולמחר אומר לו לעשות עבירה חמורה יותר.

ברייתא ז

- א. רבי ישמעאל ברבי יוסי מלמדינו שאדם צריך לעסוק בתורה בכל מצב שיהיה בין בצעירותו ובין בזקנותו, בין כשהוא עני ובין כשהוא עשיר, מפני שאי אפשר לדעת מתי האדם גורם נחת רוח לפני ד' יתברך.
- ב. לימוד תורה אחד בצער חשוב לפני הקב"ה יותר ממאה ברווח, שנאמר בבקר זרע זרעך ולערב אל תנח ידיך, לכן עני החי בדוחק לימודו חשוב להקב"ה יותר.

ברייתא יא

- א. אדם שלמד מרב אחד, לא יאמר שמספיק לי ואוכל ללמוד לבד, אלא יש עדיפות שילך לחכם אחר ללמוד תורה.

ברייתא יב

- א. לאדם יש חיוב תמידי ליתן צדקה ולכן אף שנתן צדקה בבקר, יש לו ליתן שוב לפני שיבוא איליו בערב.

ברייתא יג

- א. לימוד תורה חשובה יותר מקרבנות, שנאמר, "חסד חפצתי ולא זבח, ודעת א-לוקים מעולות".
- ב. מצות הכנסת כלה ולוית המת אינה דוחה מצות לימוד תורה, לכן שני תלמידי חכמים העוסקים בתורה, לא יבטלו תורה, חוץ מאם אין בידי הכלה והמת כדי צרכן שאז לימוד התורה נדחה.

ברייתא יד

- א. אם מקיימים את עבודת הקורבנות – העולם מתברך על יושביו וגשמים יורדים בזמנן.
- ב. אם אין מקיימים את עבודת הקורבנות – אין העולם מתברך על יושביו ואין הגשמים יורדים בזמנן.

ברייתא טו

- א. חסד חשובה יותר מקרבן, שנאמר "כי חסד חפצתי ולא זבח".
- ב. מהפסוק "כי אמרתי עולם חסד יבנה, שמים תכין אמונתך בהם", לומדים, שאין העולם מתקיים בלא מדת החסד.
- ג. גמילות חסדים מכפרת את עוונות בני ישראל כתחליף לקרבנות.
- ד. המתעסק בגמילות חסדים כהכנסת כלה ולוית המת, ונותן צדקה לעני ומתפלל שלש פעמים בכל יום – תפילתו מתקבלת ברצון.

ברייתא טז

- א. אדם צריך ליעד את ביתו, שיהיה מוכן ומזומן עבור חכמים ותלמידיהם, ותלמידי תלמידיהם.
- ב. מי שמתארח אצלו תלמיד חכם, שישתדל שלא יבטלו מלימודו, וצריך לכבדו, וכל דבר שיצא מפיו יקבלהו באימה ביראה ברתת ובזיע.

וצדקתו עומדת לעד זהו הקונה ספרים ומשאיילן לאחרים

כל הזכויות משוייכות ושמורות כולל העתקה וכו' למחבר, ויסיפיש, טל: 05276-123000 02-5822919

ניתן להשיג על מסכתות: בבא קמא, קידושין, בבא מציעא, כתובות, גיטין, סוכה, מכות, מגילה, ביצה, ראש השנה ועל יור"ד סימנים קפג-ר

ברייתא יז

א. "הוי מתאבק בעפר רגליהם", פירושו: שאם נכנס תלמיד חכם לעיר, יש לילך אצלו, ולישב לפניו על הארץ", ולשמוע ממנו דברי תורה באימה, בראה ברית והזיע. [ועיין באבות פ"א משנה ד, ובחלק התשובות תשובה ב].

ברייתא יח

א. "הי ביתך פתוח לרווחה" פירושו: שיהא ביתו של אדם פתוח מארבע רוחותיו כדי להקל על האורחים בבואם לבית. [ועיין באבות פ"א, משנה ה, ובחלק התשובות].

ב. "ויהיו עניים בני ביתך" פירושו: שבפגישת עניים אחד עם השני יספרו מה שאכלו ושתו בביתך, דהיינו שירגישו אצלך כמו בני ביתך. [ועיין באבות שם].

ג. הכנסת אורחים של אברהם אבינו גדול משל איוב, בזה שאברהם אבינו היה מחפש שיבואו אצלו אורחים, והיה נותן להם אוכל משובח יותר ממה שהם רגילין, עד שכל מי שנכנס היה אחר אכילתו ושתיתו מברך לשמים.

ברייתא יט

א. אדם צריך לחנך בני ביתו שאם יבוא עני ושואל אם אביכם בבית, שיכניסוהו לבית בסבר פנים יפות, ויתנו לו לאכול.

ברייתא כ

א. "עשה לך רב" פירושו: שיקבע לו רב ללימוד מקרא, משנה, מדרש, הלכות ואגדות. משום שטעם שהרב לא אמר לו בזמן שלמדו מקרא יאמר לו כשילמדו מדרש, וכן מה שלא אמר לו בזמן שלמדו מדרש, אמר לו כשילמדו הלכות, וכן הלאה, עד שיבין הכל. [ועיין אבות פ"א משנה ו, ובר"ע מברטנורא שם].

משנה כא

א. "קנה לך חבר" פירושו: שאדם יקנה חבר שיאכל וישתה וילמד עמו, ויגלה לו סתרי תורה וסתרי דרך ארץ עד כדי כך, שאם חבירו יראהו שטועה בהלכה או שטועה בלימודו – יתקנו. [ועיין אבות פ"א משנה ו].

ב. חז"ל לומדים מהפסוק "טובים השנים מן האחד, אשר יש להם שכר טוב בעמלם" שהתועלת בקניית חבר הוא שיש להם שכר טוב בעמלם.

ברייתא כב

א. שלשה שיושבים ועוסקים בתורה, נחשבים לפני הקב"ה כאילו נעשו אגודה אחת.

ברייתא כג

א. שנים שיושבים ועוסקים בתורה שכרם מתקבל במרום, דהיינו שאם החליטו לילך להתיר אסורים או לפדות שבויים הקב"ה עושה שרצונם יצליח מיד.

ברייתא כד

א. יחיד היושב ועוסק בתורה [באופן שאינו יכול ללמוד עם עוד אחד שאם לא כן הרי טובים השנים מן האחד כמבואר במשנה כג] שכרו מתקבל במרום.

ברייתא כה

א. יש להתרחק משכן רע, מפני שאין נגעים באין אלא על ביתו של רשע, ואין נגעים באים על צדיק כשהוא שכן של רשע, אלא בגלל עוונו של רשע, ועל זה נאמר אוי לרשע אוי לשכנו. [ועיין אבות פ"א משנה ז].

ברייתא כו

א. רבי שמעון אומר שנגעים באים על מספרי לשון הרע, שכן מצינו באהרן ומרים שספרו לשון הרע על משה, ונצטרעו.

וצדקתו עומדת לעד זהו הקונה ספרים ומשאלין לאחרים

כל הזכויות משוייכות ושמורות כולל העתקה וכו' למחבר, ויסיפיש, טל: 02-5822919-05276

ניתן להשיג על מסכתות: בבא קמא, קידושין, בבא מציעא, כתובות, גיטין, סוכה, מכות, מגילה, ביצה, ראש השנה ועל יור"ד סימנים קפג-ד

ברייתא כז

א. עשרה נסיונות נסו אבותינו את הקב"ה, ולא נענשו אלא על שדברו לשון הרע על ארץ ישראל.
 ב. עשרה נסיונות ניסו אבותינו במדבר את הקב"ה, ואלו הן: אחד על הים, אחד בתחילת ירידת המן, שנצטוו לא להותיר - והותירו, אחד בסוף המן שנצטוו אל יצא איש ממקומו ללקוט ביום השבת - ויצאו אחד בתחילת ירידת השלל, ואחד בשלל האחרון, במרה, ברפידים, בתבערה, בעגל, במרגלים.

ברייתא כח

א. רבי שמעון בן אלעזר אומר, שיש עוד שני עוונות שעונשם הוא, שהקב"ה מביא עליהם נגעים, (א) בעוון השקר - כמו שמצינו בגיחזי, שרדף אחרי נעמן, שאמר לנעמן בשם רבו אלישע שיתן כסף ובגדים, ולאלישע אמר שהוא לא רדף. ב) מי שגס רוח נגעים באין עליו כמו שמצינו בעוזיהו.

ברייתא כט

א. עונש המתחבר לאדם רע, או לאדם רשע הוא - שמעשיו אינם מצליחים, [עיין אבות פ"א משנה ז].
 ב. אין להתחבר לאדם רשע אף אם זה כדי לקרבו לתורה.
 ג. רע - היינו רע לשמים ורע לבריות, רשע - היינו רע לשמים ואינו רע לבריות.

ברייתא ל

א. אל תתיאש מן הפורענות, פירושו: שאדם יפחד תמיד שמא יבא עליו פורענות, ועל ידי הפחד הוא שב בתשובה. פירוש שני: שאם אדם רואה שמה שעושה - מצליח, אל יאמר שזה בגלל שיש לו הרבה זכויות, אלא יחשוב שכל מה שמצליח זה בגלל זכות אחת, שמקבל עליו שכר בעולם הזה, ולא ישאר לו זכות לעולם הבא. [עיין אדר"ן פרק א. משנה ח].

ברייתא לב

א. הדברים שהדיינים צריכים לנהוג הם (א) לא לעשות עצמן כעורכי הדיינים - פירושו עיין מה שכתבנו לעיל אבות פרק א, משנה ח. וכן עיין בברייתא הסמוכה ברייתא לג, ב) כשיהיו בעלי דין עומדין לפניך, יהיו בעיניך כרשעים, וכשנפטרים מלפניך - אם קבלו עליהם את הדין, יהיו בעיניך כזכאין.

ברייתא לג

א. הנכנס לבית המדרש ושמע מרבו דין, שלא ימהר לסתור את הדין, אלא קודם יתעמק בדין, ויבדוק מהו הסברה, ומנין המקור לדין.
 ב. מהפסוק "כקטן כגדול תשמעון" לומדים שבעלי דין יהיו שווים בעיני הדיינים, דהיינו שהדיינים יתיחסו לצדיק כמו שמתחסיים לרשע, שלא יהיה אחד מבעלי הדין עומד והשני יושב, וכן שיהא חביב דין קטן כדין גדול, ושיהיה דין פרוטה כדין מאה.

ברייתא לד

א. "שנא את הרבנות", פירושו: שאדם יברח מלכהן ברבנות, מפני שכשם שקשה לעלות איליה כך קשה לרדת ממנה, פירוש שני: שאדם לא יניח את הרבנות לעצמו, אבל אחרים יניחו לו, כמו שנאמר: יהללך זר ולא פיך, נכרי ואל שפתיך. [עיין אבות פרק א. משנה י].

ברייתא לה

א. רבי עקיבא אומר: כל המתגאה על דברי תורה גנותו הוא, שהוא דומה לנבלה מושלכת בדרך שהעוברים דרכה מניחים ידיהם על החוטם ומתרחקים ממנה.
 ב. עונשו של המתגאה על דברי תורה שסופו שמשפילין אותו.
 ג. המשפיל עצמו על דברי תורה סופו שכל התורה עמו, וכן סופו שבני אדם מגביהין אותו.

ברייתא לו

א. שבחו של אהרן הכהן הוא: שהיה אוהב שלום ורודף שלום, משים שלום בין אדם לחבירו ובין איש לאשתו, אוהב את הבריות ומקרבן לתורה - למי שיש לו מעלות אלו הרי הוא נחשב מתלמידי של אהרן הכהן.
 ב. אוהב שלום, פירושו: שאדם יאהב לעשות שלום כאהרן הכהן שהיה מכבד כל אדם ע"י נתינת

שלום לכל מי שפגש ואף לאדם רשע, ולכן כשהרשע רצה לעשות עבירה, היה נמנע מלעשותו מחמת בושה, שמא יפגוש שוב את אהרן שהרי הוא מכבדיני, ואם היה יודע שאני רשע לא היה אומר לי שלום.

וכן כשרואה שנים מריבים ביניהם היה הולך לכל אחד מהם בנפרד, והיה אומר לו, חברך בצער והוא מצטער על שפגע בך, וכך היה גורם שבזמן שנפגשים כל אחד היה מחבק ומנשק את השני.

רודף שלום, פירושו: שאדם צריך לרדוף אחרי השלום לא רק במקומו אלא גם במקום אחר.

ברייתא לז

א. חז"ל לומדים מהפסוק "וקרא זה אל זה ואמר" שאף שהקב"ה עושה שלום במרומיו בזה שלכל מלאך קרא לו שם אחר, עד כדי כל שכל מלאך ומלאך מכבד את חבירו שיפתח את פיו לומר שירה.

ברייתא לה

א. אנשים האוהבים זה את זה שכרם הוא, שאף כשעושים עבירות הקב"ה לא מאבדן כמו שמצינו בדור ההפלה שהקב"ה רק פיזרן ולא איבדם.
ב. אנשים השונאים זה את זה עונשם הוא, שהקב"ה מאבדן מן העולם הזה ומהעולם הבא כמו שמצינו אצל דור המבול.

ברייתא לו

א. אופן שאדם צריך לקרב את הבריות לתורה, הוא כאברהם אבינו ושרה אמנו שהיו גורמים לבריות שיעזבו את דרכם הרע, ועי"ז היה מכניסן לשכינה.

ברייתא למ

א. מי שמשכים ומעריב לבוא לבית הכנסת, שכרו הוא, שהקב"ה בא אצלו ומברכו. כמו שנאמר: בכל המקום אשר אזכיר את שמי שם אבא אליך וברכתך.
ב. המניחים ביתם ועולים לרגל, שכרם הוא, שהקב"ה שומר את ביתם מפני גנבים וליסטים.

ברייתא מא

א. שמאי אומר "עשה תורתך קבע" פירוש: שיחזור על תלמודו, ומה שלמד יקיימם וגם ילמד אחרים את מה שיודע.

ברייתא מב

א. מאברהם אבינו אנו לומדים שצדיק אומר מעט ועושה הרבה, מזה שאמר בתחילה, "ואקחה פת לחם" ולבסוף הביא לחם שלוש סאין סולת, וגם בשר בקר רך וטוב.

וכן מצינו אצל הקב"ה כשאמר הקב"ה לאברהם שיעניש את המצרים זה היה בשתי אותיות "דן" אנכי, וכשפרע להם, נפרע מהם בשבעים ושתיים אותיות.
ב. רשעים אומרים הרבה ועושים מעט, כמו שמצינו בעפרון שביקש מאברהם אבינו ארבע מאות שקל, ואח"כ כשאברהם היה צריך ליתן לו, אברהם היה צריך ליתן שקלים יקרים, דהיינו עובר לסוחר.

ברייתא מג

א. נתינת מתנה לחבר צריך להיות בסבר פנים יפות, שאם נותן לחברו לא בסבר פנים יפות – הרי הוא כאילו לא נתן כלום. ואם בסבר פנים יפות – הרי הוא כאילו נתן לו כל מתנות שבעולם.

חלק ב

ברייתא מא

א. מטרת האדם בעולמו הוא שיתעסק בתורה ולכן האדם שלומד תורה הרבה אין לו להחזיק טובה לעצמו. [אבות פרק ב משנה חז].

וצדקתו עומדת לעד זהו הקונה ספרים ומשאלין לאחרים

כל הזכויות משוייכות ושמורות כולל העתקה וכו' למחבר, ויסיפיש, טל: 02-5822919-123000-05276

ניתן להשיג על מסכתות: בבא קמא, קידושין, בבא מציעא, כתובות, גיטין, סוכה, מכות, מגילה, ביצה, ראש השנה ועל יור"ד סימנים קפג-ר

כרייתא ב

א. עיין מה שכתבנו באבות חלק התשובות פרק ב, משנה ט, תשובה א.

כרייתא ג

א. עיין מה שכתבנו באבות פרק ב, חלק התשובות משנה ט, תשובות ג, ד, ה.

כרייתא ד

א. עיין מה שכתבנו באבות פרק ב, חלק התשובות משנה י, תשובה ב.
 ב. אדם צריך לשמור על כבוד חברו כמו ששומר על כבודו, וכשם שאין אדם רוצה שיצא שם רע על כבודו כך צריך לשמור שלא יצא שם רע על שם חברו.

כרייתא ה

א. עיין מה שכתבנו באבות פרק ב חלק התשובות משנה יא.
 ב. עין הרע, פירושו; שכשם שאדם לא רוצה שיצא שם רע על אשתו ואנשי ביתו, כך יהא רוצה שלא יצא שם רע על אשתו של חברו ובני ביתו. וכן שלא יהא עינו רעה במשנתו של חברו, מעשה שהיה שאחד צר במשנתו של חברו ונתקצרו ימיו.

כרייתא ו

א. אסור לשנוא שום אדם מישראל שנאמר "ואהבת לרעך כמוך", חוץ מן האפיקורסין, המסיתים, המדיחים, ואלו שמוסרים [מלשינים] את חבריהם לשלטון.

כרייתא ז

א. יהי ממון חברך חביב עליך כשלך, פירושו: שישמור על ממון חברו שלא יהיה בו היזק כשומר ממון שלו, שלא יהיה היזק. [עיין אבות פרק ב, משנה יב, ועיין שם שרב יוסי אמר עוד דבר שלא מוזכר באדר"ג, ועיין מה שכתבנו שם בחלק התשובות].
 ב. חז"ל דורשים מהפסוק "אל תאמר לרעך לב ושוב, ומחר ויש אתך" שאסור לדחות עני ולומר לו, היום אין לי תבוא מחר ואתן לך.

כרייתא ח

א. מהפסוק "בכל דרכיך דעהו, והוא יישר אורחותיך" לומדים חז"ל שכל מעשה שהאדם יהיה לשם שמים. [עיין מה שכתבנו באבות חלק התשובות פרק ב, משנה יב].

כרייתא ט

א. עיין מה שכתבנו באבות חלק התשובות פרק ב, משנה יג, [באבות שם ישנן מאמר נוסף "אל תהי רשע בפני עצמך"].

כרייתא י

א. עיין מה שכתבנו באבות חלק התשובות פרק ב, משנה יד, וכאן משפט נוסף דהיינו שלא לשכוח אף דבר אחד שבתורה.

כרייתא יא

א. תלמידיו של רבי יהושע חידשו לרבי יהושע שרבי אלעזר בן עזריה דרש: א) שכתוב בפרשת הקהל "הקהל את העם האנשים הנשים והטף" אנשים באים כדי ללמוד, נשים – כדי לשמוע, הטף לשם מה; כדי ליתן שכר טוב למביאייהם. ב) שכתוב בקהלת "דברי חכמים כדרבנות וכמשמרות נטועים בעלי אסופות" דרבן זה יחד שתקוע במחרישה והוא מכוון את הפרה המושכת במחרשה לעשות חריש, כך דברי תורה מכוונים את האדם לדרכי חיים, בעלי אסופות – הם תלמידי חכמים שאלו אוסרים ואלו מתירים, אלו מטמאין ואלו מטהרין, אלו פוסלין ואלו מכשירין. ואף על פי כן צריך להשים אוזניו כאפרכסת לשמוע את כולם.

וצדקתו עומדת לעד זהו הקונה ספרים ומשאלין לאחרים

כל הזכויות משוייכות ושמורות כולל העתקה וכו' למחבר, ויספיש, טל: 02-5822919-05276

ניתן להשיג על מסכתות: בבא קמא, קידושין, בבא מציעא, כתובות, גיטין, סוכה, מכות, מגילה, ביצה, ראש השנה ועל יור"ד סימנים קפג-ד

ברייתא יב

א. רבי אלעזר בזמן שחלה לימד את תלמידיו אורחות חיים אלו: א) שכל אחד יזהר בכבוד חברו.
ב) כשאתם מתפללים דעו לפני מי אתם עומדים להתפלל, שמתוך דבר זה תזכו לחיי עולם הבא.

חלק ג**ברייתא א**

א. רבי דוסא בן הרכינס מלמדינו את הדברים שמוציאין את האדם מן העולם, והם: א) שינה של שחרית ב) שיחת הילדים ג) ושיבת בתי כנסיות של עמי הארץ ד) יין של צהרים – אבות פ"ג משנה י].

ב. אדם כשניעור משנתו צריך להיזהר ולקום כדי שלא יעבור עליו זמן קריאת שמע.

ברייתא ב

א. אין לאדם בזמן שלומד לבזבז זמנו ולשוחח עם ילדיו ואנשי ביתו, משום ביטול תורה, שנאמר "לא ימוש ספר התורה הזה מפיך והגית בו יומם ולילה".

ברייתא ג

א. אין לאדם לישוב עם יושבי קרנות שבשוק מפני ביטול תורה כמו שנאמר "אשרי האיש אשר לא הלך בעצת רשעים, ובדרך חטאים לא עמד ובמושב ליצים לא ישב".
ב. בכלל מושב ליצים כלול הליכה לבתי תרטיאות וקרקסאות, ואסור לילך לשם, ועונש על ההולך לשם הוא שהוא נכרת מהעולם כמו שנאמר "כי מרעים יכרתו".

ברייתא ד

א. רבי עקיבא כשהיה יושב לפני תלמידיו ונזכר שלפני גיל ארבעים היה מיושב קרנות היה אומר "מודה אני לפניך ד' אלקי, ששמת חלק מיושבי בית המדרש, ולא שמת חלקי מיושבי קרנות שבשוק".

ברייתא ה

א. אדם הרוצה שחכמתו תתקיים, שיעשה שיראת חטאו קודמת לחכמתו, שיזהר בקיום מצוות לא תעשה וכן שמעשיו יהיו מרובין בחכמתו, פירוש: שיקבל על עצמו לקיים כל מה שישמע.

ברייתא ו

א. הברייתא ממשילה: א) חכם וירא חטא, לאומן שכלי אומנותו בידו, ב) חכם שאינו ירא חטא, לאומן שאין כלי אומנותו בידו, ג) ירא חטא ואינו חכם, לאדם שאינו אומן שיש בידו כלי אומנות.

ברייתא ז

א. אדם שיש בו מעשים טובים, ולמד תורה הרבה, משול לאילן העומד על גבי מים שענפיו מועטין ושרשיו מרובין – שאפילו ארבע רוחות העולם באות ונושבות בו, אין מזיזין אותו ממקומו.
ב. אדם שאין בו מעשים טובים ולמד תורה, משול לאילן העומד במדבר שענפיו מרובין ושרשיו מועטין – כשרוח נושבת בו עוקרתו והופכתו על פניו.

ברייתא ח

א. רבן גמליאל מלמדינו ג' מדות ומוסרים: א) עשה לך רב ב) קנה לך חבר – רב לחכמה וחבר ללמוד והסתלק מן הספקות ג) ואל תרבה לעשר אמדות. [פירוש ברייתא זו עיין באבות פרק א משנה ו, ומשנה טז].

ברייתא ט

א. השתיקה יפה גם לחכמים, אולם רק לענין דברים שאינם דברי תורה, דאילו לענין דברי תורה יש חיוב "ודברת במ". [ועיין אבות פרק א, משנה יז].

וצדקתו עומדת לעד זהו הקונה ספרים ומשאלין לאחרים

כל הזכויות משוייכות ושמורות כולל העתקה וכו' למחבר, ויסיפיש, טל: 02-5822919-05276

ניתן להשיג על מסכתות: בבא קמא, קידושין, בבא מציעא, כתובות, גיטין, סוכה, מכות, מגילה, ביצה, ראש השנה ועל יור"ד סימנים קפג-ד

ברייתא י

א. מעשים טובים הם מביאים את החכמה לאדם.

ברייתא יא

- א. הלומד תורה והוא גם ירא שמים, משול לרופא שיש לפניו מכה, ויש לו סכין לחתוך וכן תרופות, לרפאות את המכה.
 ב. מי שלומד תורה ואינו ירא שמים, משול לרופא שיש לפניו מכה ויש לו סכין לחתוך את המכה, אבל אין לו תרופות לרפאות.

חלק ד

ברייתא א

- א. בן זומא אומר: חכם הוא מי שלומד מכל אדם, שנאמר "מכל מלמדי השכלתי".
 ב. משה רבינו היה עניו שבענווים שנאמר "והאיש משה עניו מאוד" (באבות פרק ד, משנה א, אינו מוזכר קטע זה ועיין שם אולם שם המשנה מוסיפה איזוהו מכובד? מי שמכבד את הבריות).
 ג. עשיר בעשירים, הוא מי ששמח בחלקו, שנאמר: "יגיע כפיך כי תאכל אשריך וטוב לך".
 ד. גיבור הוא מי שכובש את יצרו, שנאמר: "טוב ארך אפים מגבור, ומושל ברוחו, מלכוד עיר".
 [ועיין אבות פרק ד משנה א], דבר אחר: אין גיבורים אלא גיבורי תורה שנאמר: גיבורי כח עשה דברו,
 ויש אומרים: מלאכי השרת, שנאמר: ברכו ד' מלאכיו גבורי כח", ויש אומרים: מי שעושה שונא אוהבו, פירוש: מי שמצליח להפוך לב שונאו שיאהבנו.
 ה. חז"ל לומדים מהפסוק "עיר גבורים עלה חכם" שכל הכובש את יצרו, מעלין עליו כאילו כבש עיר מלאה גבורים.

ברייתא ב

- א. חז"ל לומדים מהפסוק: "בז לדבר יחבל לו, וירא מצוה הוא ישולם", שאדם לא יהיה בז לכל אדם פירוש: אל תבזה שום אדם, ויש מפרשים שאל תדחה לשמוע שום חכמה [ועיין באבות פרק ד, משנה ג].

ברייתא ג

- א. אלישע בן אבויה אומר: הלומד בילדותו משול לדיו כתובה על נייר חדש, והלומד בזקנותו משול לדיו כתובה על נייר מחוק [וכן מובאר באבות פרק ד, משנה כ, עיי"ש], וכן הלומד בילדותו משול לעגלה שמקטנותה הרגילו אותה לעבוד, וההרגל נעשה לטבע, שאוהבת לעבוד, והלומד תורה בזקנותו משול לפרה שלא הרגילה לעבוד, שמורדת ואינה רוצה לעבוד. וכן הלומד בילדותו משול לבצק שלשין אותה במים חמין שעל ידי זה מחמיצה העיסה ועולה יפה, והלומד בזקנותו משול, לבצק שלשין אותה בצונן, ואינה עולה יפה, [ועיין עוד להלן ברייתא טו].

ברייתא ד, ה, ו, ז, ח

- א. אלישע בן אבויה אומר: אדם שיש בו מעשים טובים ולומד תורה משול א) לאדם שבונה יסוד של אבנים ואח"כ מניח עליהם לבנים – שאז הבנין חזק מאוד, ב) וכן משול לסיד שמרוח על גבי אבנים שהסיד מגין מפני חדירת מים, שאפילו יורד הרבה מים, אין האבנים נימסין, כך המעשים טובים מגינים על הלומד תורה שלא יכשל בחטא. ג) וכן משול לכוס שיש תחתיו פסיפס, פירוש: בסיס רחב שאינו נוה ליפול. ד) וכן משול לסוס שיש לו רסן לבלום, שבעליו יכולים להטותו לכל כיוון שרוצים.
 ב. הלומד תורה ואין בו מעשים טובים משול: א) לאדם שבונה יסוד מלבנים ועליו אבנים, שהיסוד אינו חזק שאפילו באים מעט מים כבר הבנין נופל. ב) וכן משול לסיד שמרוח על גבי לבנים שאפילו יורד מעט גשמים, כבר נמוח ונופל. ג) וכן משול לכוס שאין לו בסיס, שמיד שמניחים אותו כל מה שבתוכו נשפך. ד) וכן משול לסוס שאין לו רסן לבלום שאם אדם רוצה לרכב עליו, אין לו שליטה עליו והסוס מפילו.

וצדקתו עומדת לעד זהו הקונה ספרים ומשאלין לאחרים

כל הזכויות משוייכות ושמורות כולל העתקה וכו' למחבר, ויספיש, טל: 02-5822919-05276

ניתן להשיג על מסכתות: בבא קמא, קידושין, בבא מציעא, כתובות, גיטין, סוכה, מכות, מגילה, ביצה, ראש השנה ועל יור"ד סימנים קפג-ר

ברייתא ז

א. למעלה בברייתא ג, מבואר ג' מעלות בענין הלומד בילדותו או כשלומד בזקנותו. ובברייתא זה מבואר מעלה נוספת, שהלומד בילדותו, אינו במהרה משכח, והדברים מבוררין אצלו, והלומד בזקנותו, התורה משתכחת ממנו מהר, והדברים שלומד אינם מבוררים אצלו.

ברייתא י

א. חז"ל לומדים מהפסוק "לא יערכנה זהב וזכוכית" שהתורה הוקשה לזהב וזכוכית, שכשם שכלי זהב וזכוכית אם נשברים יש להם תקנה, אף תלמיד חכם שחטא יש לו תקנה.
ב. חז"ל לומדים מהפסוק "ותמורתה כלי פז" שכל העמל בתורה ומקיימן, פניו מאירות וזוהרות, וכל העמל בהן ואין מקיימן פניו משחירות כזכוכית.

ברייתא יא

א. הלומד תורה אפילו למד עשרים שנה אם לא חזר על תלמודו א) כשעובר ששה חדשים – מחליף דינים שאומר על טמא טהור, ועל טהור טמא, ב) כשעובר שנה – הרי הוא מחליף דברי חכמים זה בזה. ג) כשעובר שמונה עשרה חודש – משכח ראשי מסכתותיו, פירוש: עיקרי דברים שכתובים במסכת ד) כשעובר שנתיים – הרי הוא שוכח גם עיקרי הענינים שבפרקים.

ברייתא יב

א. כל הגורם שחבירו יעשה מצוה, מעלה עליו הכתוב כאילו הוא עשאו.
ב. חז"ל לומדים מהפסוק "רק השמר לך ושמור נפשך מאוד, פן תשכח את הדברים אשר ראו עיניך", שכל השוכח דבר ממשנתו – כאילו הוא מתחייב בנפשו מפני שמתיר את האסור ותקלה באה על ידו, ושגגתו עולה זדון, פירוש שני: שאם לא היה שוכח אזי משנתו היתה משמרתו I – ר"ע מברסנורא אבות פרק ג, משנה ז, עיי"ש במשנה שהמשנה מבארת שהאיסור דוקא כשהיה יכול לחזור על תלמודו ולא חזר.

ברייתא יג, יד, טו

א. בן עזאי בברייתא יג, אומר שאדם צריך לרוץ לעשיית מצוות אפילו למצוה שנראית בעיניו קלה, וכן עשית מצוה גוררת מצוה בתנאי שעשה את המצוה בשמחה בלא שמצטער על הטורח והפסד ממון שנגרם לו. וכן עבירה גוררת עבירה.

בברייתא יד אומר בן עזאי, הפסק מאלו וכו' פירוש: כשבאים לגבות ממך צדקה תקציב סכום לצדקה, ושלא יהיו אחרים צריכים לכוף אותך, ויהא לך שכר על זה שנתת מרצון, שאם אחרים יכופו אותך הם יקבלו את השכר.

בברייתא טו בן עזאי אומר, השפל עצמך ותרד כמה מדרגות, כי עדיף שיאמרו לך עלה ממה שיאמרו לך רד.

ברייתא טז

א. רבי עקיבא מזהירנו שאדם צריך להתרחק משחוק, וקלות ראש המרגילים את האדם לערוה [אבות פרק ג, משנה יג], לכן יש להיזהר מלבוא בין הליצים – שמא ילמד ממעשיהם, וכן שלא יאכל עם כהן עם הארץ – שמא יאכילו תרומה ונמצא מועל בקדשים, וכן לא להיות רגיל לנדוד נדרים – שלא יכשל בשבועת שווא החמורה מנדרים, וכן לא להתרגל לאכול אצל אחרים – שמא יאכל מאדם שהוא צר עין, וכן שלא לבא לידי ספק איסור – כדי שלא יכשל בודאי איסור, וכן לא לצאת לחוץ לארץ – כדי לא להכשל בעבודה זרה.
ב. יש עדיפות למקום קבורת האדם, שכל הקבור בשאר ארצות כאילו קבור בבבל, והקבור בבבל כקבור בארץ ישראל, והקבור בארץ ישראל כקבור תחת המזבה, והקבור בירושלים כקבור תחת כסא הכבוד.

ברייתא יז

א. רבי עקיבא אומר מי שאוכל אוכלים המזיקים לגופו עובר משום שלשה דברים: א) שבזה את עצמו ב) שבזה את האוכלין ג) שמברך ברכה שאינה כתיקונה.

וצדקתו עומדת לעד זהו הקונה ספרים ומשאלין לאחרים

כל הזכויות משוייכות ושמורות כולל העתקה וכו' למחבר, ויסיפיש, טל: 02-5822919-05276

ניתן להשיג על מסכתות: בבא קמא, קידושין, בבא מציעא, כתובות, גיטין, סוכה, מכות, מגילה, ביצה, ראש השנה ועל יור"ד סימנים קפג-ד

ברייתא יח

א. חז"ל לומדים מהפסוק "כי מכבדי אכבד ובזי יקלו" שכל המכבד את התורה שגופו מכובד על הבריות, וככל המחלל את התורה גופו מחולל על הבריות, אבות פרק ד, משנה ג עיי"ש בחלק התשובות תשובה ב].

עוד אומרים חז"ל "כי מכבדי אכבד" – זה כמו שמצינו אצל פרעה מלך מצרים שכבד את ד' בזה שיצא בראש פמליא שלו להקביל את פני מלך מלכי המלכים הקב"ה, ולכן הקב"ה נהג בו כבוד ולא נפרע ממנו אלא בעצמו ולא ע"י שליח שנאמר "דרכת בים סוסיך".

ברייתא יט

א. רבי אלעזר בן שמוע אומר א) שאדם צריך לכבד את תלמידו ככבודו, כמו שמצינו במשה שאמר ליהושע, "בחר לנו אנשים" ולא אמר "בחר לי". הרי לנו שמה החשיב את יהושע ככבוד. ב) שכבוד חבירו צריך להיות כמורא רבך, כמו שנאמר "ויאמר אהרן אל משה בי אדוני" והלא משה רבינו קטן מאהרן, אלא עשאו רבו. ג) שכבוד רבו יהא חביב עליו ככבוד שמים. כמו שמצינו בזמן שאלדד ומידד נתנבאו במחנה "משה מת ויהושע מכניס את ישראל לארץ" - יהושע אמר למשה "אדוני משה כלאם".

ברייתא כ

א. אין ראוי לחכם לצאת מארץ ישראל לחוץ לארץ מפני שאויר של חוץ לארץ אינו מחכים כמו אויר של ארץ ישראל.

ברייתא כא

א. רבי שמעון בן גמליאל אומר: כל המשים שלום בתוך ביתו, מעלה עליו הכתוב כאילו משים שלום בישראל, וכל המטיל קנאה ותחרות בתוך ביתו, מעלה עליו הכתוב הכתוב כאילו מטיל קנאה ותחרות בישראל.

ברייתא כב

א. רבן גמליאל מלמדינו שדברי תורה קשה ללמוד אותם, וקל לאבדם על ידי שישכחם, משא"כ דברי שטות ותיפלות קל לקנותם, וקשה לאבדם.

ברייתא כג

א. מי שמקבל על עצמו תענוגי העולם הזה – מונעין ממנו תענוגי העולם הבא.
ב. מי שמונע מעצמו תענוגי העולם הזה – נותנים לו תענוגי העולם הבא.

ברייתא כד

א. רבי יהודה הנשיא אומר: א) יהיה סתרך לך כגלוי, פירוש: שלא תהיה אחד בפה ואחד בלב. ב) דבר שהנך רוצה שאחרים לא ידעו זאת, אל תאמר לחברך, משום שזה עלול לעבור לאחרים.

ברייתא כה

א. גנותו של המרבה לאכול – מרבה להוציא, וכל המרבה בשר – מרבה רימה ותולעה, וכל המרבה במעשים טובים – משים שלום בגופו, פירוש: שאין גופו מתייסר, משא"כ מי שאינו מרבה במעשים טובים גופו מתייסר. [עיי'ן אבות פרק ב. משנה ד].

ברייתא כו

א. רבי אלעזר בן שמוע אומר: שלש מדות יש בתלמידי חכמים א) אבן גזית, פירוש: שמסותתת רק בצד אחד, ב) אבן פינה, פירוש: שמסותתת בשני צדדים שאז יפה משני צדדים. ג) אבן פסיפס, פירוש: מסותתת מכל צדדיה, וגם נוח להושיבה בכל מקום.

כמו כן יש תלמיד חכם הדומה לאבן גזית דהיינו שלמד רק מדרש, יש תלמיד חכם שדומה לאבן פסיפס דהיינו שלמד מדרש וגם הלכות ויש תלמיד שלמד מדרש והלכות וגם אגדות ותוספות, דהיינו שמתמצא בכל הדברים והיכן ששואלים אותו הוא יודע.

וצדקתו עומדת לעד זהו הקונה ספרים ומשאיין לאחרים

כל הזכויות משוייכות ושמורות כולל העתקה וכו' למחבר, ויסיפיש, טל: 02-5822919-05276

ניתן להשיג על מסכתות: בבא קמא, קידושין, בבא מציעא, כתובות, גיטין, סוכה, מכות, מגילה, ביצה, ראש השנה ועל יור"ד סימנים קפג-ר

כרייתא כו

א. רבי יהודה בן אילעאי אומר: כל העושה תורתו עיקר, ודרך ארץ טפל דרך ארץ, פירושו: מסחר ומלאכה] – עושין אותו עיקר בעולם, פירושו: דהיינו הוא חשוב אצל הבריות, משא"כ מי שעושה מסחר ומלאכה עיקר ותורה טפל – עושין אותו טפל בעולם.

כרייתא כז

א. רבי שמעון בן אלעזר בשם רבי מאיר אומר: שאדם לא יעשה דברים שלא בזמנם לדוגמא: (א) לא לפייס את חברו בשעת כעסו. (ב) לא לנחמו בשעה שמתו מוטל לפניו. (ג) לא לשאול לו בשעת נדרו, פירושו: למצוא לו פתחים להתיר נדרו [פתח, פירושו: שהנדר אומר שאם הייתי יודע כך, לא הייתי נדרר ולכם בשעת כעסו אין למצוא לו פתח, שאז מרוב כעסו עלול לומר שעל דעת כך גם נדרתי]. (ד) אל תבוא לביתו ביום אידו, [באבות פרק ד, משנה יח, לא מוזכר דבר זה]. (ה) ולא תשתדל לראותו בשעת קלקלתו. ועיין עוד בשתי הברייתות הסמוכות עוד דברים שהנ"ל בא ללמדנו.

כרייתא כח

א. רבי שמעון בן אלעזר בשם רבי מאיר אומר: שיש לאהוב חבר שמוכיח אותך, ולא לאהוב [בברייתא וכתוב לשווא] את מי שמשבחך, מפני שהמוכיחך מביאך לחיי העולם הבא, והמשבחך מוציאך מן העולם.

כרייתא ל

א. אדם יכול להטות את לבו ככל העולה על מחשבתו.

כרייתא לא

א. רבי מאיר אומר כל השוקד עצמו על דברי תורה, שכרו שנותנים לו שקדנים שיסייעו לו להמשיך לשקוד.
ב. כל המתבטל מדברי תורה, עונשו שנותנים בטלנים שיבטלוהו ולבסוף באים עליו חיות רעות, וליסטים שנפרעים ממנו.

חלק ה**כרייתא א**

א. אבא שאול אומר שיש ארבע דרגות בתלמידי חכמים: (א) אדם שלמד לעצמו ואינו מלמד לאחרים – דהיינו שלמד וחזר על לימודו ולא שכח. ולא לימד זאת לאחרים. (ב) מלמד לאחרים ולא לימד לעצמו – היינו שלמד ולימד לאחרים, אבל לא חזר על תלמודו ולא נתעסק בהן ושכח. (ג) הלמד לעצמו ולאחרים – היינו שחזר על תלמודו ונתעסק בהן ולא שכח וגם לימד לאחרים. (ד) לא לימד לעצמו ולא לאחרים – היינו שלמד, ולא לימד לאחרים, ולא חזר על תלמודו ולא נתעסק בהם ושכח.

כרייתא ב

א. רבי חנניא בן יעקב אומר מי שמתעורר מהשינה מתוך דברי תורה סימן יפה לו, ומי שמתעורר מתוך דברים בטלים – סימן רע לו.

כרייתא ג

א. מי שער בלילה ואינו לומד תורה אומרים חז"ל שראוי לו ומוטב לו שלא יולד, ממה שיוולד ויגיע למצב כזה.

כרייתא ד

א. רבי אלעזר הקפר אומר: כל המכבד ומתידד עם חברו למטרת ממון סוף שנפטר ממנו בבושה ובבזיון.
ב. כל מי שמוכיח את חברו על מעשיו הרעים והופכו לטוב, סופו שנפטר ממנו בכבוד. כמו שמצינו שמשה רבינו הוכיח את פרעה ואמר לו שאפילו אם כל עבדיו ישתחו לי כדי שאבטל את מכת בכורות לא אשמע להם, סופו שמשה רבינו ועם ישראל יצאו ביד רמה.

וצדקתו עומדת לעד זהו הקונה ספרים ומשאלין לאחרים

כל הזכויות משוייכות ושמורות כולל העתקה וכו' למחבר, ויספיש, טל: 02-5822919-05276

ניתן להשיג על מסכתות: בבא קמא, קידושין, בבא מציעא, כתובות, גיטין, סוכה, מכות, מגילה, ביצה, ראש השנה ועל יור"ד סימנים קפג-ר

ברייתא ה

א. יש ארבע סוגי עבירות שחלוקים בכפרתם, חז"ל לומדים זאת מארבע פסוקים, א) מהפסוק "שובו בנים שובבים" למדים, שאם עבר אדם על מצות עשה ועשה תשובה – שמוחלין לו מיד. ב) מהפסוק "כי ביום הזה יכפר עליכם" למדים, שאם עבר אדם על מצות לא תעשה ועשה תשובה – תשובה תולה ויום הכיפורים מכפר. ג) מהפסוק "ופקדתי בשבט פשעם" למדים, שאם עבר אדם על עבירות שיש בהם כרת ומיתות בין דין ועשה תשובה – תשובה ויום הכיפורים תולה ויסורין ממרקין פירושו: מוחקין את החטא. ד) מהפסוק "אם יכופר העוון הזה לכם עד תמותו" למדים, שאם אדם חילל שם שמים – שתשובה, ויסורין, ויום הכיפורים תולין, ומיתה ממרקת עמהן.

ברייתא ו

א. רבי יצחק בן פינחס אומר: שמי שיש בידו מדרש, פירושו: דרשות חז"ל על הפסוקים ואגדות חז"ל, ואין בידו הלכות, פירושו: פלפול הגמרא והויות אבוי ורבא - לא טעם טעם של חכמה, והרי הוא משול לגבור שאין בידו נשק, ומי שיש בידו הלכות ואין בידו מדרש - לא טעם טעם של יראת חטא, משום שדברי אגדה ומוסר מביאין לידי יראת שמים, והרי הוא משול לאדם חלש שיש בידו נשק, אולם מי שיש בידו זה וזה, הרי הוא משול לגבור שיש בידו נשק.

ברייתא ז

א. רבי יצחק בן פנחס אומר: שאדם יהיה רגיל להקדים שאילת שלום לחבירו, לא להתערב בריב בין אחרים, להשתדל לא לראות את חבירו בזמן שעושה עבירה, לשבת במקום חברים ולא לחמוד לגדולה, והיה זנב לאריות ואל תהי ראש לשועלים.

ברייתא ח

א. המבטל תורה מעושר – סופו שיבטלה מעונו, המקיים דברי תורה מעוני – סופו שיקיימה מעושר.

ברייתא ט

א. שלשה דברים מביאים טובה לעולם, ניחוס אבלים, ביקור חולים, וגמילות חסדים.

ברייתא י

א. רבי עקיבא אומר: כל המדבק ומתחבר עם עוברי עבירה אע"פ שלא עשה כמעשיהם – הרי זה מקבל פורענות כיוצא בהם, וכל המדבק בעושי מצוה, אף שלא עושה כמעשיהם – הרי זה מקבל שכר.

ברייתא יא

א. בדאי, פירושו: שקרן, ועונשו הוא שאפילו אם כבר מדבר אמת אין מאמינים לו, כמו שמצינו שיעקב בתחילה האמין לבניו שאמרו לו שיוסף לא חי, ואח"כ כשאמרו לו שיוסף חי – לא האמין להם אף שדברו אמת. ב. יעקב אבינו ידע שיוסף חי כשראה את העגלות שנאמר "וירא את העגלות וכו'" ויש אומרים רוח הקודש שנסתלקה מיעקב אבינו, שרתה עליו באותה שעה, שנאמר: "ותחי רוח יעקב אביהם".

ברייתא יב

א. בעשרה מאמרות נברא העולם: [פירושו: "ויאמר א-לקים" כתוב תשעה פעמים, ובראשית ברא א-לקים" גם נחשב למאמר כמו שנאמר "בדבר ד' שמים נעשו" – רבי עובדיה מברטנורא, אבות פרק ה, משנה א], והעולם לא נברא במאמר אחד, ללמדך שכל העושה מצוה אחת, וכל המשמר שבת אחת, וכל המקיים נפש אחת – מעלין עליו כאילו קיים עולם מלא שנברא בעשרה מאמרות, וכל העובר עבירה אחת, וכל המחלל שבת אחד, וכל המאבד נפש אחת – מעלין עליו כאילו אבד עולם מלא שנברא בעשרה מאמרות.

וצדקתו עומדת לעד זהו הקונה ספרים ומשאלין לאחרים

כל הזכויות משוייכות ושמורות כולל העתקה וכו' למחבר, ויסיפיש, טל: 02-5822919-05276

ניתן להשיג על מסכתות: בבא קמא, קידושין, בבא מציעא, כתובות, גיטין, סוכה, מכות, מגילה, ביצה, ראש השנה ועל יור"ד סימנים קפג-ד

ברייתא יג

א. רבי שמעון בן גמליאל אומר עתידה ירושלים שיתקבצו לתוכה כל הגויים וכל הממלכות, שנאמר "ונקוו אליה כל הגויים" ונקוו, פירושו ונקבצו.

ברייתא יד

א. ארבעה דברים העושה אותן אוכל פירותיהם בעולם הזה והקרן קיימת לו לעולם הבא, א) כיבוד אב ואם. ב) גמילות חסדים. ג) הבאת שלום בין אדם לחבירו. ד) ותלמוד תורה כנגד כולם.

ברייתא טו

א. ארבעה דברים העושה אותם נפרעים ממנו בעולם הזה ולעולם הבא, א) עבודת כוכבים. ב) גלוי עריות. ג) שפיכות דמים. ד) ולשון הרע יותר מכולם.

ברייתא טז

א. העושה מצוה – יש לו גם קרן וגם פירות, והעושה עבירה – יש לו קרן ואין לו פירות, ויש אומרים שיש לעבירות גם פירות, קרן: פירושו גמול העולם הבא אם מצוה - שכר, ואם עבירה - עונש, פירות, פירושו: גמול בעולם הזה.

ברייתא יז

א. ארבעה דרגות יש בתלמידים: א) הרוצה ללמד אחרים, ורוצה גם שאחרים ילמדו לאחרים זה אדם שיש לו עין טובה. ב) הרוצה ללמד אולם אינו רוצה שאחרים ילמדו לאחרים – זה אדם שיש לו עין רעה. ג) הרוצה שאחרים ילמדו לאחרים, והוא לא רוצה ללמד – זו מדה בינונית, ויש אומרים שזו מדת סדס. ד) הרוצה לא ללמד אחרים ושגם אחרים לא ילמדו אחרים – הרי זה רשע גמור.

ברייתא יח

א. ארבעה כתרין יש, והרי הן לפי סדר חשיבותן: א) כתר שם טוב. ב) כתר תורה. ג) כתר כהונה. ד) כתר מלכות. ונעייין עוד פרק קנין תורה משנה ו.
ב. כתר כהונה ניתן רק לאהרן הכהן ובניו ולא לאחר, כתר מלכות – רק לדוד ולזרעו, אבל כתר תורה – כל הרוצה ליטול יבוא ויטול.
ג. לפי פירוש אחד אין לבטל מללמוד תורה משום מצות ביקור חולים, ולפי פירוש שני מותר ומה שמובא בברייתא שרבי שמעון בן יוחאי נענש זה מפני שהוכיח לחולה בשעת צער.

ברייתא יט

א. שלשה דברים נאמרו בנותני צדקה: א) הנותן צדקה – תבוא עליו ברכה. ב) המלוה – טוב ממנו. ג) הנותן למחצה שכר, פירוש: שנותן לעני מעות לסחורה על מנת להתחלק ברווחים - זה עדיף מכולם, מפני שהעני מרגיש ששלו הוא נוטל.

ברייתא כ

א. אדם צריך להיות עז כנמר, קל כנשר כצב, וגבור כארי כדי לעשות רצון הקב"ה.
ב. אדם צריך לעבוד את ד' באהבה, ולעשות את המצוות באהבה.
ג. היחס שאדם צריך להתיחס עם חבירו, שאם עושה רע לחבירו אפילו קצת, יחשוב כאילו זה הרבה, ואם עשה טובה אפילו הרבה, חשוב כאילו זה קצת, וכן אם חבירו עשה לו מעט טובה יחשבהו להרבה ואם עשה לך הרבה רע תחשוב כאילו זה קצת.
ד. התלמידי חכמים משולים לספוג וקנקנה זפותה, פירוש: לקנקן משוח בזפת, והמשקה בתוכו לא מחלחל לחוץ כך התלמידי חכמים מה שלומדים אינם מאבדים אותו, משא"כ הרשעים משולים לנוד שאין בו פתח להכניס את הרוח.
ה. אדם צריך לקבל את היסורים והצער באהבה, ולא להתריס, פירוש: להגיד דברי גנאי כלפי מעלה, וכן למחול על עלבונות שמקבל מאחרים.

ברייתא כא

א. מטרת בריאת העולם הוא שהעולם יהיה לכבודו.

וצדקתו עומדת לעד זהו הקונה ספרים ומשאלין לאחרים

כל הזכויות משוייכות ושמורות כולל העתקה וכו' למחבר, ויסיפיש, טל: 02-5822919-05276

ניתן להשיג על מסכתות: בבא קמא, קידושין, בבא מציעא, כתובות, גיטין, סוכה, מכות, מגילה, ביצה, ראש השנה ועל יור"ד סימנים קפג-ד

ברייתא כב

א. הקב"ה הרבה לישראל תורה ומצוות כדי לזכותם, לזכותם, פירושו: להרבות להם זכויות, ויש שמפרשים לשון זיכוך שע"י התורה והמצוות מזככים את הנפש.

פרק השלום

ממסכת דרך ארץ

- א. השלום לארץ כשאור לעיסה מפני שכמו שהשאור חשוב לעיסה ואי אפשר לעיסה בלעדיה כך השלום בלעדו היתה החרב והחיה מאבדת את הארץ.
- ב. דור הולך ודור בא, פירוש אע"פ שדור הולך ודור בא מלכות נחרבת ומלכות אחרת קמה, אבל ישראל לעולם עומדים.
- ג. רשב"ג אומר על שלשה דברים העולם קיים, על הדין, על האמת ועל השלום.
- ד. רבי מונא מבאר ששלשת הדברים שרשב"ג אומר "על הדין על ועל האמת ועל השלום" הם תלויים זה בזה, שאם נעשה דין ממילא נעשה אמת ואז נעשה שלום בין איש לבין רעהו.
- ה. גדול השלום רבי יהושע אומר שהרי הקב"ה ברך את ישראל בשלום, וחזקיה אומר שהרי כל המצוות שבתורה אם באה מצוה לידך אתה זקוק לעשותה אבל שלום צריך לחפשו ולרדוף אחריו. וכן קבלת התורה היתה מפני השלום שכתוב "ויחן שם ישראל" כאיש אחד בלב אחד, ושכן מותר לשקר למטרת שלום. וכן מצינו שמוחקים שם השם למען השלום, וכן מצינו שברית כהנים כרותה בשלום, וששמו של הקב"ה שלום, וכן שמו של משיח נקרא שלום, וישראל נקראים שלום, ושהמשיח יתגלה לישראל ע"י השמעת שלום, וכן מצינו שאין פותחים במלחמה לפני שקוראים בשלום, ושהקב"ה סומך את הצדיקים בשלום, ושהשלום נתון לחיים ולמתים, ושאהרן לא נשתבח אלא בגלל שהיה משכין שלום. ושכל הברכות והתפילות חותמין בשלום, וכן מי ששואל בשלום ירושלים זוכה לשלום. וכן מי שאוהב שלום ורודף שלום, הקב"ה מורישו חיי העולם הזה והעולם הבא.
- ו. בשכר שאמרו בני ישראל "נעשה ונשמע" זכו לקבל את התורה ולברכת שלום.
- ז. עוון המחלוקת חמור יותר מעוון לשון הרע, וראיה מזה שמותר לומר לשון הרע על בעל המחלוקת, שכן מצינו בנתן הנביא שאמר לבת שבע "ואני אבוא אחרריך ומלאתי את דבריך".
- ח. מותר לשקר כדי לעשות שלום בין איש לאשתו או בין אדם לחבירו או בין איש לאחיו.
- ט. בר קפרא אומר גדול השלום שמצינו שהתורה שינתה מהאמת כדי להטיל שלום בין אברהם לשרה. וכן בכתובים בין מנוח לאשתו, וכן מצינו שהקב"ה עושה שלום בין המלאכים כגון בין האש למים.
- י. נביא נקרא מלאך – שנאמר "ויאמר חגי מלאך ד'" וכן כהן ת"ח, שנאמר "כי מלאך ד' צבאות הוא".
- יא. אהרן הכהן היה אוהב שלום ורודף שלום, כשהיה רואה שני בני אדם שונאין זה את זה, היה הולך אצל אחד מהן ואומר לו "חברך בא אלי ורוצה לבקש ממך מחילה", וכך אמר לשני, עד ששתיהן היו מתרצים ואוהבים זה את זה.
- יב. הברכות החותמות בשלום הם קריאת שמע "ופרוס סוכת שלומך" והתפילות גם כן חותמות בשלום "עושה השלום" וכן ברכת הכהנים "וישם לך שלום".
- יג. מי שאוהב שלום ורודף שלום, מקדים שלום ומשיב שלום, הקב"ה מורישו חיי העולם הזה והעולם הבא.

משנת המידות / חלק התשובות על קיצור שולחן ערוך

קובץ א

הנהגות בין אדם למקום

- א. אדם צריך לחשוב בכל פעולותיו ומעשיו כאילו הוא נמצא לפני מלך, וכל שכן כאשר ישם האדם אל ליבו כאילו עומד לפני המלך הגדול הקדוש ברוך הוא, ואז בודאי האדם ישגיח על כל תנועותיו ודיבוריו שיהיו כראוי.
- ב. מהפסוק "אם יסתר איש במסתרים ואני לא אראנו נאם ה', הלוא את השמים ואת הארץ אני מלא" למדים שהקב"ה מלא כל הארץ כבודו.
- ג. בזמן שניעור משנתו צריך לזכור את חסדי ה' אשר עשה עמו, בזה שהחזיר לו את נשמתו אשר הופקדה אצל הקב"ה עיפה, והקב"ה החזיר אותה חדשה ורגועה.
- ד. מהפסוק "חדשים לבקרים רבה אמונתך" למדים שבכל בוקר נעשה האדם בריה חדשה.
- ה. עצה טובה היא, שמיד שמתעורר יקום מיד, קודם שיתגבר יצרו, ואף אם יכבד עליו יחשוב כאילו אדם קורא לו להרויח ממון או לגבות חובו או קורא לו מחמת שריפה שנפלה בעיר או קורא לו לעבודת המלך, וכל שכן שצריך לקום לעבודתו יתברך שמו.
- ו. מהפסוק "והצנע לכת עם ד' א-לוקיך" למדים שהאדם אפי' בחדרי חדרים צריך לא לגלות את גופו, משום שצניעות ובושה מביאין את האדם לידי הכנעה לפני יתברך שמו.
- ז. בזמן שמברך איזו ברכה צריך לדעת איזה ברכה מברך, ולכוון פירוש המילות, וכשמזכיר שם ד' יש לו לידע מה צריך לסיים, וגם אסור לעשות שום דבר בזמן שמברך.
- ח. ראוי לברך את הברכות בקול רם, כי הקול מעורר הכוונה.
- ט. מהפסוק "ימלא פי תהלתך" למדים שבזמן שמברך פיו צריך להיות נקי בלא רוק, וגם שלא יהא שום דבר בפיו.
- י. כל הזהיר במצות תפילין לנהוג בהם קדושה - מאריך ימים, ומובטח לו שהוא בן עולם הבא, שנאמר "ה' עליהם - יחיו, ולכל בהם חיי רוחי ותחלימנו והחיינו".
- יא. קדושת תפילין, פירושו: שלא לדבר דברי הבלים ושיחת חולין בעודו לבוש בתפילין.
- יב. חז"ל אמרו שאין לכסות את התפילין של ראש ממה שנאמר "וראו כל עמי הארץ כי שם ד' נקרא עליך" והכוונה על תפילין של ראש שיש בהם שין מהשם שדי.
- יג. אדם חייב להזהר מאד במצות מזוזה, מפני שהיא חובת הכל תמיד, ושכל זמן שיכנס ויצא יפגע ביחוד ד', יזכור אהבתו, וידע שאין דבר העומד לעולם אלא ידיעת צור העולם - מחשבות אלו יגרמו לאדם שילך בדרכים ישרות.
- יד. הזהיר במצות מזוזה, מוחזק לו שלא יחטא, וגם מאריכין לו ימיו, ובעוון אי קיום מצות מזוזה בניו ובנותיו מתים כשהם קטנים.
- טו. אין להניח את היד על המזוזה עצמה, אולם אם יש זכוכית על המזוזה - מותר.
- טז. כשאדם יוצא מביתו ומניח ידו על המזוזה צריך לומר "ד' שומרי ד' צילי על יד ימיני, ד' ישמור צאתי ובואי מעתה ועד עולם".
- יז. ההכנה לתפילה היא ע"י שילבש לבוש נכבד כדרך שהולכים למלך, ולמדים זאת ממה שנאמר "הכון לקראת א-לוקיך ישראל".

וצדקתו עומדת לעד זהו הקונה ספרים ומשאלין לאחרים

כל הזכויות משוייכות ושמורות כולל העתקה וכו' למחבר, ויסיפיש, טל: 02-5822919-05276

ניתן להשיג על מסכתות: בבא קמא, קידושין, בבא מציעא, כתובות, גיטין, סוכה, מכות, מגילה, ביצה, ראש השנה ועל יור"ד סימנים קפג-ד

- יח. במקום שנוהגין לילך בחגורה _ אסור להתפלל עד שיחגור עצמו, ולמדים זאת ממה שנאמר "הכון לקראת א-לוקיך ישראל".
- יט. צריך להשתדל ולהתאמץ להתפלל עם הציבור מפני שאז זה עת רצון, שאין הקב"ה מואס בתפילת רבים אפילו אם יש בהם הרבה חוטאים.
- כ. יש להעדיף ללכת לבית הכנסת הרחוק ממה שלקרוב, כדי שיהיה לו שכר פסיעות.
- כא. מי שמשכים להיות מעשרה מתפללים ראשונים, אפי' באו אחריו מאה, מקבל שכר כנגד כולם.
- כב. מי שהולך שחרית וערבית לבית הכנסת או לבית המדרש, בזמן הראוי, ומתאחר שם כראוי ומתנהג שם בקדושה כראוי זוכה לאריכות ימים.
- כג. יש לאדם לקבוע לו בית הכנסת או בית המדרש שיתפלל שם בקביעות, וגם מקום מיוחד לתפילתו _ תוך ד' אמות נחשב למקום אחד, רצוי סמוך לקיר, ולא יעמוד ולא ישב בתפילה אצל רשע.
- כד. אף שריצה בשבת אסורה, מ"מ לדבר מצוה כריצה לבית הכנסת _ מותר.
- כה. מצוה לרוץ לבית הכנסת ואפי' בשבת, ובבואו לפתח ימתין מעט, ולא יכנס בפתאומיות, ויאמר הפסוק "ואני ברוך חסדך", ואח"כ יכנס, וילך באימה וביראה כהולך לפני מלך וכו'.
- כו. קדושת בית הכנסת ומוראו הוא בזה שאסור _ לחשב בהם חשבונות שאינם של מצוה, וכן יש לכבד את רצפת בית הכנסת, ולהדליק נרות, וכן אין לנשק שם את בניו הקטנים, משום שאינו ראוי להראות שם אהבה אחרת. ויש לנו לירא ממי שהוא שוכן בהם.
- כז. המתפלל צריך שידע שהשכינה כנגדו, ויסיר כל מחשבות הטורדות אותו, קודם התפילה יחשוב מרוממות הא-ל יתברך שמו, ושפלות האדם, ויסיר כל תענוגי אדם מלבנו.
- כח. המתפלל צריך לכוון בליבו פירוש המילות שהוא מוציא משפתיו.
- כט. אדם שאינו יודע לכוון פירוש המילות יחשוב דברים שמכניעים את הלב, ויכוין ליבו לאביו שבשמים.
- ל. מי שבא לו מחשבה זרה בשעת תפילתו ימתין עד אשר תתבטל ממנו המחשבה.
- לא. המתפלל צריך שיכוון רגליו זו אצל זו, כדי להידמות למלאכים שיש להם רגל אחת, ושתי רגלים זו אצל זו הם כרגל אחת.
- לב. העומד בתפילה מלבד מה שצריך לכוון רגליו זו אצל זו צריך גם לכופ ראשו מעט כלפי מטה, וכן שיהיו עיניו סגורות שלא יראה שום דבר, ואם מתפלל מסידור _ לא יסיר עיניו מסידור, וכן להניח ידיו על ליבו, ימינו על שמאלו, ויתפלל בלב שלם באימה וביראה ובהכנעה, ויוציא את המילות בפיו בכוונה ובדיקדוק, ואין להוסיף או לגרוע מהנוסחא שלו אם אשכנזי _ אשכנזי, ואם ספרד _ ספרד.
- לג. מי שמפחד שיתרשל במצוה או שירא פן יסיתהו יצרו, העצה היעוצה היא שידור נדר או ישבע לעשות המצוה, וזה נקרא "נדרי זירוזין".
- לד. רצוי שעל כל דבר שעושה יאמר "בלי נדר" אפי' לא על דבר מצוה, כדי שלא להכשל באיסור נדרים.

לה. כל ירא שמים קודם הליכתו לישן יש לו לעשות א) חשבון הנפש _ דהיינו לפשפש במעשיו שעשה כל היום, ואם מצא שעבר עבירה _ יתחרט ויתודה, ויקבל על עצמו שלא לעשותה עוד, וצריך לחשב בפרט בעבירות המצויות, לדוגמא: חניפות, שקרים, ליצנות, לשון הרע. ב) מחילה _

וצדקתו עומדת לעד זהו הקונה ספרים ומשאלין לאחרים

כל הזכויות משוייכות ושמורות כולל העתקה וכו' למחבר, ויסיפיש, טל: 02-5822919-05276

ניתן להשיג על מסכתות: בבא קמא, קידושין, בבא מציעא, כתובות, גיטין, סוכה, מכות, מגילה, ביצה, ראש השנה ועל יור"ד סימנים קפג-ר

שימחול לכל אדם שחטא כנגדו, שלא יענש שום אדם מחמתו, ויאמר שלש פעמים: שרי לכל מאן די צערן! ואח"כ יאמר רבונו של עולם הריני מוחל, וכו'.

קובץ ב

דרך ארץ דבר יום ביומו

- א. מהפסוקים "ולא תלכו בחוקות הגוי" ומהפסוק "ובחוקותיהם לא תלכו" ומהפסוק "השמר לך פן תנקש אחריהם" למדים שלא להדמות להם לא במלבוש ולא בשער, דהיינו שישראל צריכים ללבוש לבוש צנוע ולא של גאווה ולכן אין ללבוש מלבוש שרים, וכן אם הם לובשים אדום, אז צריך ללבוש שחור המורה על ענוה שפלות וצניעות. ולא ללבוש בגד ארגמן שהם מורים על שחף וגאווה. ולא לגדל שערות ראשו כמו הם, אלא יהא מובדל במלבושיו בדיבורו ובשאר מעשיו.
- ב. בגדי אדם צריך להיות ממוצעים ונקיים, לא בגדים פחותים או מלוכלכים, ולא בגדים יקרים, ולעולם ימכור אדם אפי' קירות ביתו ויקח מנעליו לרגליו.
- ג. ישתדל שיהיו לו לשבת בגדים נאים וגם טלית של מצוה לכבוד שבת, ולמדים זאת ממה שנאמר "וכבדתו" שלא יהא מלבושך של שבת כמלבושך של חול.
- ד. יש לזהר מללבוש שני בגדים בבת אחת משום שגורם שיסכח מה שלומד.
- ה. כיסוי ראש לובשים כדי שיהיה לו אימתא דשמיא.
- ו. אסור לילך בקומה זקופה וגרון נטוי, אלא במדה בינונית בכדי שיראה את הבא כנגד פניו, וגם יראה מדרך כף רגלו.
- ז. הלומד וצריך לצאת אל יניח את הספר פתוח, כי על ידי זה משכח תלמודו.
- ח. הלומד צריך להוציא בשפתיו ולהשמיע באוזניו את מה שלומד, ולמדים זאת ממה שנאמר "לא ימוש ספר התורה הזה מפיד והגית בו".
- ט. מי שמוציא בשפתיו אף על פי שאינו מבין מקיים מצות ו"למדתם".
- י. כל העוסק בתורה ואינו יכול להבין מחמת קוצר דעתו _ יזכה להבינה בעולם הבא.
- יא. דיני כבוד ספר תורה הם: ליחד מקום עבור הס"ת, לכבד את המקום ולהדרו ביותר, ולא לירוק כנגד הספר תורה, ולא יאחז הספר תורה בלא מטפחת.
- יב. דיני כבוד ספרי קודש הם: אסור להניחם על גבי הקרקע, אם מונחים ספרי קודש על ספסל _ אסור לישב על ספסל זה אלא אם הספרים מונחים על דבר שגבוה לפחות טפה, אין להניח ספר על ברכיו, ושני אצילי ידיו עליו, אין מניחים נביאים וכתובים על גבי חומשים, אבל מניחים חומשים על גבי נביאים וכתובים, וכתובים על נביאים, ונביאים על כתובים.
- יג. זריקת כתבי קודש או להפוך אותם על פניהם הם הדברים הנחשבים לבזיון ספרי קודש, ולכן אם מצאן הפוכין _ צריך להניחן כראוי.
- יד. שימוש בספרי קודש לצורך חול _ אסור, לדוגמא: להגן עליו מפני החמה או כדי שלא יראה חבירו מה הוא עושה, וכן אין להניח ספר בתוך ספר, לסימן היכן הוא אוחז, ולא ישרטט קונטרס על הספר. אולם שימוש שלא להנאתו _ מותר, לדוגמא: אם השמש זורחת על הספר שהוא לומד בו _ מותר להגן על ידי ספר אחר, או להניח ספר תחת ספר שהיה לומד בו.
- טו. מהפסוק "בכל דרכיך דעהו" לומדים שאפי' בדברים שאדם עושה לצורך הגוף, לדוגמא: אכילה, שתיה, הליכה, ישיבה, שכיבה, קימה ושיחה _ כולם יהיו לשם שמים.
- טז. כאמור שהישיבה הקימה וההליכה צריכה להיות לשם שמים, ולכן פשוט שהליכה למושב ליציים

וצדקתו עומדת לעד זהו הקונה ספרים ומשאלין לאחרים

כל הזכויות משוייכות ושמורות כולל העתקה וכו' למחבר, ויספיש, טל: 02-5822919-05276

ניתן להשיג על מסכתות: בבא קמא, קידושין, בבא מציעא, כתובות, גיטין, סוכה, מכות, מגילה, ביצה, ראש השנה ועל יור"ד סימנים קפג-ד

– אסורה, וכשנמצא על יד צדיקים לא יכוון להנאתו אלא לשם שמים. ומכל מקום אם לא יכול לכוון לשם שמים – אל ימנע מלעמוד על ידי צדיקים, כי מתוך שלא לשמה בא לשמה.

יז. השינה צריכה להיות לשם שמים דהיינו מנוחה לצורך בריאות גופו, ושלא תטרף דעתו בתורה מחמת מניעת השינה.

יח. השיחה צריכה להיות לשם שמים, ולכך ודאי שלא יספר לשון הרע, רכילות וליצנות, ונבלות פה, אלא אפילו לספר בדברי חכמים שיהיה לשם שמים ולדבר המביא לעבודת הבורא.

יט. מ"ונשמרתם מאוד לנפשותיכם" לומדים לשמור על בריאות הגוף, כי אי אפשר להבין או לידיע דבר מידיעת הבורא והוא חולה. וכן לשמור על בריאות העיניים, [ומה הן הדברים שצריך לזהר כדי שלא יזיק העיניים עיין בהלכה יח].

כ. הדברים שאסור לעשות מדין "סכנתא חמירא מאיסורא" הם: לילך בכל מקום שיש סכנה, לדוגמא: תחת קיר נטוי, על גשר רעוע, לצאת יחידי בלילה, לישון יחידי בחדר בלילה, לשתות מים מן הנהרות בלילה, להניח פיו על קילוח מים ולשתות שמא יבלע איזה דבר המזיק.

כא. ההנהגות שיש לנהוג לפני שיוצא לדרך הם: נתינת צדקה, ליטול רשות מגדולי העיר שיברכוהו שיצליח דרכו, ולהשתדל שילוהו.

כב. מי שמלוה את חבירו – כשהוא פורש ממנו, צריך לעמוד במקומו עד שההולך יתעלם מעיניו, וצריך לברכו "לך בשלום" ולא יברכו "בלך לשלום".

כג. ההנהגות שצריך האדם לנהוג בזמן שהוא בדרך הם: יעסוק בלימוד, ויאמר בכל יום מזמורי תהילים בכוונה והכנעה, שיהיה לו פת עמו, ליקח עמו ציצית נוספת שמא תיפסל הציצית שלובש ולא ישיג אחרת, יכנס למלון בעוד שהשמש זורחת, ויצא אחר הנץ החמה, ולא יאכל הרבה כשהוא בדרך, יאכל באכסניא שבעל הבית ואנשי ביתו כשרים, לפני שאוכל בשר יחקור היטב מי הוא השוחט, ומי הוא הרב המשגיח עליו, וכן ביין צריך חקירה ודרישה.

כד. ביום טוב כשאוכל ושותה ושמח לא ימשוך ביין ובקלות ראש, כי שכרות שחוק וקלות ראש אינה שמחה אלא הוללות ושכלות.

כה. מדת החסידים בעת שמחתם יותר ויותר מברכים ומשבחין להקב"ה אשר שמח אותם, ויתפלל להקב"ה, שיטה לבו לעבדו ולעשות רצונו בלב שלם, ושישמחנו בשמחת עולם, ויזכנו לחיי העולם הבא לאור באור פני מלך חיים.

כו. אסור לאדם למלאות שחוק פיו בעולם הזה אפי' בשמחה של מצוה, מפני שצריכים להתאנח ולהצטער בחרבן ירושלים, ולכן אסור להשתתף לא בשמחת נכרים ולא ללכת לראות ציד חיות לשעשוע ותחרות, לא של גויים ולא של ישראל, מפני שהם נקראים מושב ליצים, ואפי' בשמחת חתן אין לשמוח שם ביותר.

כז. מהפסוק "השמר לך ושמור נפשך מאוד" למדים להסיר ולהשמר מכל מכשול שיש בו סכנת נפשות, ואם הניח מכשול ולא הסירו בטל מצות עשה ועובר "בלא תשים דמים" לדוגמא: אם יש בחצרו סולם רעוע, או כלב רע הרי הוא עובר ב"לא תשחית".

כח. אסור לצער בעלי חיים אף אם הם הפקר או שייכים לגוי, אולם אם זה לצורך האדם לרפואה או לדבר אחר – מותר, וכן מותר למרוט נוצות מאוזות חיות אם אין לו נוצה אחרת, אולם בזה נוהגים להמנע משום אכזריות.

כט. מהפסוק "לא תשחית את עצה" למדים שכשם שצריך האדם להזהר בגופו שלא לאבדו ושלא לקלקלו ושלא להזיקו כך צריך להזהר בממונו.

וצדקתו עומדת לעד זהו הקונה ספרים ומשאלין לאחרים

כל הזכויות משוייכות ושמורות כולל העתקה וכו' למחבר, ויסיפיש, טל: 02-5822919-05276

ניתן להשיג על מסכתות: בבא קמא, קידושין, בבא מציעא, כתובות, גיטין, סוכה, מכות, מגילה, ביצה, ראש השנה ועל יור"ד סימנים קפג-ד

קובץ ג

מדות טובות

- א. יהודה בן תימא מגדיר לנו שאדם צריך להכין איבריו במדות ובהנהגות טובות שלהיות "עז כנמר" דהיינו שלא יתבייש מפני בני אדם המלעיגיים עליו בעבודת השם יתברך, ומ"מ לא יענה אותם דברי עזות, כדי שלא יקנה קנין בנפשו להיות עז פנים אפילו שלא במקום עבודתו יתברך שמו, וכן שלא להתקוטט לדבר מצוה, לדוגמא: להתפלל לפני התיבה, לעלות לתורה.
- ב. תשעה סוגי טבעי אנשים יש, והקש"ע מונה אותן ואת היפוכן, ואלו הן: כעסן - מיושב בדעתו, גאותן - ענותן, תאותן - לב טהור, חומד ממון - מסתפק במועט, מסגף עצמו, ומה שאוכל אוכל בצער - מפזר ממונו, מהולל - אונן, כילי - שוע, אכזרי - רחמן, רך לבב - אמיץ לבב.
- ג. הדרך הנכונה שירגיל אדם ללכת בו הוא שבכל מדה ומדה יתפוס את הדרך הבינונית. חוץ מגאווה, וכעס שאדם ראוי להתרחק מהם ככל האפשר.
- ד. הדרך שיכול להרגיל עצמו להיות שפל רוח הוא שכל הדיבורים יהיו בנחת, הראש כפוף, העינים למטה, והלב למעלה, שכל אדם יהא בעיניו חשוב וגדול וצדיק ממנו.
- ה. לעולם ירבה אדם בשתיקה, ולא ידבר אלא או בדברי תורה או בדברים שהוא צריך לחיי גופו, ואפילו בדברים שהם לצורך גופו - לא ירבה בדברים, כי מות וחיים ביד הלשון.
- ו. אדם צריך להתרחק משחוק וקלות ראש, ולהיות שמה, וישמח בחלקו, ממעט בעסק, ועוסק בתורה.
- ז. כדי להתרחק מקנאה מהתאווה והכבוד דהיינו שיהיה לו עין טובה, ימעט בעסק ויעסוק בתורה, וישמח בחלקו, אולם לא יתרחק יותר מדי עד כדי כך שיאסור את עצמו מדברים שהתורה התירתם, לדוגמא: לא לאכול בשר, או לא לשתות יין או לא לישא אשה וכו'.
- ח. מדת חסידות היא שלא לקבל מתנות שנאמר שונא מתנות יחיה.
- ט. הרוצה להנקם באויביו - יוסיף לעצמו מעלות טובות כי על ידי זה האויב יצטער על מדותיו הטובות, ויתאבל בשמעו שמעך הטוב.
- י. מי שנודר נדרים לתקן מדותיו - הרי זריז ומשבת. ועל זה אמרו חז"ל נדרים - סיג לפרישות. מ"מ אין לו להרגיל את עצמו לזה.
- יא. מ"לא תחמוד" ולא תתאווה לומדים, שלא להפציר בחבירו שימכור לו את ביתו או את כיליו, באופן שחבירו אינו מעונין למכור.

קובץ ד

בין אדם לזולת

חלק א: יחס לגדולים ולחשובים ממנו

- א. לפי טבע האדם להיות נמשך במעשיו אחר רעיו וחבריו ואנשי מקומו, לפיכך צריך האדם להתחבר לצדיקים ולישב אצל החכמים תמיד כדי שילמד ממעשיהם, ויתרחק מן הרשעים, כדי שלא ילמד ממעשיהם. ולכן אם הוא דר בעיר שמנהיגיה רעים, ואנשיה אין הולכים בדרך ישרה - ילך משם לדור במקום שאנשים צדיקים ונוהגים בדרך ישרה.
- ב. חז"ל לומדים מהפסוק "ובו תדבק" שיש להדבק בתלמידי חכמים, לישא בת תלמיד חכם, להשיא בתו לתלמיד חכם, לאכול ולשתות עם תלמידי חכמים, ולעשות אתם סחורה וכו'.
- ג. צריך להזהר מאוד בכבוד ומורא אב ואם, שהשוה אותן הכתוב לכבודו ולמוראו יתברך שמו,

וצדקתו עומדת לעד זהו הקונה ספרים ומשאיין לאחרים

כל הזכויות משוייכות ושמורות כולל העתקה וכו' למחבר, ויסיפיש, טל: 02-5822919-02-123000-05276

ניתן להשיג על מסכתות: בבא קמא, קידושין, בבא מציעא, כתובות, גיטין, סוכה, מכות, מגילה, ביצה, ראש השנה ועל יור"ד סימנים קפג-ד

וכן שלשה שותפין באדם: הקב"ה, אבא, ואמא בזמן שאדם מכבד את אביו ואת אמו, אומר הקב"ה: מעלה אני עליהם כאילו דרתי ביניהם וכבדוני.

ד. איזהו מורא? לא יעמוד במקום המיוחד לו שם עם חביריו או במקום המיוחד לו להתפלל או לישב במקום המיוחד לו לישוב, ולא יסתור דבריו, ולא יכריע את דבריו בפניו אפילו לומר נראין דברי אבא, ואף אם אביו ואמו קרעו בגדיו היקרים שעליו לפני חביריו גם לא יכלימם ולא יצערם ולא יכעס עליהם.

ה. איזהו כיבוד? מאכילו משקהו, מלבישו ומכסהו, מכניס ומוציא, ויתננו לו בסבר פנים יפות, וכן יתלה הכבוד באביו, וכן לא יגרום שאביו יכעס על אמו, ואם רואה שאביו עובר על דברי תורה _ לא יאמר לו עברת על דברי תורה אלא יאמר לו בלשון שאלה כתוב בתורה כך וכך. וכל המבזה אביו או אמו אפילו בדברים אפילו ברמיזה _ הרי זה בכלל "ארור מקלה אביו ואמו".

ו. אדם חייב גם בכבוד אחיו הגדול, ובחמיו ובחמותו, ובכבוד אבי אביו, אלא שכבוד אביו גדול מכבוד אבי אביו.

ז. אב הרוצה לרחם על בניו באמת, יעסוק בתורה ובמעשים טובים ויהא נוח לשמים ונוח לבריות, ואם אינו הולך בדרך הישר, גם זרעו מגונה אחריו, ובעוון אבות _ בנים מתים, ואין אכזריות גדולה מזאת.

ח. חייב אדם בכבוד רבו ויראתו יותר מבשל אביו, שאביו מביאו לחיי העולם הזה, ורבו מביאו לחיי העולם הבא.

ט. חז"ל לומדים מהפסוק "מפני שיבה תקום" ומהפסוק "והדרת פני זקן" שזקן פירושו תלמיד חכם "המופלג בתורה ושחייבים לקום לפניו אפילו אינו זקן בשנים ואינו רבו. וכן צריך לקום מפני זקן מעל שבעים שנה אף אם הוא עם הארץ, ובלבד שלא יהא רשע, ואפי' אם הוא גוי מהדרים אותו בדברים ונותנים לו יד לסמכו.

י. שנים ההולכים עם הרב סדר הליכתם הוא שהרב באמצע, והגדול לימינו והקטן לשמאלו.

יא. לא חרבה ירושלים עד שבזו בה תלמידי חכמים. וכל המבזה תלמיד חכם אין לו חלק לעולם הבא.

יב. מהפסוק "וקדשתו" לומדים חז"ל להקדים את הכהן לכל דבר שבקדושה, לקריאת התורה. לדבר ולדרוש תחילה, לישוב בראש, ולברך תחילה המוציא, וברכת המזון, וליתן לו מנה יפה לפני כל המסובין, חוץ מאם יש ישראל גדול ממנו בחכמה שאז נותנים לחכם את המנה היפה תחילה.

יג. יש מקרה שאין צריך להקדים ליתן לכהן את החלק היפה, והוא באופן שהכהן חולק שותפות עם חבירו ישראל כיון שאין זה דרך כבוד שהכהן יטול החלק היפה, משום שכל הנותן עיניו בחלק היפה אינו רואה סימן ברכה לעולם.

יד. במקום שאין כהן, אם הלוי שוה בחכמה לישראל טוב להקדים את הלוי.

חלק ב: צדקה

א. מצות עשה ליתן צדקה לעניי ישראל שנאמר "כי פתח תפתח את ידך לו" ונאמר "וחי אחיך עמך", ומי שמעלים עיניו מן הצדקה עובר בלא תעשה שנאמר "לא תאמץ את לבבך ולא תקפוץ את ידך מאחיך האביון".

ב. חז"ל לומדים מהפסוק (א) כי ידעתיו למען אשר יצוה את בניו וגו' לעשות צדקה _ שצדקה הוא סימן לזרע אברהם אבינו. (ב) בצדקה תכונני _ שאין כסא ישראל מתכונן, ודת האמת עומדת אלא בצדקה. (ג) עשה צדקה ומשפט נבחר לד' מזבח _ גדול העושה צדקה יותר מכל הקרבנות. (ד) ציון ומשפט תפדה ושביה בצדקה _ אין ישראל נגאלין אלא בצדקה. (ה) והיה מעשה הצדקה

וצדקתו עומדת לעד זהו הקונה ספרים ומשאלין לאחרים

כל הזכויות משוייכות ושמורות כולל העתקה וכו' למחבר, ויסיפיש, טל: 02-5822919-05276

ניתן להשיג על מסכתות: בבא קמא, קידושין, בבא מציעא, כתובות, גיטין, סוכה, מכות, מגילה, ביצה, ראש השנה ועל יור"ד סימנים קפג-ר

שלום - אין אדם נהיה עני מנתינת צדקה, ואין דבר רע ולא היזק בשביל הצדקה. (ו) והלך לפניך צדקך - שאדם צריך לידע שאין הממון שלו, וזה רק פקדון לעשות בו רצון המפקיד, וזה חלקו ועמלו בעולם הזה.

ג. "תרעא דלא תפתח לעניא תפתח לאסיא" פירושו, דלת שלא פותחים אותה לעני סופו שיפתח לרופא.

ד. כל אדם חייב ליתן צדקה כפי השגת ידו אפילו עני המתפרנס מן הצדקה, ודוקא כשיש לו כדי פרנסתו, אבל אם אין לו כדי פרנסתו - אינו חייב ליתן צדקה משום שפרנסת עצמו קודמת לכל אדם.

ה. מהפסוק "כל חלב לד'" לומדים חז"ל שהנותן צדקה או מפריש הקדש, יתן מהטוב ומהיפה.

ו. מהפסוק "ולא ירע לבבך" לומדים חז"ל שנתנת צדקה תהיה בסבר פנים יפות ובשמחה, ומהפסוק "ולב אלמנה ארנן" לומדים "שידבר עמו תנחומים".

ז. מהפסוק "אל ישוב דך נכלם" לומדים חז"ל שאסור להשיב את פני העני ריקם, ואם אין לו מה ליתן שיפייסהו בדברים.

ח. המעלה העליונה במעלת הצדקה היא להחזיק ביד ישראל המך קודם שהעני לגמרי, אופן ההחזקה תהיה או ע"י מתנה או ע"י הלואה או יעשה עמו שותפות או ימצא לו עסק או מלאכה כדי שלא יצטרך לבריות.

ט. נתינה באופן שהוא אינו יודע למי נותנה, וגם העני אינו יודע ממי קיבלה נחשב ל"מתן בסתר", אך אם מקדיש דבר לצדקה - מותר לו לכתוב שמו עליו שיהא לו לזכרון.

י. תלמיד חכם עני צריך ליתן לו לפי כבודו, אם אינו רוצה לקבל, מתעסקין לסחור לו סחורה, שמוכרין לו בזול וקונים ביוקר, או שמלוין לו מעות לסחור בהם, וכל העושה כן זוכה ויושב בישיבה של מעלה.

יא. מהפסוק "אני בצדק אחזה פניך" לומדים חז"ל שטוב ליתן צדקה קודם התפילה.

יב. קודם כל תפילה, טוב שיקבל עליו מצות "ואהבת לרעך כמוך", מפני שאם למטה יש פירוד לבבות אז גם למעלה אין התאחדות.

יג. מי שנעשה לו נס יש לו להפריש צדקה - ממון כפי השגת ידו ויחלק ללומדי תורה, ויאמר "הריני נותן מעות אלו לצדקה ויהי רצון שיהא נחשב כאילו הקרבתי תודה", וטוב וראוי לו לתקן צרכי רבים, ובכל שנה ביום הזה יודה להשם יתברך, ולשמוח ולספר את הנס.

חלק ג: בין אדם לחבירו

א. מ"ואהבת לרעך כמוך" לומדים חז"ל לאהב את חבירו כגופו, לספר בשבחו ולחוס על ממונו, ומי שמתכבד בקלון חבירו אין לו חלק לעולם הבא עד שישוב בתשובה.

ב. מ"לא תשנא את אחיך בלבבך" לומדים שאסור לשנוא אחד מישראל אפילו בלב, ואפילו אם חבירו חטא כנגדו.

ג. אם אדם חטא כנגד חבירו צריך החבר לשאול לחוטא מדוע עשה כן, מדין הוכח תוכיח את עמיתך, ואם ביקש סליחה צריך למחול לו.

ד. אפיקורסים מסיתים ומדיחין וכן המסורות [מי שמלשין על חבירו לשלטון] מותר לשנוא, כמו שדוד אמר "משנאין ד' אשנא ובתקוממך אתקוטט".

ה. אם יש דיינים בארץ - אסור למסור דין לשמים, ואם מוסר הוא נענש תחילה, ויש אומרים שאסור למסור דין לשמים אף אם אין דיינים בארץ.

וצדקתו עומדת לעד זהו הקונה ספרים ומשאלין לאחרים

כל הזכויות משוייכות ושמורות כולל העתקה וכו' למחבר, ויסיפיש, טל: 02-5822919-05276

ניתן להשיג על מסכתות: בבא קמא, קידושין, בבא מציעא, כתובות, גיטין, סוכה, מכות, מגילה, ביצה, ראש השנה ועל יור"ד סימנים קפג-ד

- ו. מ"הוכח תוכיח את עמיתך" לומדים שחייבים להוכיח את מי שחוטא, אולם צריך להוכיחו בנחת, בלשון רכה, ומי שיכול למחות ולא מוחה - הוא נתפס בעוון זה.
- ז. אין צריכים להוכיח, באופן שיודעים שלא ישמע להוכחה, שנאמר "אל תוכח לץ פן ישנאך, הוכח לחכם ויאהבך".
- ח. אסור לבייש חבירו בין בדיבור, בין במעשה, וכל שכן ברבים, שכן מצינו שתמר לא ביישה את יהודה, והמלבין פני חבירו ברבים - אין לו חלק לעולם הבא.
- ט. העובר עבירה בדברי שמים, וכשהוכיחו לא חזר בתשובה - מכלימין אותו ברבים ומפרסמים חטאו עד שיחזור בתשובה.
- י. מי שחטא כנגד חבירו, חבירו חייב להוכיחו אבל אסור להכלימו, אמנם אם מחל בליבו, ולא שמר טינה בליבו ולא הוכיחו - הרי זה מדת חסידות.
- יא. עבירות שבין אדם לחבירו אין יום הכיפורים מכפר עד שירצה את חבירו שנאמר "מכל חטאתיכם לפני ד' תטהרו". ולכן מי שפגע בחבירו חייב לפייסו ואף אם חטא רק בדברים, ולכתחילה טוב שהוא יפייס את חבירו, אך אם קשה עליו או שהוא מבין שהשני יתפייס על ידי שליח - יפייסו ע"י שליח.
- יב. אדם אשר מבקשין ממנו מחילה - ימחל בלב שלם, ואם לא מוחל הרי הוא אכזרי, ומי שאינו מעביר שנהא ביום הכיפורים - אין תפילתו נשמעת, וכל המעביר על מדותיו - מעבירין לו על כל פשעיו.
- יג. חייב אדם להיזהר בבתומים ואלמנות, שידבר אליהם רכות, ודרך כבוד, ולא יכאיבם, אפי' בדברים, אף כשיש להם ממון, ואף אלמנתו של מלך ויתומיו, חוץ אם מטרתו כדי ללמדם תורה או אומנות או להוליקם בדרך ישרה שאז מותר להכאיבם.
- יד. חז"ל לומדים מהפסוק "והייתם נקיים מד' ומישראל" שלא לעשות שום מעשה שיכולים לחשוד אותו שעשה דבר עבירה.
- טו. מהפסוק "לא תלך רכיל בעמך" לומדים שאסור לרכל על חבירו, "רוכל" פירושו, שהולך מזה לזה ואומר כך אמר פלוני, כך וכך שמעתי על פלוני, אף על פי שהוא אמת וגם אין בו גנות.
- טז. לשון הרע חמור מרכילות, והוא המספר בגנות חבירו אף על פי שאומר אמת.
- יז. מוציא שם רע - היינו כשאומר דבר גנות שקר על חבירו, לשון הרע - היינו כשאומר דבר גנות אמת על חבירו.
- יח. המקבל לשון הרע עונו חמור יותר מן האומר.
- יט. עד היכן לשון הרע? שאל אחד לחבירו היכן אמצא אש? אם עונה לו בבית פלוני ומוסיף ששם מבשלים תמיד בשר ודגים, הרי זה בכלל לשון הרע.
- כ. אבק לשון הרע פירוש, שאינו אומר מפורש את מה שחבירו עשה, אלא מתוך דבריו יוצא גנות לחבירו, לדוגמא: שתקו מפלוני, איני רוצה להודיע מה ארע ומה היה, או כשמספר טובות על חבירו לפני שונאיו שזה גורם שיספרו בגנותו, וכן המספר לשון הרע דרך שחוק וקלות ראש וכן כשעושה עצמו שאינו יודע שזה לשון הרע.
- כא. לשון הרע שכבר נאמר בפני שלשה, המספר אחר כך בלא שמתכוון להעביר הקול ולגלותו יותר - אינו עובר משום לשון הרע.
- כב. עצה היעוצה לאדם הרוצה שלא יכשל באיסור לשון הרע הוא, אם תלמיד חכם הוא - יעסוק בתורה, ואם עם הארץ הוא - ישפיל דעתו.

כג. ארבעה כתות אינן מקבלים פני שכונה א) ליצנים, שנאמר "משך ידי מלוצצים" ב) חנפנים, שנאמר "כי לא לפניו חנף יבוא" ג) שקרנים, שנאמר "דובר שקרים לא יכול לנגד עיני" ד) מספרי לשון הרע, שנאמר "כי לא אל חפץ רשע אתה, לא יגרך רע".

כד. כל ליצנות אסורה חוץ מליצנות של עבודת אלילים.

כה. הנוקם מחבירו עובר בלא תעשה שנאמר "לא תקום" נקימה היינו שאם חבירו שואל את קרדומו, והוא עונה לו איני משאילך כמו שאתה לא השאלת לי.

כו. הנוטר מאחד מישראל עובר בלא תעשה שנאמר "ולא תטור את בני עמך", נטירה היינו כשאומר לו: הריני משאילך, ואיני כמותך שאתה לא השאלתני.

כז. אסור להוציא מפיו דבר פורעניות על אדם מישראל, משום שברית כרותה לשפתיים, והיינו שהשפתיים גורמות שיבוא פורענות על אדם מישראל ובלי שהיה אומר זאת _ לא היה מגיע.

כח. נוהגין לענות אמן על כל ברכה שישראל מברך או מתפלל אף שאינו מזכיר שם.

כט. המתעטש _ אומר לו חבירו "אסותא" [לבריאות] וחבירו המתעטש עונה "ברוך תהיה" וחבירו עונה לו "לישועתך קויתי ד".

ל. חז"ל לומדים מהפסוק "שארית ישראל לא יעשו עולה, ולא ידברו כזב" שאדם ראוי לו לעמוד בדיבורו. שאם גמרו מחיר, אין לשום צד לא המוכר ולא הקונה לחזור מהקנין.

לא. מהפסוק "ודובר אמת בלבבו" לומדים חז"ל שירא שמים בדברים שבין אדם לחבירו יש לו לקיים אפילו רק את מה שחשב בליבו.

לב. המבטיח לחבירו מתנה, אם מתנה מועטת _ חייב לקיימו, כיון שהמקבל סמך בדעתו שיתנו לו את מה שהבטיחו, ואם זה מתנה מרובה אז תלוי אם מבטיח לעשיר _ אין חייב לקיימו, משום שהעשיר לא סומך שיקיימו את מה שהבטיחו, ואם לעני _ חייב לקיימו, משום שהווי כנדר, ואפילו גמר בליבו ליתן _ צריך לקיים מחשבתו.

לג. אונאת דברים אסורה שנאמר "ולא תונו איש את עמיתו ויראת מאלקיד" ודורשים חז"ל שזה מדובר על אונאת דברים, והיא חמורה יותר מאונאת ממון, מפני שממון ניתן להחזירו משא"כ דברים, ולכן צריך להזהר מאוד מאונאת אשתו שהיא רכה בטבע, ועל צער מעט היא בוכה, והקב"ה מקפיד על הדמעות ושערי דמעות לא ננעלו.

לד. אונאת דברים, היינו כששואל מחיר חפץ בלא שדעתו לקנותו או שיודע שאין לו למכור או אומר לבעל תשובה זכור מעשיך הראשונים, וכן המכנה שם גנאי לחבירו אם מתכוון לביישו _ אסור, ואם אינו מתבייש בו ואינו מתכוון לביישו _ מותר.

לה. עיין בתשובה הקודמת.

לו. אסור לגנוב דעת הבריות, גניבת דעת פירושו לרמות בדברים אף על פי שאין בו חסרון ממון, לדוגמא: אסור למכור נבלה לנכרי בחזקת שחוטה, חפץ שיש בו מום, אף אם החפץ שווה כמו שהוא מוכרו לו, אמנם במתנה אין שייך איסור גניבת דעת.

לז. אסור לגנוב דעת הבריות אפי' דעת נכרי.

לח. אסור לבקש מחבירו שיאכל אצלו כשהוא יודע שלא יאכל וכן אסור ליתן מתנה והוא יודע שלא יקח, אלא ינהג תמיד שיהא פיו וליבו שווין.

לט. קסוף זשהבגאם סאגבעון בעזון [מאמס] עשוראג מדנחאבם וחייב בדיני שמים _ לכשיגדל.

מ. איסור גזל אסורה אף אם גזל מגוי.

וצדקתו עומדת לעד זהו הקונה ספרים ומשאלין לאחרים

כל הזכויות משוייכות ושמורות כולל העתקה וכו' למחבר, ויספיש, טל: 02-5822919-05276

ניתן להשיג על מסכתות: בבא קמא, קידושין, בבא מציעא, כתובות, גיטין, סוכה, מכות, מגילה, ביצה, ראש השנה ועל יור"ד סימנים קפג-ר

מא. גזילת דבר מועט, בדבר שחבירו אינו מקפיד - מותר, לדוגמא: ליטול מהחבילה קיסם לחצוץ בו שיניו, מ"מ מדת חסידות להמנע גם מזה.

מב. גניבה על דעת להחזירו גם אסורה.

מג. הכאת חבירו - אסורה, ועובר בלא תעשה שנאמר "ארבעים יכנו לא יוסיף" אולם מותר להכות חבר כדי להציל עצמו או להציל אחר, ודוקא כשא"א להציל אלא על ידי שיכהו.

מד. המרים ידו על חבירו להכותו נקרא "רשע" אף שלא הכהו.

מה. מי שמכה את חבירו הרי הוא מוחרם בחרם הקדמונים, ואסור לצרפו למנין עשרה ולכל דבר שבקדושה, עד שבית דין יתירו לו את החרם אחר שיקבל את דינם.

מו. נזקי שכנים פירושו שעושה בביתו דבר שיכול להגיע ממנו היזק לשכנו או לבני רשות הרבים, לדוגמא: יש לו שכן הסובל מכאבי ראש וקול הכאה של כתישה מזיקה לו - לא יכתוש, וכן כל נזק אחר אלא אם כן פשט המנהג שעושה כן כל מי שרוצה, שאז זה כאילו מחלו כל אנשי העיר זה לזה.

מז. אסור להפחיד את חבירו, והמפחיד את חבירו חייב בדיני שמים.

מח. המזיק או גוזל או גונב מחבירו אף על פי ששילם חייב לבקש מחילה.

מט. עיקר מצות ביקור חולים הוא לעיין בצרכי החולה מה הוא צריך לו וגם לבקש רחמים עליו, ~~ולתקן לאילן אמשלשקטעות ראשונות של היום ולא בשלוש שעות האחרונות.~~

נ. התפילה שצריך לומר לחולה הוא "המקום ירחם עליך בתוך כל חולי ישראל" ובשבת יאמר "שבת היא מלזעוק ורפואה קרובה לבוא, ורחמי מרובים, ושבתו בשלום", ויכול לומר זאת בכל לשון שרוצה, חוץ מאם החולה אינו לפניו שאז צריך לבקש רק בלשון הקודש.

קובץ ה

דרך ארץ באכילה ובשתיה

- א. הדבר פשוט שאין לאכול ולשתות דברים אסורים, ואף בדברים המותרים ראוי שיכוון לא להנאתו אלא לשם שמים לבריאות הגוף שיהיה לו כח לעבודת הבורא.
- ב. אין לאכול מאכלים שהחיק מתאוה לו, אלא יאכל רק הדברים המועילים לגוף.
- ג. יש מאנשי מעשה שקודם אכילתם אומרים "הנני רוצה לאכול ולשתות, כדי שאהיה בריא וחזק לעבודת הבורא יתברך שמו".
- ד. תועלת המזון לגוף האדם הוא לשמור חומו הטבעי, שאם יכבה - ימות, ולכן רוב בריאות הגוף וחולשתו תלוי בעיכול המאכל.
- ה. "ומפליא לעשות" שאנו אומרים בברכת אשר יצר הכוונה היא, שבח להקב"ה שנתן טבע באדם לברור את טוב המאכל, וכל איבר מושך איליו את מזונו הראוי לו, והפסולת נדחה לחוץ.
- ו. הרוצה לשמור בריאות גופו, ישער לאכול רק שיעור בינוני לפי מזג גופו לא מעט ולא כל שבעו, כי אם יאכל הרבה, יהיה העיכול קשה, מפני שההיצטומכא מלאה.
- ז. האוכל דבר מועט מדברים המזיקים, אינו מזיק לו כמו האוכל הרבה מדברים הטובים.
- ח. בימי החום נחלשים כלי העיכול מן החום, ולכן צריך לאכול בימות החמה רק שני שלישי ממה שאוכל בימי הגשמים.
- ט. טוב להרגיל את עצמו לאכול פת בשחרית.

וצדקתו עומדת לעד זהו הקונה ספרים ומשאלין לאחרים

כל הזכויות משוייכות ושמורות כולל העתקה וכו' למחבר, ויספיש, טל: 02-5822919-05276

ניתן להשיג על מסכתות: בבא קמא, קידושין, בבא מציעא, כתובות, גיטין, סוכה, מכות, מגילה, ביצה, ראש השנה ועל יור"ד סימנים קפג-ד

- י. אין לבלוע אוכלים בלי ללועסו תחילה, כי טחינת השיניים והתערבות עם מיץ הרוק עוזר למערכת העיכול.
- יא. אסור לאכול אוכלים ומשקים שנפשו של אדם קצה בהם, וכן לא מכלים מאוסים או בידיים מזוהמות, מפני שכל אלו בכלל "אל תשקצו את נפשותיכם".
- יב. מדת דרך ארץ בסעודה היא, שלא יאכל דרך רעבתנות, לא מעומד, שולחן נקי ומכוסה, לא יאחז פרוסה גדולה יותר מכביצה, ולא יאחוז מאכל ויתלשנו בידו השנית, לא ישתה כוס יין בפעם אחת, ולא בשלש פעמים, אלא בשתי פעמים, אם לא כשהוא כוס גדול ביותר שאז יכול לשתות יותר משתי פעמים או כוס קטן ביותר שאז יכול לשתות בפעם אחת.
- יג. אין לאכול ואין לשתות משירי מאכל חבירו.
- יד. אסור להקפיד בסעודה, כי האורחים ובני הבית מתביישים אז לאכול.
- טו. בשעת האכילה אסור לדבר ואפי' בדברי תורה, אבל שלא בשעת הסעודה מצוה לומר דברי תורה.
- טז. באמצע הסעודה אין לומר אפילו "לבריאות" למי שמתעטש.
- יז. מצוה לומר דברי תורה בשלחן, אך אם לומד מתוך ספר, צריך להשגיח מאד, כי שכיח שיהיה תולעים קטנים ויוכל לבוא לידי איסור אכילת תולעים.
- יח. מנהג טוב לומר אחר אכילת פרוסת המוציא "מזמור לדוד ד' רועי לא אחסר" מפני שזה תורה וגם תפילה על מזונותיו.
- יט. כשגומר סעודתו ביום חול יאמר "על נהרות בבל", ובשבת וביום טוב, ובימים שאין אומרים תחנון יאמר "שיר המעלות בשוב ד'".
- כ. גרגרן נקרא מי שפושט ידו לקערה בפני מי שגדול הימנו, וכן מי ששותה כוס יין בפעם אחת.
- כא. כשהאחד מפסיק לאכול כדי לשתות או לעשות איזה דבר קטן דרך ארץ היא שגם השני האוכל עמו יפסיק לאכול, אולם אין שנים האוכלים מפסיקין בגלל השלישי.
- כב. צריך להזהר שהפת לא ימאס, לכן אין סומכין בו את הקערה המלאה, מחשש שאם יפול על הפת ימאס. אבל שאר דברים מותר לו לעשות בפת.
- כג. זריקת פת אפי' במקום שאינו נמאס אסור משום בזיון הפת, וכן שאר אוכלים אם זורקן במקום שנמאסים אסור ואם לא במקום שנמאסים מותר. ולכן אם רואה אוכל מונח על הארץ צריך להגביהו. וכן מאכל הראוי לאדם אין מאכילין אותו לבהמה משום בזיון אוכלין.
- כד. מותר לעשות רפואה מפת או משאר דברי מאכל, אף אם נמאס בכך.
- כה. פירורין שנשאר אסור לזרקן מפני שקשה לעניות, ולכן יקבצם ויתנם לעופות.
- כו. השותה מים לא ישתה בפני רבים אלא יהפוך פניו, ואם שותה שאר משקין אין צריך להפוך פניו.
- כז. אין מסתכלין בפני האוכל או השותה ולא בחלקן שלפניו, כדי שלא לביישו.
- כח. מאכל ומשקה שיש בו ריח והאדם תאב בו יש ליתן ממנו דבר מועט לשמש, ואם אין ריח אין צריך ליתן.
- כט. הנכנס לבית א) לא יטול ממה שלפניו כדי ליתן לבתו או לבנו של בעל הבית, ואם יש הרבה מותר. ב) לא יאמר תנו לי לאכול, עד שיאמרו לו הם. ג) אסור לאכול מסעודה שאינה מספקת לבעליה משום שזה אבק גזל.

ל. לא יברך ברכת המזון לא מעומד ולא מהלך אלא מיושב, וגם לא מיסב, מפני שזה דרך גאווה, ילבש מלבוש העליון וכובע על ראשו ויעורר הכוונה ויברך באימה וביראה, ולא יעשה שום דבר בשעה שהוא מברך.

לא. מצוה בשבת להרבות בפירות ומגדנות ומיני ריח כדי להשלים מאה ברכות.

לב. מצוה לענג את השבת בכל דבר שהוא לו לעונג שנאמר "וקראת לשבת עונג".

לג. מצוה לכבד כל הימים הטובים ולענגם שנאמר "לקדוש ד' מכובד" וכל ימים טובים נאמר בהם **אמקדוש מקדוש טלג הוא ע"י שיאכל בכל יום שתי סעודות אחת ביום ואחת בלילה.**

לה. ביו"ט חייבים להאכיל גם ליתום ולאמנה עם שאר עניים האומללים, שנאמר "והלוי והגר והיתום" ומי שאינו מאכיל אותם _ אין זה שמחת מצוה אלא שמחת כריסו.

לו. אכילה ושתיה ביו"ט היא מצות עשה שנאמר "עצרת תהיה לכם" וגם יש חיוב ללמוד תורה **בסוקן שנאמר שזעם רזל לחציו לד' וחציו לכם.**

וצדקתו עומדת לעד זהו הקונה ספרים ומשאיילן לאחרים

כל הזכויות משוייכות ושמורות כולל העתקה וכו' למחבר, ויסיפיש, טל: 02-5822919-123000-05276

ניתן להשיג על מסכתות: בבא קמא, קידושין, בבא מציעא, כתובות, גיטין, סוכה, מכות, מגילה, ביצה, ראש השנה ועל יור"ד סימנים קפג-ד

משנת המידות / תוכן אורחות צדיקים

משנת המידות / תוכן אורחות צדיקים

הקדמה

יראת שמים היא קשה המחזקת את המדות / בלי יראת שמים – מסתלקים מן האדם המדות הטובות שיש לו / בלא מדות טובות, אין תורה ומצוות / חכם יכול להפוך ממידה רעה לטובה / כסיל יכול להפוך מידה טובה לרעה / האדם נולד כבהמה אך ליבו דומה ללוח חדש, המוכן לכתובה – טיפש ממלאו בציורי הבל ושקר, חכם ממלאו בתורה ובמצוות ובחכמת המדות / ספר מדות זה [היינו אורחות צדיקים] מטרתו שיהיה לכל איש כלי אומנות לתקן מדותיו ומעשיו / אדם צריך לידע מהו ערך של כל מדה ומדה.

שער הראשון: הגאווה

הקב"ה הזהירנו בכמה מקומות בתורה שלא נתגאה / תועבת ד' כל גבה לב – והיינו אף בלב.

שער השני: הענוה

ענוה היא מידה טובה, היפוך ממדת הגאווה / הענוה היא שורש העבודה / מעשה קטן שנעשה בענוה חשוב לפני השם יתברך יותר ממעשה גדול שנעשה בגאווה / על ידי ענוות ושפלות מגיעים לכל טוב / העניו תפילותיו נענים מיד / העניו כשעושה מצוות בשמים מקבלים זאת בנחת ובשמחה / והקב"ה מתאוה לזה / ענוה היא הכנעה ושפלות הנפש שמחשיב עצמו לכלום / ענוה נוספת היא שנכנע לפני רבו, ולפני חכמים וצדיקים ומכבדם / האחד ההיכרים של מדת הענוה הוא שאם משבחים אותו על מעשה טוב שעשה – לא ישמח / אם לא עשה את המעשה – יצטער / אם מספרים עליו מעשה רע – לא ישתדל להכחיש, ולא ישנא את המספר / העניו דן את כל אדם לכף זכות / מכבד כל אדם ונכנע לפני כולם.

שער השלישי: הבושה

השכל הוא הבושה / הבושה הוא השכל / על ידי השכל מגיע לאמיתת דברים וליחוד הבורא ברוך הוא ולעבודתו / וכן נמנע מעבירות ומכל מדות מגונות / מעלה עליונה ממדת הבושה הוא שיתבייש מהקב"ה / השגת בושה זו היא ע"י שיחשוב בגדולת השם יתברך, והזכרו שהשם יתברך רואה מעשיו ובוחר כליותיו וצופה מחשבותיו / יזהר שלא לבייש שום אדם / המלבין פני חברו אין לו חלק לעולם הבא / אבק רציחה היא היא הלבנת פנים / צער הלבנת פנים מר ממות / אפילו כשמוכיח חבר / יוכיחו תחילה בסתר ובנחת / לעולם יהא אדם מהנעלבין ואינן עולבים, מן השומעים חרפתם ואינם משיבים / השומעים חרפתם ולא משיבים הקב"ה נותן להם אור יותר מאור השמש.

שער הרביעי: העזות

עזות היא מידה גרועה ברוב פעולתיה / היא היפוך ממדת הבושה / עושה עבירות בלא בושה / מתחזק ברעתו ומתקשה בעבירה / נבזה בעיני בני אדם / אינו נמלט ממחלוקות משנאה וקנאה / מבייש פני חברו / מדה זו משובחת מאוד כשמשתמש בה לתורה ועבודה / כשמעז פניו נגד רשעים / כשמעז פניו בקיום מצוות אף אם ישחקו בו בני אדם / כשמעז פניו לשאול את רבותיו מה שאינו יודע.

שער החמישי: האהבה

כשישים אהבתו לרעה אין מידה רעה בכל המדות כמוה / כשישים אהבתו לטובה היא למעלה מכל המדות / כשמנתהג באהבה עם כל האדם יעזרוהו הכל / אהבת השם יתברך היא אהבה חשובה מאוד / אהבה זו קשורה בשמחה / אותה שמחה עזה מתאבדת בלבבו וכל הנאות שבעולם הם כאין כנגד תוקף שמחת השם יתברך.

וצדקתו עומדת לעד זהו הקונה ספרים ומשאלין לאחרים

כל הזכויות משוייכות ושמורות כולל העתקה וכו' למחבר, ויסיפיש, טל: 02-5822919-05276

ניתן להשיג על מסכתות: בבא קמא, קידושין, בבא מציעא, כתובות, גיטין, סוכה, מכות, מגילה, ביצה, ראש השנה ועל יור"ד סימנים קפג-ר

שער השישי: השנאה

הוזהרנו להסיר מנפשנו מדת השנאה / זו מידת הגורמת עוונות הרבה / כלשון הרע / גורמת להזיק לאחר / נוקם ונוטר ועוד / רעה מזו, היא שנאת חנם שהחריבה את בית מקדשינו / שנאה מחמת קנאה רעה מזו.

שער השביעי: הרחמים

הרחמים היא מידה משובחת מאוד / היא אחת משלש עשרה מדות המיוחסת להקב"ה / הקב"ה חילק זאת לצדיקים / יש רחמנות שהיא אכזריות, לדוגמא: נותן צדקה לפני ואח"כ מכביד לעני שיטרח עבורו ויעבדו / רחמנות הוא סימן לזרע אברהם.

שער השמיני: האכזריות

מידה זו אינה נמצאת אצל צדיקים ונמצאת אצל רשעים ובעזי פנים / זה גורר ומושך למחלוקת ושנאה.

שער התשיעי: השמחה

שמחה יש לאדם מחמת רוב שלוה בלבו בלי פגע רע / אין זקנה ממהרת לבוא עליו / אין להרבות בשחוק / בשעת שחוק אין יכול לחשוב שוב יראת שמים / בנפול אויבך אל תשמח / שמחה רעה היא כששמח שחבירו נכשל בעבודת השם יתברך / שתיית יין טוב מאוד אולם דוקא בשיעור באופן שיגבר השכל על היין ולא היין על השכל / יין מוסיף חכמה לחכמים ושטות לטיפשים / אהבה לאוהב, איבה לאויב / פתיחת יד לנדיב, חיזוק לב לקמצן / יין רפואה לדאגות / חיזוק בלימוד התורה בשמחה / לברר את הדין לאמתו / הצער מבטל כוונת הלב בתפילה / כשאדם בצער מי שמדבר איליו או מבקש ממנו לעשות חסד אין לו כח לעשות בקשתו / שתיית יין מבטלת צער / יזהר שלא ישתה הרבה יין / ישמח בחלקו לקבל הרע בשמחה כמו שמקבל הטוב.

שער העשירי: הדאגה

דאגה היא רעה ברוב עניניה / דאגה על עניני העולם הזה היא מגונה מאוד, והיא מרחיקה את האדם מתורה ומצוות ותפילה / הדאגה היא ההיפך משמחה / יש דאגה טובה כשמצטער ונאנח על שהמרה נגד ד' יתברך / וכן מועיל שלא לריב עם אדם בחינם שלא יגיע למחלוקת / דאגה טובה היא כשמתאנח על כבודו של השם יתברך / ועל כבוד ישראל שמתמעט / ועל התורה שנשכחה / ועל יראי ד' אשר נמאסו / ועל מיעוט החסידות.

שער האחד עשר: החרטה

החרטה טובה כדי לשוב בתשובה / אי אפשר לשוב בלא חרטה / העושה טובה ומתחרט הרי זו מדה רעה ומאבד שכרו / עשית דבר נגד חברך – התחרט ותרצהו / חברך פשע בך והתחרט – קבלהו / הוכחת חברך עד ששנאך – אל תתחרט / כלל גדול הוא להתחרט על כל דבר שעשית ועל כל מצוה שלא נזהרת בה.

שער השנים עשר: הכעס

כעס מידה רעה מחולי הנפש / הקב"ה אוהב את מי שאינו כועס / לא הקפדן מלמד / הכעסן אין לו חן בעיני הבריות והוא שנוא בעיניהם / הכעסן אינו מעביר על מדותיו ואינו מוחל / נוקם ונוטר תמיד / הכעס מבריח מלבו חכמתו / מונע ממנו מוסרים ותוכחות / שתיקה מבטלת הכעס / קול נמוך מבטל הכעס.

שער השלשה עשר: הרצון

מידה נאה למלא רצון ולבטל דעתו מפני דעת חבירו / והוא קרוב לדרכי התשובה שאם מוכיחים אותו הוא מתרצה וחוזר בתשובה / מידה זו כלולה במידות האהבה והשמחה.

וצדקתו עומדת לעד זהו הקונה ספרים ומשאלין לאחרים

כל הזכויות משוייכות ושמורות כולל העתקה וכו' למחבר, ויספיש, טל: 02-5822919-05276

ניתן להשיג על מסכתות: בבא קמא, קידושין, בבא מציעא, כתובות, גיטין, סוכה, מכות, מגילה, ביצה, ראש השנה ועל יור"ד סימנים קפג-ר

שער הארבע העשר: הקנאה

הקנאה היא ענף מהכעס / הקנאה באה מגריעות הנפש / שכר גדול יש למי שנזהר מקנאה ומחמדה / יש קנאה טובה כשזה קשור ליראת שמים / המקנא בחבירו העוסק בתורה ויראת שמים ומחשב תחבולות לבטלו הרי זו מדה רעה / לעולם יכבד אדם את מי שהוא ירא שמים וכן את העוסקים במצוות.

שער החמשה עשר: הזריזות

הזריזות היא מדה גדולה לתורה ולמצוות / גם לתקנת העולם הזה / היא מדת הצדיקים לעבודת הבורא יתברך / העושה מצוות בזריזות הרי זה הוכחה שאוהבת את בוראו / הזריזות היא תחילה לכל המדות / זהירות מביאה לידי זריזות / זריזות לנקיות / נקיות לטהרה / טהרה לפרישות / פרישות לקדושה / קדושה לענוה / ענוה ליראת חטא / יראת חטא לחסידות / חסידות לרוח הקודש / רוח הקודש לתחית המתים / הזריזות היא תכשיט לכל המצוות והיא מתקנת את כולם / יהא זריז לבקש שלום / יהא זריז לבקש שלום / יהא זריז לבקש ידיעת התורה וידיעת הבורא יתברך / זריז לכתוב ספרים אשר הוא צריך ללמוד מהם / זריז לכתוב חידוש שראה או ששמע / זריז לקיום המצוות שאם בא לידך מצוה אל תחמיצנה.

שער הששה עשר: העצלות

עצלות היא מידה רעה / העצל עניינו מקולקלים בעולם הזה ובעולם הבא.

שער השבעה עשר: הנדיבות

במידת הנדיבות על דרך טובה יכולים להגיע למעלות גדולות / יש נדיב בחכמה והיא משבחת ביותר כאברהם אבינו / יש נדיב בממון לקנות מצוות ולהדר במצוות ולקנות ספרים ולהשאלן לאחרים / ויש נדיב בגופו לטרוח עבור כל אדם לסבול עולם ומשאם להצטער בצערם / להתפלל בעדם / לשמח בשמחתם / לבקר חולים / חסד עם המתים / נדיב בחכמת תורתו.

שער השמונה עשר: הצייקנות

הצייקנות דהיינו צרות עין היא מידה מגונה ברוב עניניה / לא נותן צדקה / לא מרחם על עניים / מדקדק במשא ובמתן ולא מותר כלל / אינו מאכיל ואינו מלביש / לא מהנה אחרים ממנו / אין לו בטחון על מי שנותן לו ממון / שנוא לבריות / אינו מהדר במצוות / לא קונה רב וחבר / ומתוך כך נשאר ריק מתורה ומצוות.

שער התשעה עשר: הזכירה

אין העולם מתקיים בלא זכירה / מתוך זכירת העניים יבוא לעזור להם / כשמעיד בבית דין צריך לומר מה שזוכר בלא לפחות או להוסיף על מה שראה וידע / לזכור את ד' בכל מעשיו / זכירה מביא לידי עשיה / יזהר שלא לזכור את חבירו על דבר רע שעשה לו / שמע דברים בטלים – לא יזכרם / יהיה כנפה שקולטת את הסולת ומוציאה את הקמח / ולא כמשמרת שקולטת השמרים ומוציאה את היין.

שער העשרים: השכחה

שכחה היא מידה רעה / מי שהוא שכחן יכתוב כל עניני הלואות / ראוי לאדם נכבד והוא שכחן שלא ילוה.

שער העשרים ואחד: השתיקה

אין טוב לגוף אלא שתיקה.

וצדקתו עומדת לעד זהו הקונה ספרים ומשאלין לאחרים

כל הזכויות משוייכות ושמורות כולל העתקה וכו' למחבר, ויסיפיש, טל: 02-5822919-05276

ניתן להשיג על מסכתות: בבא קמא, קידושין, בבא מציעא, כתובות, גיטין, סוכה, מכות, מגילה, ביצה, ראש השנה ועל יור"ד סימנים קפג-ר

שער העשרים ושנים: השקר

החכם מבין כל אחד להבדיל בין השקר ובין לאמת / כל אדם נמשך אחר סברותיו ומדותיו / האדם הרוצה להיות איש אלוקים אמיתי צריך להסיר תחילה ממנו המדות הגרועות.

שער העשרים ושלושה: האמת

הנשמה נבראת ממקום רוח הקודש / למעלה במקום קדשי הקדשים הכל אמת ואין שקר / המדבר אמת אין מעלה כמוה / שכר האמת גדול מאוד.

שער העשרים וארבעה: החניפות

החניפות נחלקת לתשעה חלקים / הרוצה לנצל מחניפות ירחיק עצמו מכבוד / יש לאדם להתחבר לצדיקים ולישב אצל חכמים תמיד כדי שילמד ממעשיהם.

שער העשרים וחמשה: לשון הרע

לשון הרע היינו מי שמספר בגנותו של חברו אף שאומר אמת / מוציא שם רע היינו מי שאומר שקר על חברו / לשון הרע הורגת שלשה בני אדם / המקבל לשון הרע נענש יותר ממי שאומר / מספרי לשון הרע אסור לדור בשכונתם / רכיל הוא המגלה לחברו דברים שדברו ממנו בסתר / צריך לשמור לשונו מאוד כי הרבה דברים תלויים בלשון לרעה ולטובה / ירגיל עצמו בלשון לדבר דברי תורה ויראת שמים ושאר דברים טובים ואז יהיה אהוב למטה ונחמד למעלה.

שער העשרים וששה: התשובה

תשובה מגעת עד כסא הכבוד / שבעה דברים קדמו לעולם / טובה גדולה בזה שהקב"ה נתן לנו אפשרות לחזור בתשובה / תשובה מתקבלת בין אם שב מרוב צרותיו ובין אם מיראת שמים / מעלת התשובה היא שלפני שחזר בתשובה העוונות הבדילו בינו להשם יתברך / בעלי תשובה דרכן להיות שפלים וענוים ביותר.

שער העשרים ושבעה: התורה

שלשה כתרים נכתרו ישראל / כתר תורה גדול מכתר כהונה ומכתר מלכות / אין מצוה בכל המצוות שהיא שקולה כנגד תלמוד תורה / תלמוד תורה שקולה כנגד כל המצוות / אי אפשר לקנות תורה עם עושר וכבוד כאחד / דרכה של תורה / עשה תורתך קבע ומלאכתך עראי / הלומד צריך לחזור על לימודו / התורה מביאה לידי מעשים טובים / יעסוק בתורה יומם ולילה וגם כשהולך בדרך ושובב במטתו / האדם הלומד מן השמים עושים לו צרכיו והתורה משמרתו מגדלתו ומרוממתו / כל העולם כדאי הוא לו.

שער העשרים ושמונה: יראת שמים

אין להקדוש ברוך הוא בעולם הזה אלא יראת שמים בלבד / הנפש יושבת וחושבת מי בראה ואז היא לובשת ענוה ויראת השם יתברך.

משנת המידות / מפתח פסוקי התנ"ך

משנת המידות / מפתח פסוקי התנ"ך

בראשית

- א, ד** וירא אלוקים את האור כי טוב
קש"ע קובץ ב, כא
- א, ט** יקוו המים
אדר"נ ח"ה ברייתא יג
- ב, ז** ויפח באפיו נשמת חיים
אורחות צדיקים שער עשרים ושלושה
- ב, כה** והיו שניהם ערומים האדם ואשתו ולא יתבוששו
אורחות צדיקים שער השלישי
- ג, ג** אמר אלוקים לא תאכלו ממנו ולא תגעו בו
אבות פ"א משנה יז*
- ג, ז** ויעשו להם חגורות
אבות פ"ד משנה יח*
- ג, ז** ותפקחנה עיני שניהם
אורחות צדיקים שער השלישי
- ד, י** קול דמי אחיך
אדר"נ ח"ה ברייתא יב
- ט, ו** כי בצלם אלוקים עשה את האדם
אבות פ"ג, משנה יד
- יב, ג** ומקללך אאור
אבות פ"ד משנה א*
- יב, יא** הנה נא ידעתי, כי אשה יפת מראה את
אבות פרק חמישי משנה יט*
- יב, ה** ויקח אברהם את שרי אשתו ואת לוט בן אחיו ואת כל רכושם אשר רכשו ואת הנפש אשר עשו
בחרן
אדר"נ ח"א ברייתא לטאורחות צדיקים שער שבעה עשר
- יג, יג** ואנשי סדום רעים וחטאים לה' מאוד
אדר"נ ח"א ברייתא לח
- יד, יט** ויברכהו ויאמר, ברוך אברם לא-ל עליון קונה שמים וארץ
קנין תורה ברייתא י
- יד, כג** אם מחוט ועד שרוך נעל ואם אקח מכל אשר לך
אבות פרק חמישי משנה יט*
- טו, יג** ויאמר לאברהם ידע תדע כי גר יהיה זרעך בארץ לא להם ועבדום וענו אותם, ארבע מאות שנה,
וגם את הגר אשר יעבדו דן אנכי, ואחרי כן יצאו ברכוש גדול
אדר"נ ח"א ברייתא מב

וצדקתו עומדת לעד זהו הקונה ספרים ומשאיילן לאחרים

כל הזכויות משוייכות ושמורות כולל העתקה וכ"ל למחבר, ויסיפיש, טל: 02-5822919-05276

ניתן להשיג על מסכתות: בבא קמא, קידושין, בבא מציעא, כתובות, גיטין, סוכה, מכות, מגילה, ביצה, ראש השנה ועל יור"ד סימנים קפג-ר

טו, טו	ואתה תבוא אל אבותיך בשלום	פרק השלום ברייתא יט
יח, ה	ואקחה פת לחם	אבות פ"א משנה טו*אדר"נ ח"א ברייתא מב
יח, ו	וימהר אברהם האהלה אל שרה, ויאמר מהרי שלוש סאים קמח סלת	אדר"נ ח"א ברייתא מב
יח, ז	ויקח בן בקר רך וטוב	אבות פ"א משנה טו*
יח, יב	ותצחק שרה בקרבה לאמור ואדוני זקן _ ואני זקנתי	פרק השלום ברייתא ח
יח, יט	כי ידעתיו למען אשר יצוה את בניו וגו' לעשות צדקה קש"ע קובץ ד/ב, א	
יח, כז	ואנכי עפר ואפר	אבות פרק חמישי משנה יט*
כב, ג	וישכם אברהם בבקר	אורחות צדיקים שער חמשה עשר
כג, טז	ארץ ארבע מאות שקל כסף	אדר"נ ח"א ברייתא מב
כט, ו	השלום לו	אבות פרק חמישי משנה ז*
כא, לג	ויטע אשל בבאר שבע	אדר"נ ח"א ברייתא יחאורחות צדיקים שער שבעה עשר
כ, יז	ויתפלל אברהם אל האלוקים	קש"ע ד/ג, ב
לד, כה	ויקחו שני בני יעקב שמעון ולוי אחי דינה איש חרבו	אבות פרק חמישי משנה כא*
לז, י	ויגער בו אביו	קנין תורה ברייתא ב*
לז, לא	ויקחו את כתנת יוסף וישחטו שעיר עזים	אדר"נ ח"ה ברייתא יא
לז, לג	ויכירה ויאמר כתנת בני	אדר"נ ח"ה ברייתא יא
לח, כה	היא מוצאת והיא שלחה אל חמיה לאמר, לאיש אשר אלה לו אנכי הרה	קש"ע ד/ג, ו
לח, כו	צדקה ממני	אורחות צדיקים שער השני
מ, ו	וירא אותם והנם זועפים	אורחות צדיקים שער עשירי

וצדקתו עומדת לעד זהו הקונה ספרים ומשאלין לאחרים

כל הזכויות משוייכות ושמורות כולל העתקה וכו' למחבר, ויטפיש, טל: 02-5822919-123000-05276

ניתן להשיג על מסכתות: בבא קמא, קידושין, בבא מציעא, כתובות, גיטין, סוכה, מכות, מגילה, ביצה, ראש השנה ועל יור"ד סימנים קפג-ד

אורחות צדיקים שער השביעי	מג, ל	כי נכמרו רחמיו
אדר"נ ח"ה ברייתא יא	מה, כו	ויגידו לו לאמר עוד יוסף חי ויפג ליבו כי לא האמין להם
אדר"נ ח"ה ברייתא יא	מה, כז	וירא את העגלות ותחי רוח יעקב אביהם
אבות פ"ב משנה ה*	מז, יט	והאדמה לא תשם
פרק השלום ברייתא כ	נ, טז	ויצוו אל יוסף לאמור אביך צוה
	שמות	
קש"ע ד/ג, לג	ב, יג	ויאמר לרשע למה תכה רעך
אבות פרק חמישי משנה ז*	ג, יא	מי אנכי כי אלך אל פרעה
אורחות צדיקים שער עשרים ושלושה	ג, יד	אהיה אשר אהיה
פרק השלום ברייתא יט	ד, יח	ויאמר יתרו למשה לך לשלום
אבות פרק חמישי משנה ד*	טו, ח	נערמו מים נצבו כמו נד נוזלים
קנין תורה ברייתא י	טו, טז	עד יעבור עמך ד', עד יעבור עם זו קנית
קנין תורה ברייתא י	טו, יז	מקדש ד' כוננו ידיך
קנין תורה ברייתא יא	טו, יח	ד' ימלוך לעולם ועד
אבות פרק חמישי משנה ד*	טו, כג	ויבואו מרתה וילונו
אדר"נ ח"ה ברייתא כא	טו, יח	ד' ימלוך לעולם ועד
אבות פרק חמישי משנה ד*	טז, ג	בשבתינו על סיר הבשר
אבות פרק חמישי משנה ד*	טז, יט	איש אל יותר ממנו ויותר
אבות פרק חמישי משנה ד*	טז	לא תצאו ... ויצאו

וצדקתו עומדת לעד זהו הקונה ספרים ומשאלין לאחרים

כל הזכויות משוייכות ושמורות כולל העתקה וכו' למחבר, ויטפיש, טל: 02-5822919-123000-05276

ניתן להשיג על מסכתות: בבא קמא, קידושין, בבא מציעא, כתובות, גיטין, סוכה, מכות, מגילה, ביצה, ראש השנה ועל יור"ד סימנים קפג-ר

יא, ח	וירדו כל עבדיך אלה אלי והשתחוו לי לאמר
אדר"נ ח"ה ברייתא ד	
יב, יז	ושמרתם את המצוות
אורחות צדיקים שער חמשה עשר	
יב, לא	ויקרא למשה ולאהרן לילה
אדר"נ ח"ה ברייתא ד	
יג, ט	למען תהיה תורת ד' בפיך
קש"ע קובץ א, ז	
יד, יא	המבלי אין קברים במצרים
אבות פרק חמישי משנה ד*	
יד, כט	ובני ישראל הלכו ביבשה
אבות פרק חמישי משנה ד*	
יז, ב	וירב העם במשה ...
אבות פרק חמישי משנה ד*	
יז, יח	בחר לנו אנשים
אבות פ"ד משנה יב*	
יז, יח	בחר לנו אנשים
אדר"נ ח"ד ברייתא יט	
יט, ב	ויחן שם ישראל
פרק השלום ברייתא ה	
יט, ה	ועתה אם שמוע תשמעו בקולי ושמרתם את בריתי, והייתם לי סגולה מכל העמים
אורחות צדיקים שער שלשה עשר	
כ, ה	פקד עון אבות על בנים
קש"ע קובץ ד/א, יב	
כ, יב	כבד את אביך ואת אימך
קש"ע קובץ ד/א, ג	
כ, כא	בכל המקום אשר אזכיר את שמי
אבות פ"ג, משנה ואדר"נ ח"א ברייתא מ	
כב, כא	כל אלמנה ויתום לא תענון
קש"ע ד/ג, ט	
כב, כב	כי אם צעק יצעק אלי שמע אשמע צעקתו
קש"ע ד/ג, ט	
כב, כו	והיה כי יצעק אלי ושמעתי כי חנון אני
קש"ע קובץ ד/ב, א	
כב, כז	ונשיא בעמך לא תאור
אבות פ"ד משנה יג*	
כג, ד	כי תפגע
פרק השלום ברייתא ד	

וצדקתו עומדת לעד זהו הקונה ספרים ומשאלין לאחרים

כל הזכויות משוייכות ושמורות כולל העתקה וכו' למחבר, ויטפיש, טל: 02-5822919-02-123000-05276

ניתן להשיג על מסכתות: בבא קמא, קידושין, בבא מציעא, כתובות, גיטין, סוכה, מכות, מגילה, ביצה, ראש השנה ועל יור"ד סימנים קפג-ר

כג, ה	כי תראה	פרק השלום ברייתא ד
כג, ז	מדבר שקר תרחק	אורחות צדיקים שער עשרים ושלושה
כד, ז	כל אשר דבר ה' נעשה ונשמע	פרק השלום ברייתא גאדר"נ ח"ג ברייתא ה
כד, טז	וישכון כבוד ד' על הר סיני ויכסהו הענן ששת ימים	אדר"נ ח"א ברייתא א
לב, טז	והלוחות מעשה אלוקים המה, והמכתב מכתב אלוקים הוא חרות על הלוחות	קנין תורה ברייתא ב
לג, יד	פני ילכו והניחותי לך	אבות פ"ד משנה יח*
לד, ו	רחום וחנון	אורחות צדיקים שער השביעי
לד, כד	ולא יחמוד איש את ארצך בעלותך לראות את פני ד' אלוקיך	אדר"נ ח"א ברייתא מ
ויקרא		
א, ט	והקטיר הכהן את הכל המזבחה	אדר"נ ח"א ברייתא יג
י, כ	וישמע משה וייטב בעיניו	אבות פרק חמישי משנה ז*
טז, ל	כי ביום הזה יכפר עליכם לטהר אתכם	אדר"נ ח"ה ברייתא ה
טז, ל	מכל חטאתיכם לפני ד' תטהרו	קש"ע ד/ג, ח
יח, ג	ובחוקותיהם לא תלכו	קש"ע קובץ ב, א
יח, יג	לא תעשוק את רעך ולא תגזול	קש"ע ד/ג, ל
יח, ל	ושמרתם את משמרת	אבות פ"א משנה א*
יט, ג	איש אמו ואביו תיראו	קש"ע קובץ ד/א, ג
יט, טז	לא תלך רכיל בעמך	קש"ע ד/ג, יאאורחות צדיקים שער עשרים וחמש
יט, יז	הוכח תוכיח את עמיתך	קש"ע ד/ג, ב

וצדקתו עומדת לעד זהו הקונה ספרים ומשאיילן לאחרים

כל הזכויות משוייכות ושמורות כולל העתקה וכו' למחבר, ויסיפיש, טל: 02-5822919-123000-05276

ניתן להשיג על מסכתות: בבא קמא, קידושין, בבא מציעא, כתובות, גיטין, סוכה, מכות, מגילה, ביצה, ראש השנה ועל יור"ד סימנים קפג-ר

קש"ע ד/ג, ו אורחות צדיקים שער השלישי	יט, יז	ולא תשא עליו חטא
קש"ע ד/ג, ב	יט, יז	לא תשנא את אחיך בלבבך
קש"ע ד/ג, א-באורחות צדיקים שער תשעה עשר	יט, יח	ולא תטור את בני עמך
קש"ע ד/ג, א-באורחות צדיקים שער השביעי, ותשיעי	יט, יח	ואהבת לרעך כמוך
קש"ע ד/ג, יזאורחות צדיקים שער השמיני	יט, יח	לא תקום ולא תטור
אבות פרק חמישי משנה כא*	יט, כג	שלוש שנים יהיה לכם ערלים
אבות פרק חמישי משנה כא*	יט, כד	ובשנה הרביעית והיה כל פריו קודש הלולים
אבות פ"ד משנה יג*	יט, לב	והדרת פני זקן
קש"ע קובץ א, טו	יט, ל	ומקדשי תיראו
קש"ע קובץ ד/א, יד	יט, לב	מפני שיבה תקום והדרת פני זקן
קש"ע ד/ג, כג	יט, לו	איפת צדק והין צדק יהיה לכם
קש"ע קובץ ב, א	כ, כג	ולא תלכו בחקות הגוי
אבות פ"ד משנה יג*קש"ע קובץ ד/א, יז	כא, ח	וקדשתו
אורחות צדיקים שער ארבעה עשר	כה, יז	ויראת מאלוקיך
קש"ע ד/ג, ו	כה, יז	ולא תונו איש את עמיתו
קש"ע ד/ג, כד	כה, יז	ולא תונו איש את עמיתו ויראת מאלוקיך
אורחות צדיקים שער עשרים וששה	כה, יז	ולא תונו איש את עמיתו
קש"ע קובץ ד/ב, ו	כה, לה	והחזקת בו
קש"ע קובץ ד/ב, א	כה, לו	וחי אחיך עמך

וצדקתו עומדת לעד זהו הקונה ספרים ומשאלין לאחרים

כל הזכויות משוייכות ושמורות כולל העתקה וכו' למחבר, ויסיפיש, טל: 02-5822919-02-123000-05276

ניתן להשיג על מסכתות: בבא קמא, קידושין, בבא מציעא, כתובות, גיטין, סוכה, מכות, מגילה, ביצה, ראש השנה ועל יור"ד סימנים קפג-ר

- כו, ו** ונתתי שלום בארץ והשבתי חיה רעה מן הארץ וחרב לא תעבור בארצכם
פרק השלום ברייתא א
- כו, מו** אלה החוקים והמשפטים והתורת אשר נתן ד' בינו ובין בני ישראל בהר סיני ביד משה
אדר"נ ח"א ברייתא ב
- כז ערכך**
- כז, טו** ואם בחוקותי תמאסו
קש"ע קובץ ד/א, טז
- במדבר**
- ד, ט** מלקחיה
אבות פרק חמישי משנה ו*
- ה, ו** איש או אשה כי יעשו מכל חטאת האדם
אבות פרק חמישי משנה כא*
- ו, יא** וכפר עליו מאשר חטא על הנפש
קש"ע קובץ ג, ח
- ח, כד** זאת אשר ללוים מבן חמש ועשרים שנה ומעלה יבא לצבוא צבא
אבות פרק חמישי משנה כא*
- ח, כה** ומבן חמישים שנה ישוב מצבא העבודה ולא יעבוד עוד, ושרת עם אחיו
אבות פרק חמישי משנה כא*
- יא, ד** והאספסוף אשר בקרבו
אבות פרק חמישי משנה ד*
- יא, טז** אספה לי שבעים איש מזקני ישראל
קש"ע קובץ ד/א, יד
- יא, כח** ויען יהושוע בן נון משרת משה מבחוריו ויאמר, אדוני משה כלאם
אבות פ"ד משנה יב* אדר"נ ח"ד ברייתא יט
- יב, א** ותדבר מרים ואהרן במשה
אדר"נ ח"א ברייתא כו
- יב, ג** והאיש משה עניו מאוד
אדר"נ ח"ד ברייתא א
- יב, ט** ויחר אף ד' בם וילך
אדר"נ ח"א ברייתא כו
- יב, יא** ויאמר אהרן אל משה בי אדוני
אבות פ"ד משנה יב* אדר"נ ח"ד ברייתא יט
- יב, ו** שמעו נא דברי
אבות פרק חמישי משנה ז*
- יד, כב** וינסו אתי זה עשר פעמים ולא שמעו בקולי
אדר"נ ח"א ברייתא כז

וצדקתו עומדת לעד זהו הקונה ספרים ומשאלין לאחרים

כל הזכויות משוייכות ושמורות כולל העתקה וכו' למחבר, ויסיפיש, טל: 02-5822919-05276

ניתן להשיג על מסכתות: בבא קמא, קידושין, בבא מציעא, כתובות, גיטין, סוכה, מכות, מגילה, ביצה, ראש השנה ועל יור"ד סימנים קפג-ר

יד, כז	עד מתי לעדה הרעה הזאת	
יד, לז	וימתו האנשים מוצאי דבת הארץ רעה במגפה לפני ד'	אבות פ"ג משנה ו*
טו, לא	כי דבר ד' בזה	אדר"נ ח"א ברייתא כז
טו, לט	וזכרתם וגו' ועשיתם	קש"ע קובץ ד/א, טז
כא, יז	עלי באר ענו לה	אורחות צדיקים שער תשעה עשר
כא, יט	וממתנה נחליאל, ומנחליאל במות	אבות פרק חמישי משנה ו*
כ, כט	ויבכו את אהרן שלשים יום כל בית ישראל	קנין תורה ברייתא ב
כב, יח	אם יתן לי בלק מלא ביתו כסף וזהב	אדר"נ ח"א ברייתא לו
כב, יח	ויען בלעם ויאמר אל עבדי בלק אם יתן לי בלק מלא ביתו כסף וזהב	אבות פרק חמישי משנה יט*
כד, טז	נאם שומע אמרי א-ל ויודע דעת עליון	אדר"נ ח"ה ברייתא ד
כד, יא	ועתה ברח לך אל מקומך	אבות פרק חמישי משנה יט*
כה, יב	הנני נותן לו את בריתי שלום	אדר"נ ח"ה ברייתא ד
כה, יג	והיתה לו ולזרעו אחריו ברית כהונת עולם	פרק השלום ברייתא יב
כה, יג	והיתה לו ולזרעו אחריו ברית כהונת עולם	אדר"נ ח"ה ברייתא יח
כז, כ	ונתתה מהודך עליו למען ישמעו כל עדת בני ישראל	אורחות צדיקים שער עשרים ושבעה
לא, יד	ויקצוף משה על פקודי החיל ויאמר אליהם משה החיתם כל נקבה הן הנה היו לבני ישראל בדבר בלעם למסר-מעל בד' על דבר פעור, ותהי המגפה בעדת ד'	אדר"נ ח"א ברייתא ג
לא, כא	ויאמר אלעזר הכהן אל אנשי הצבא הבאים למלחמה זאת חקת התורה אשר צוה ד' את משה	אדר"נ ח"א ברייתא ג
לב, כב	והייתם נקיים מד' ומישראל	קש"ע ד/ג, י
לג, ג	ממחרת הפסח יצאו בני ישראל ביד רמה לעיני כל מצרים	

וצדקתו עומדת לעד זהו הקונה ספרים ומשאלין לאחרים

כל הזכויות משוייכות ושמורות כולל העתקה וכו' למחבר, ויספיש, טל: 02-5822919-05276

ניתן להשיג על מסכתות: בבא קמא, קידושין, בבא מציעא, כתובות, גיטין, סוכה, מכות, מגילה, ביצה, ראש השנה ועל יור"ד סימנים קפג-ר

אדר"נ ח"ה ברייתא ד

דברים

- א, טו אנשים חכמים וידועים
- קנין תורה ברייתא ג*
- א, יז לא תכירו פנים במשפט
- אדר"נ ח"א ברייתא לג
- ד, ד ואתם הדבקים בה' אלוֹקֵיכֶם חיים כלכם היום
פרק השלום ברייתא אאורחות צדיקים שער עשרים וששה
- ד, ו ומל ד' אלקיך את לבבך ואת לבב זרעך
- אורחות צדיקים שער עשרים וששה
- ד, ט השמר לך ושמור נפשך מאוד
- קש"ע קובץ ב, כו, כח
- ד, ט רק השמר לך ושמור נפשך מאד פן תשכח את הדברים אשר ראו עיניך, ופן יסורו מלבבך כל ימי חייך
- אבות פ"ג, משנה האדר"נ ח"ד ברייתא יב
- ד, יד ואותי צוה ד' בעת ההוא ללמד אתכם חוקים ומשפטים כאשר צוני ד' אלקי אבות פ"ד משנה ה*
- ד, טו ונשמרתם מאוד לנפשותיכם
- קש"ע קובץ ב, יז
- ד, ל בצר לך ומצאוך כל הדברים וגו' ושבת עד ד' אלוֹקֵיך ושמעת בקולו
- אורחות צדיקים שער עשרים וששה
- ד, לד או הנסה אלקים לבא לקחת לו גוי מקרב גוי במסות באותות ובמופתים ובמלחמה וביד חזקה ובזרוע נטויה ובמוראים גדולים
- אדר"נ ח"א ברייתא מב
- ה, יט ויכתבם על שני לוחות אבנים, ויתנם אלי
- אדר"נ ח"א ברייתא ב
- ה, א ולמדתם אתם ושמרתם לעשתם
- אדר"נ ח"א ברייתא מא
- ה, ו ואהבת את ד' אלוֹקֵיך
- אורחות צדיקים שער החמישי
- ו, ז ובלכתך בדרך ובשכבך ובקומך
- אורחות צדיקים שער עשרים ושבעה
- ח, יא השמר לך פן תשכח את ד' אלוֹקֵיך לבלתי שמר מצוותיו ומשפטיו וחקותיו
- אורחות צדיקים שער תשעה עשר
- ו, יב השמר לך פן תשכח את ד' אשר הוציאך מארץ מצרים
- אורחות צדיקים שער הראשון
- ו, יג את ד' אלוֹקֵיך תירא
- קש"ע קובץ ד/א, ג

וצדקתו עומדת לעד זהו הקונה ספרים ומשאיילן לאחרים

כל הזכויות משוייכות ושמורות כולל העתקה וכו' למחבר, ויסיפיש, טל: 02-5822919-05276

ניתן להשיג על מסכתות: בבא קמא, קידושין, בבא מציעא, כתובות, גיטין, סוכה, מכות, מגילה, ביצה, ראש השנה ועל יור"ד סימנים קפג-ר

אורחות צדיקים שער הראשון	ח, יג	ובקרך וצאנך ירביון וכסף וזהב ירבה לך וגו'
אורחות צדיקים שער הראשון	ח, יד	ורם לבבך ושכחת את ד' אלוקיך
אורחות צדיקים שער הראשון	ח, יז	ואמרת בלבבך כוחי ועוצם ידי לי את החיל הזה
אורחות צדיקים שער הראשון	ח, יח	וזכרת את ד' אלקיך כי הוא הנותן לך כח לעשות חיל
אבות פ"א משנה א*	י, יז	הא-ל הגדול והנורא
אורחות צדיקים שער עשרים ושמונה	י, יב	ועתה ישראל מה ד' אלוקיך שואל מעמך, כי אם ליראה
קש"ע קובץ ד/א, ב	י, כ	ובו תדבק
אורחות צדיקים שער עשרים ושמונה	י, כ	את ד' אלוקיך תירא
אדר"נ ח"א ברייתא יד	יא, יג	ולעבדו בכל לבבכם ובכל נפשכם ונתתי מטר ארצכם בעתו יורה ומלקוש ונתתי עשב בשדך לבהמתך
אדר"נ ח"א ברייתא יד	יא, טז	השמרו פן יפתה לבבכם ועצר את השמים ולא יהיה מטר
קש"ע קובץ א, ח	יא, כא	למען ירבו ימיכם וימי בניכם
אדר"נ ח"א ברייתא טו	יב, יג	השמר לך פן תעלה עלתיך בכל מקום אשר תראה כי אם במקום אשר יבחר באחד שבטיך שם תעלה עלתיך
אורחות צדיקים שער התשיעי	יב, יח	ושמחת לפני ד' אלוקיך
קש"ע קובץ ב, א	יב, ל	השמר לך פן תנקש אחריהם
קש"ע קובץ ד/ב, א	יג, יח	ונתן לך רחמים ורחמך והרבך
אורחות צדיקים שער השביעי	יג, יח	ונתן לך רחמים ורחמך והרבך
אבות פ"ג, משנה יד	יד, א	בנים אתם לד' אלוקיכם
אבות פ"ג משנה יג*	יד, כב	עשר תעשר

וצדקתו עומדת לעד זהו הקונה ספרים ומשאלין לאחרים

כל הזכויות משוייכות ושמורות כולל העתקה וכו' למחבר, ויסיפיש, טל: 02-5822919-02 05276-123000

ניתן להשיג על מסכתות: בבא קמא, קידושין, בבא מציעא, כתובות, גיטין, סוכה, מכות, מגילה, ביצה, ראש השנה ועל יור"ד סימנים קפג-ר

טו, ז	לא תאמץ את לבבך ולא תקפוץ את ירך מאחיך האביון	קש"ע קובץ ד/ב, א
טו, ח	כי פתח תפתח את ירך לו	קש"ע קובץ ד/ב, א
טו, י	ולא ירע לבבך	קש"ע קובץ ד/ב, ד
טז, כ	צדק צדק תרדוף	אורחות צדיקים שער חמשה עשר
יז, טו	שום תשים עליך מלך	אבות פ"ד משנה יג*
יז, כ	לבלתי רום לבבו מאחיו	אורחות צדיקים שער הראשון
כ, י	כי תקרב אל עיר להלחם עליה וקראת אליה לשלום	פרק השלום ברייתא יז
כ, יט	לא תשחית את עצה	קש"ע קובץ ב, כח
כב, ו	כי יקרא	פרק השלום ברייתא ד
כב, ח	כי תבנה	פרק השלום ברייתא ד
כה, ב	ארבעים יכנו לא יוסיף פן יוסיף	קש"ע ד/ג, לג
כה, ב	אם בן הכות הרשע	קש"ע ד/ג, לג
כז, טז	ארור מקלה אביו ואמו	קש"ע קובץ ד/א, ו
כח, טו	והיה אם לא תשמעו בקול ד' אלוקיך לשמור לעשות את כל מצוותיו וחוקותיו	אורחות צדיקים שער שלשה עשר
כח, י	וראו כל עמי הארץ כי שם ד' נקרא עליך	קש"ע קובץ א, ז
כח, כז	את הברכה אשר תשמעו אל מצוות ד' אלוקיכם	אורחות צדיקים שער שלשה עשר
כח, כח	והקללה אם לא תשמעו אל מצוות ד' אלקיכם	אורחות צדיקים שער שלשה עשר
כח, מו	תחת אשה לא עבדת את ד' אלוקיך בשמחה ובטוב לבב מרוב כל	קש"ע קובץ ב, כב
כח, מז	תחת אשר לא עבדת את ד' אלוקיך בשמחה ובטוב לבב	אורחות צדיקים שער התשיעי

וצדקתו עומדת לעד זהו הקונה ספרים ומשאלין לאחרים

כל הזכויות משוייכות ושמורות כולל העתקה וכו' למחבר, ויטפיש, טל: 02-5822919-02 123000-05276

ניתן להשיג על מסכתות: בבא קמא, קידושין, בבא מציעא, כתובות, גיטין, סוכה, מכות, מגילה, ביצה, ראש השנה ועל יור"ד סימנים קפג-ר

כה, נ גוי עז פנים אשר לא ישא פנים לזקן ונער לא יחון

אורחות צדיקים שער השמיני

כט, ג ולא נתן ד' לכם לב לדעת ועינים לראות ואוזנים לשמוע עד היום הזה

אבות פרק חמישי משנה כא*

ל, יג ולא מעבר לים היא

אבות פ"ב משנה ה*

ל, כ כי הוא חייך ואורך ימך

אבות פ"ב משנה ז*

לא, יב הקהל את העם האנשים והנשים והטף

אדר"נ ח"ב ברייתא יא

לב, ב יערף כמטר לקחי

אבות פ"ג משנה יד*

לב, מז כי לא דבר רק הוא מכם כי הוא חייכם

אדר"נ ח"ד ברייתא יב

לג, ד תורה צוה לנו משה מורשה קהלת יעקב

אורחות צדיקים שער עשרים ושבעה

יהושע

ח, א לא ימוש ספר התורה הזה מפיק והגית בו יומם ולילה

אבות פ"ב משנה טו* אדר"נ ח"ג ברייתא בקש"ע קובץ ב, ח

שופטים

ב, ז ויעבדו העם את ד' כל ימי יהושע וכל ימי הזקנים אשר האריכו ימים אחרי יהושע אשר ראו את כל מעשה ד' הגדול אשר עשה לישראל

אדר"נ ח"א ברייתא ג

ה, לא ואוהביו כצאת השמש בגבורתו

קש"ע קובץ ג, ה, אורחות צדיקים שער השלישי, ושנים עשר

ו, כד ויקרא לו ה' שלום

פרק השלום ברייתא יג

ט, יג המשמח אלוקים ואנשים

אורחות צדיקים שער התשיעי

יג, ג-ה הנה נא את עקרה וגו' כי הנך הרה

פרק השלום ברייתא ט

שמואל-א

ב, ל כי מכבדי אכבד ובזי יקלו

אבות פ"ד, משנה אדר"נ ח"ד ברייתא יח

ז, ט ויקח שמואל טלה חלב אחד ויעלה עולה כליל לד'

אדר"נ ח"א ברייתא יג

י, כב ויאמר ד' הנה הוא נחבא אל הכלים

וצדקתו עומדת לעד זהו הקונה ספרים ומשאלין לאחרים

כל הזכויות משוייכות ושמורות כולל העתקה וכו' למחבר, ויטפיש, טל: 02-5822919-05276

ניתן להשיג על מסכתות: בבא קמא, קידושין, בבא מציעא, כתובות, גיטין, סוכה, מכות, מגילה, ביצה, ראש השנה ועל יור"ד סימנים קפג-ר

אדר"נ ח"א ברייתא לד

כד, יא ואבי ראה גם ראה

קש"ע קובץ ד/א, יא

כו, יט כי גרשוני היום מהסתפח בנחלת ד' לאמר לך עבוד אלהים אחרים

אדר"נ ח"ד ברייתא טז

שמואל-ב

יג, ג ולאמנון רע ושמו יונדב בן שמעה אחי דוד ויונדב איש חכם מאד

אדר"נ ח"א ברייתא כט

יג, כב ולא דיבר אבשלום עם אמנון למרע ועד טוב, כי שנא אבשלום את אמנון

קש"ע ד/ג, ב

כא, ב והגבעונים לא מבני ישראל המה

קש"ע ד/ג, ח

מלכים-א

א, יד ואני אבוא אחריך ומלאתי את דבריך

פרק השלום ברייתא ו

יה, כז ויהי בצהרים ויהתל בהם אליהו

קש"ע ד/ג, טז

מלכים-ב

ה, כז וצרעת נעמן תדבק בך ויצא לפניו מצרע כשלג

אדר"נ ח"א ברייתא כח

ישעיה

א, יב מי בקש זאת מידכם רמוס חצרי

אורחות צדיקים שער עשרים וששה

א, טו גם כי תרבו תפילה אינני שומע

אורחות צדיקים שער עשרים וששה

א, כד ציון ומשפט תפדה ושביה בצדקה

קש"ע קובץ ד/ב, א

ג, י אמרו צדיק כי טוב כי פרי מעלליהם יאכלו

אדר"נ ח"ה ברייתא טז

ג, יא אוי לרשע רע

אדר"נ ח"ה ברייתא טז

ג, טז ותלכנה נטויות גרון

קש"ע קובץ ב, ו

ו, ג וקרא זה אל זה ואמר

אדר"נ ח"א ברייתא לז

ט, ה אבי עד שר שלום

פרק השלום ברייתא יד

וצדקתו עומדת לעד זהו הקונה ספרים ומשאיילן לאחרים

כל הזכויות משוייכות ושמורות כולל העתקה וכו' למחבר, ויטפיש, טל: 02-5822919-05276-123000

ניתן להשיג על מסכתות: בבא קמא, קידושין, בבא מציעא, כתובות, גיטין, סוכה, מכות, מגילה, ביצה, ראש השנה ועל יור"ד סימנים קפג-ר

כב, יד	אם יכופר העון הזה לכם עד תמותון	
אדר"נ ח"ה ברייתא ה		
כד, כג	וחפרה הלבנה ובושה החמה, כי מלך ד' צבאות בהר ציון ובירושלים ונגד זקניו כבוד	
קנין תורה ברייתא ח		
כו, ג	יצר סמוך תצר שלום	
פרק השלום ברייתא יח		
כח, ח	כי כל שלחנות מלאו קיא צואה בלי מקום	
אבות פ"ג, משנה ג		
כט, יג	יען כי נגש העם הזה בפיו ובשפתיו כבדוני וליבו רחק ממני, ותהי יראתם אותי מצות אנשים מלומדה	
קש"ע קובץ א, ה		
ל, כב	צא תאמר לו	
אבות פ"ג משנה ג*		
לב, יז	והיה מעשה הצדקה שלום	
אבות פ"ב משנה ז* קש"ע קובץ ד/ב, א		
לג, ו	יראת ד' היא אוצרו	
אורחות צדיקים שער עשרים ושמונה		
לח, ב	ויסב חזקיה פניו אל הקיר	
קש"ע קובץ א, יג		
לח, טז	ד' עליהם יחיו	
קש"ע קובץ א, ז		
מ, לא	יעלו אבר כנשרים ירוצו ולא יגעו	
אבות פרק חמישי משנה כ*		
מא, ח	זרע אברהם אוהבי	
אבות פרק חמישי משנה יט*		
מב, כא	ד' חפץ למען צדקו יגדיל תורה ויאדיר	
קנין תורה ברייתא יא		
מב, כא	ד' חפץ למען צדקו יגדיל תורה ויאדיר	
אדר"נ ח"ה ברייתא כב		
מג, ז	כל הנקרא בשמי, ולכבודי בראתיו, יצרתיו אף עשיתיו	
אדר"נ ח"ה ברייתא כא		
מג	כל הנקרא בשמי ולכבודי בראתיו יצרתיו אף עשיתיו	
קנין תורה ברייתא יא		
מט, ח	בעת רצון עניתך	
אורחות צדיקים שער התשיעי		
מט, ח	כה אמר ד', בעת רצון עניתך	
קש"ע קובץ א, יא		
מט	צר לי המקום גשה לי ואשבה	

וצדקתו עומדת לעד זהו הקונה ספרים ומשאלין לאחרים

כל הזכויות משוייכות ושמורות כולל העתקה וכו' למחבר, ויסיפיש, טל: 02-5822919-02 05276-123000

ניתן להשיג על מסכתות: בבא קמא, קידושין, בבא מציעא, כתובות, גיטין, סוכה, מכות, מגילה, ביצה, ראש השנה ועל יור"ד סימנים קפג-ר

אבות פרק חמישי משנה ה*

נא, א	שמעו אלי רודפי צדק מבקשי ד'
נב, כב	מה נאוו על ההרים רגלי מבושר משמייע שלום
נד, יד	בצדקה תכונני
נה, א	הוי כל צמא לכו למים
נה, ח	והלך לפניך צדקך
נה, יג	וכבדתו
נה, יג	לקדוש ד' מכבד
נט, ב	עוונותיכם היו מבדילים בינכם לבין אלוקיכם
ס, א	וכבוד ד' עליך זרח
סד, ג	עין לא ראתה אלוקים זולתך
סה, כד	והיה טרם יקראו ואני אענה
סה, כד	טרם יקראו ואני אענה
סו, י	שישו אתה משוש כל המתאבלים עליה
סו, א	כה אמר ד' השמים כסאי וארץ הדום רגלי אי זה בית אשר תבנו לי ואיזה מקום מנוחתי
קנין תורה ברייתא י	קנין תורה ברייתא י
ירמיה	
ג, יז	ונקוו אליה כל הגוים
ג, כב	שובו בנים שובבים נאום ד' ארפא משובותיכם
ג, ד	ג, ד
ג, ה	חזקו פניהם מסלע

וצדקתו עומדת לעד זהו הקונה ספרים ומשאלין לאחרים

כל הזכויות משוייכות ושמורות כולל העתקה וכו' למחבר, ויסיפיש, טל: 02-5822919-05276

ניתן להשיג על מסכתות: בבא קמא, קידושין, בבא מציעא, כתובות, גיטין, סוכה, מכות, מגילה, ביצה, ראש השנה ועל יור"ד סימנים קפג-ר

אורחות צדיקים שער הרביעי

ז, כא עולותיכם ספו על זבחיכם ואכלו בשר

אורחות צדיקים שער עשרים וששה

ז, כה ואשלח אליכם את כל עבדי הנביאים יום השכם ושלח

אדר"נ ח"א ברייתא ג

י, י וד' אלוקים אמת, הוא אלוקים חיים ומלך עולם

אורחות צדיקים שער עשרים ושלושה

טו, יז לא ישבתי בסוד משחקים ואעלוז

אורחות צדיקים שער התשיעי

יז, ו והיה כערער בערבה ולא יראה כי יבוא טוב, ושכן חררים במדבר ארץ מלחה ולא תשב

אבות פ"ג, משנה יזאדר"נ ח"ג ברייתא ז

יז, ח והיה כעץ שתול על מים ועל יובל שרשיו ולא יראה כי יבוא חום, והיה עלהו רענון, ובשנת בצורת לא ידאג ולא ימיש מעשות פרי

אבות פ"ג, משנה יזאדר"נ ח"ג ברייתא ז

יז, יב כיסא כבוד מרום מראשון מקום מקדשנו

אדר"נ ח"ד ברייתא טז

כג, כד אם יסתר איש במסתרים ואני לא אראנו נאם ד', הלוא את השמים ואת הארץ אני מלא

קש"ע קובץ א, א

לג, כה אם לא בריתי יומם ולילה חוקות שמים וארץ לא שמת

אבות פ"א משנה ב*

נ, לו חרב אל הבדים ונואלו

קנין תורה ברייתא ג*

נ, מב אכזרי המה ולא ירחמו

אורחות צדיקים שער השמיני

יחזקאל

א, ז ורגליהם רגל ישרה

קש"ע קובץ א, יח

ב, ד והבנים קשי פנים וחזקי לב

אורחות צדיקים שער הרביעי

יא, טז ואהי להם למקדש מעט

קש"ע קובץ א, טו

לז, כה ודוד עבדי נשיא להם לעולם

אדר"נ ח"ה ברייתא יח

מא, כב וידבר אלי זה השלחן אשר לפני ד'

אבות פ"ג, משנה ג

הושע

ד, טז כי כפרה סוררה סרר ישראל

וצדקתו עומדת לעד זהו הקונה ספרים ומשאיילן לאחרים

כל הזכויות משוייכות ושמורות כולל העתקה וכו' למחבר, ויסיפיש, טל: 02-5822919-05276

ניתן להשיג על מסכתות: בבא קמא, קידושין, בבא מציעא, כתובות, גיטין, סוכה, מכות, מגילה, ביצה, ראש השנה ועל יור"ד סימנים קפג-ד

אדר"נ ח"ד ברייתא ג

ו, ג נרדפה לדעת את ד'

קש"ע קובץ א, ידאורחות צדיקים שער חמשה עשר

ו, ו כי חסד חפצתי ולא זבח ודעת אלוקים מעלות

אדר"נ ח"א ברייתא יג, טו

ז, ה משך ידו את לוצצים

קש"ע ד/ג, טזאורחות צדיקים שער עשרים ואחד

ט, ד זבחיהם כלחם אוני להם כל אוכליו יטמאו כי לחמם לנפשם

קש"ע קובץ ה, כז

י, יא ואפרים עגלה מלומדה אוהבתי לדוש

אדר"נ ח"ד ברייתא ג

יד, ב שובה ישראל עד ד' אלוקיך

אורחות צדיקים שער עשרים וששה

יואל

ב, יג כי חנון ורחום הוא ארך אפים ורב חסד אפים ורב חסד ונחם על הרעה

אבות פ"ב משנה יג

עמוס

א, יא ועברתו שמרה נצח

קש"ע ד/ג, ח

ד, יב הכון לקראת אלוקיך ישראל

קש"ע קובץ א, י

ד, יג ומגיד לאדם מה שיחו

אבות פ"א משנה ה*

ט, ו הבונה בשמים מעלותיו ואגדתו על ארץ יסדה

אדר"נ ח"א ברייתא כב

ט, ו ואגודתו על ארץ יסדה

אבות פ"ג, משנה ו

יונה

ד, ב כי אתה א-ל חנון ורחום ארך אפים ורב חסד וניחם על הרעה

אדר"נ ח"ב ברייתא ט

מיכה

ו, ח והצנע לכת עם אלוקיך

קש"ע קובץ א, ד

חבקוק

א, יד ותעשה אדם כדגי הים

אבות פ"ג משנה ב*

וצדקתו עומדת לעד זהו הקונה ספרים ומשאילן לאחרים

כל הזכויות משוייכות ושמורות כולל העתקה וכו' למחבר, ויסיפיש, טל: 02-5822919-05276

ניתן להשיג על מסכתות: בבא קמא, קידושין, בבא מציעא, כתובות, גיטין, סוכה, מכות, מגילה, ביצה, ראש השנה ועל יור"ד סימנים קפג-ר

ג, טו	חומר מים רבים, נקבת במטיו ראש פרזיו	אבות פרק חמישי משנה ד*
ג, טו	דרכת בים סוסיך	אדר"נ ח"ד ברייתא יח
צפניה		
ג, יג	שארית ישראל לא יעשו עולה ולא ידברו כזב	קש"ע ד/ג, כב
זכריה		
ח, יב	כי זרע השלום הגפן תתן פריה	פרק השלום ברייתא טו
ח, טז	אמת ומשפט ושלום שפטו בשעריכם	אבות פ"א משנה יחפרק השלום ברייתא ב
חגי		
א, יג	ויאמר חגי מלאך ה'	פרק השלום ברייתא כב
ב, ח	לי הכסף ולי הזהב נאם ד' צבאות	קנין תורה ברייתא ט
מלאכי		
א, י	מי גם בכם ויסגור דלתים	אורחות צדיקים שער עשרים וששה
ב, ג	וזריתי פרש על פניכם פרש חגיכם	קש"ע קובץ ה, כז
ב, ו	בשלום ובמישור הלך אתי	פרק השלום ברייתא כא
ב, ו	תורת אמת היתה בפיהו ועולה לא נמצא בשפתיו בשלום ובמישור הלך אתי ורבים השיב מעוון	אדר"נ ח"א ברייתא לו
ב, ז	כי מלאך ה' צבאות הוא	פרק השלום ברייתא כב
ג, ד	וערבה לד' מנחת יהודה וירושלים כימי עולם וכשנים קדמוניות	אורחות צדיקים שער השני, ועשרים וששה
ג, ו	כי אני ה' לא שיניתי ואתם בני יעקב לא כליתם	פרק השלום ברייתא א
ג, יב	ואשרו אתכם כל הגויים כי תהיו אתם ארץ חפץ	פרק השלום ברייתא א
ג, טז	אז נדברו יראי ד' איש אל רעהו ויקשב ד'	אדר"נ ח"א ברייתא כג
ג, טז	אז נדברו יראי ד' איש אל רעהו ויקשב ד' וישמע ויכתב בספר זכרון לפניו ליראי ד' וחושבתי שמו.	

וצדקתו עומדת לעד זהו הקונה ספרים ומשאלין לאחרים

כל הזכויות משוייכות ושמורות כולל העתקה וכו' למחבר, ויספיש, טל: 02-5822919-05276

ניתן להשיג על מסכתות: בבא קמא, קידושין, בבא מציעא, כתובות, גיטין, סוכה, מכות, מגילה, ביצה, ראש השנה ועל יור"ד סימנים קפג-ר

אבות פ"ג משנה ב, ו

ג, יט כי הנה היום בא בוער כתנור והיו כל זדים וכל עושה רשעה קש

אדר"נ ח"ג ברייתא ג

תהלים

א, א אשרי האיש אשר לא הלך בעצת רשעים ובדרך חטאים לא עמד ובמושב לצים לא ישב
אבות פ"ג משנה באדר"נ ח"ג ברייתא גקש"ע קובץ ד/א, א,

א, ב כי אם בתורת ד' חפצו ובתורתו יהגה יומם ולילה

אורחות צדיקים שער שלשה עשר

א, ג והיה כעץ שתול על פלגי מים, אשר פריו יתן בעתו

אורחות צדיקים שער שלשה עשר

ב, יא עבדו את ד' ביראה וגילו ברעדה

אדר"נ ח"א ברייתא א

ה, ה כי לא א-ל חפץ רשע אתה, לא יגרך רע

קש"ע ד/ג, טזאורחות צדיקים שער עשרים ואחד

ז, ה אם גמלתי שולמי רע ואחלצה

קש"ע ד/ג, יז

י, יז תכין לבם תקשיב אזניך

קש"ע קובץ א, יז

יב, ד וכרת ד' כל שפתי חלקות, לשון מדברת גדולות

קש"ע ד/ג, יבאורחות צדיקים שער עשרים וחמש

טו, ב ודובר אמת בלבבו

קש"ע ד/ג, כב

טז, ג לקדושים אשר בארץ המה ואדירי כל חפצי במ

קנין תורה י

טז, ח שויתי ד' לנגדי תמיד

קש"ע קובץ א, אאורחות צדיקים שער תשעה עשר

יז, טו אני בצדק אחזה פניך

קש"ע קובץ ד/ב, ט

יח חשכת מים נצבו כמו נד נוזלים

אבות פרק חמישי משנה ד*

כג- מזמור לדוד ד' רועי לא אחסר

קש"ע קובץ ה, יא

כו, ה שנאתי קהל מרעים ועם רשעים לא אשב

אדר"נ ח"ג ברייתא ג

כט, יא ה' עוז לעמו יתן ה' יברך את עמו בשלום

פרק השלום ברייתא ג

לג, ו בדבר ד' שמים נעשו

וצדקתו עומדת לעד זהו הקונה ספרים ומשאיילן לאחרים

כל הזכויות משוייכות ושמורות כולל העתקה וכי' למחבר, ויסיפיש, טל: 02-5822919-05276

ניתן להשיג על מסכתות: בבא קמא, קידושין, בבא מציעא, כתובות, גיטין, סוכה, מכות, מגילה, ביצה, ראש השנה ועל יור"ד סימנים קפג-ר

אבות פרק חמישי משנה א*

לד, ח	חונה מלאך ד' סביב ליראיו ויחלצם	קש"ע קובץ א, ח
לד, טו	בקש שלום ורדפהו	פרק השלום ברייתא ד
לד, טו	בקש שלום ורדפהו	אדר"נ ח"א ברייתא לזארחות צדיקים שער חמשה עשר
לד, יג	מי האיש החפץ חיים נצור לשונך מרע	אורחות צדיקים שער עשרים וחמש
לז, ט	כי מרעים יכרתו	אדר"נ ח"ג ברייתא ג
לז, יא	וענוים ירשו ארץ והתענגו על רב שלום	פרק השלום ברייתא כג
לז, טז	טוב מעט לצדיק	קש"ע קובץ ג, ג
לז, כא	לוה רשע ולא ישלם וצדיק חונן ונותן	אבות פ"ב משנה ט
לז, כא	לוה רשע ולא ישלם וצדיק חונן ונותן	אדר"נ ח"ב ברייתא ג
נא, יט	לב נשבר ונדכה, אלוקים לא תבזה	קש"ע קובץ ד/ב, ה
נה, יד	ואתה אנוש כערכי אלופי ומיודעי	קנין תורה ברייתא ג
נה, טו	בבית אלוקים נהלך ברגש	קנין תורה ברייתא ג*
נה, יט	פדה בשלום נפשי מקרב לי, כי רבים היו עמדי	קש"ע קובץ א, יא
נה, כד	ואתה אלוקים תורידם לבאר שחת ואנשי דמים ומרמה לא יחצו ימיהם, ואני אבטח בך	אבות פ"ה, משנה יט
נח, ו	אשר לא ישמע לקול מלחשים	אבות פ"ב משנה י*
נח, יב	אך יש אלוקים שופטים בארץ	אדר"נ ח"ד ברייתא לא
סט, ח	כי עליך נשאתי חרפה	אורחות צדיקים שער עשרים וששה
סט, יב	ואתנה לבושי שק	אורחות צדיקים שער עשרים וששה

וצדקתו עומדת לעד זהו הקונה ספרים ומשאלין לאחרים

כל הזכויות משוייכות ושמורות כולל העתקה וכו' למחבר, ויסיפיש, טל: 02-5822919-05276

ניתן להשיג על מסכתות: בבא קמא, קידושין, בבא מציעא, כתובות, גיטין, סוכה, מכות, מגילה, ביצה, ראש השנה ועל יור"ד סימנים קפג-ר

קש"ע קובץ א, יאאורחות צדיקים שער עשרים וששה	סט, יד ואני תפילתי לך ד' עת רצון
קש"ע קובץ א, ו	עא, ח ימלא פי תהלתך
אבות פרק חמישי משנה ד*	עד, יג אתה פוררת בעזך ים שברת ראשי תנינים על המים
קש"ע קובץ ד/ב, ה	עד, כא אל ישוב דך נכלם
קנין תורה ברייתא י	עה, יד ויביאם אל גבול קדשו, הר זה קנתה ימינו
אורחות צדיקים שער השני	עט, יב והשב לשכנינו שבעתים אל חיקם אשר חרפוך ד'
אבות פ"ג, משנה ו	פב, א אלקים נצב בעדת א-ל בקרב אלוקים ישפוט
אורחות צדיקים שער חמשה עשר	פד, יא כי טוב יום בחצריך מאלף
קש"ע קובץ ב, כ	פה, יד צדק לפניו יהלך, וישם לדרך פעמיו
אבות פ"א משנה ב* אדר"נ ח"א ברייתא טו	פט, ג כי אמרתי עולם חסד יבנה שמים תכין אמונתך בהם
אדר"נ ח"ה ברייתא ה	פט, לג ופקדתי בשבט פשעם ובנגעים עוונם
אורחות צדיקים שער עשרים ושבעה	פט, לז וזרעו לעולם יהיה, וכסאו כשמש נגדי
אבות פרק חמישי משנה כא*	צ, י ואם בגבורות שמונים שנה
קש"ע ד/ג, טזאורחות צדיקים שער עשרים ואחד	קא, ז דובר שקרים לא יכון לנגד עיני
אדר"נ ח"ד ברייתא א	קג, כ ברכו ד' מלאכיו גבורי כח עושי דברו
אורחות צדיקים שער התשיעי	קד, טו ויין ישמח לבב אנוש
קנין תורה ברייתא י	קד, כד מה רבו מעשיך ד' כלם בחכמה עשית מלאה הארץ קנינך
אבות פ"ג משנה ג*	קו, כח ויצמדו לבעל פעור ויאכלו זבחי מתים
אדר"נ ח"ג ברייתא ה	קיא, י ראשית חכמה יראת ד'

וצדקתו עומדת לעד זהו הקונה ספרים ומשאלין לאחרים

כל הזכויות משוייכות ושמורות כולל העתקה וכו' למחבר, ויסיפיש, טל: 02-5822919-02-123000-05276

ניתן להשיג על מסכתות: בבא קמא, קידושין, בבא מציעא, כתובות, גיטין, סוכה, מכות, מגילה, ביצה, ראש השנה ועל יור"ד סימנים קפג-ר

אורחות צדיקים שער שבעה עשר	קיב, ג הון ועושר בביתו, וצדקתו עומדת לעד
אורחות צדיקים שער שלשה עשר	קיב, א אשרי איש ירא את ד', במצותיו חפץ מאוד
קש"ע קובץ א, יד	קיט, לב דרך מצותיך ארוץ
אורחות צדיקים שער חמשה עשר	קיט, ס חשתי ולא התמהמהתי לשמור מצוותיך
קנין תורה ברייתא ט	קיט, עב טוב לי תורת פיך מאלפי זהב וכסף
אורחות צדיקים שער חמשה עשר	קיט, עב טוב לי תורת פיך מאלפי זהב וכסף
אבות פ"ד, משנה א	קיט, צט מכל מלמדי השכלתי
אדר"נ ח"ד ברייתא א	קיט, צט מכל מלמדי השכלתי
קש"ע קובץ א, יט	קיט, קו נשבעתי ואקיימה לשמור משפטי צדקך
אורחות צדיקים שער עשרים ושלושה	קיט, קס ראש דברך אמת
קנין תורה ברייתא א*	קיט, קסה שלום רב לאוהבי תורתך
פרק השלום ברייתא כג	קכב, ו שאלו שלום ירושלים
פרק השלום ברייתא כג	קכב, ז יהי שלום בחילך
פרק השלום ברייתא כג	קכב, ח למען אחי ורעי
קנין תורה ברייתא א*	קכב, ו ישליו אוהביך
קש"ע קובץ ה, יא	קכו- שיר המעלות בשוב ד'
קש"ע קובץ ב, כה	קכו, ב אז ימלא שחוק פינו
אבות פ"ד, משנה א	קכת, ב יגיע כפיך כי תאכל אשריך וטוב לך
קנין תורה ברייתא דאדר"נ ח"ד ברייתא א	קכת, ב יגיע כפיך כי תאכל אשריך וטוב לך

וצדקתו עומדת לעד זהו הקונה ספרים ומשאיילן לאחרים

כל הזכויות משוייכות ושמורות כולל העתקה וכו' למחבר, ויסיפיש, טל: 02-5822919-02 05276-123000

ניתן להשיג על מסכתות: בבא קמא, קידושין, בבא מציעא, כתובות, גיטין, סוכה, מכות, מגילה, ביצה, ראש השנה ועל יור"ד סימנים קפג-ר

קלו, יג	לגוזר ים סוף לגזרים	אבות פרק חמישי משנה ד*
קלז-	על נהרות בבל	קש"ע קובץ ה, יא
קלט	ולי מה יקרו רעיק א-ל	קנין תורה ברייתא א*
קלט, כא	הלא משנאיך ד' אשנא ובתקוממיק אתקוטט	קש"ע ד/ג, באדר"נ ח"ב ברייתא אורחות צדיקים שער אחד עשר
קלט, כב	תכלית שנאה שנאתים, לאויבים היו לי	קש"ע ד/ג, באדר"נ ח"ב ברייתא ו
קמז, יא	רוצה ד' את יראיו	אורחות צדיקים שער התשיעי
משלי		
א, ט	כי לוית חן הם לראשך וענקים לגרורותיך	קנין תורה ברייתא ז
א, לא	ויאכלו מפרי דרכם וממעצותיהם ישבעו	אדר"נ ח"ה ברייתא טז
א, לג	ושמע לי ישכן בטח, ושאנן מפחד רעה	אורחות צדיקים שער שלשה עשר
ב, ד	אם תבקשנה ככסף וכמטמונים תחפשנה	אדר"נ ח"א ברייתא יא
ב, ה	אז תבין יראת ד' ודעת אלוקים תמצא	אדר"נ ח"א ברייתא יג
ג, ב	כי אורך ימים ושנות חיים ושלוש יוסיפו לך	קנין תורה ברייתא ז
ג, ד	ומצא חן ושכל טוב בעיני אלוקים ואדם	קש"ע ד/ג, י
ג, ו	בכל דרכיך דעהו והוא יישר אורחותיך	אדר"נ ח"ב ברייתא חקש"ע קובץ ב, יג
ג, ח	רפאות תהי לשריך ושיקוי לעצמותיך	קנין תורה ברייתא ז
ג, טו	יקרה היא מפנינים	אורחות צדיקים שער עשרים ושבעה
ג, טז	אורך ימים בימינה בשמאלה עושר וכבוד	קנין תורה ברייתא ז
ג, יז	דרכיה דרכי נועם וכל נתיבותיה שלום	קנין תורה ברייתא ז

וצדקתו עומדת לעד זהו הקונה ספרים ומשאלין לאחרים

כל הזכויות משוייכות ושמורות כולל העתקה וכו' למחבר, ויסיפיש, טל: 02-5822919-05276

ניתן להשיג על מסכתות: בבא קמא, קידושין, בבא מציעא, כתובות, גיטין, סוכה, מכות, מגילה, ביצה, ראש השנה ועל יור"ד סימנים קפג-ר

ג, יח	עץ חיים היא למחזיקים בה ותומכיה מאושר	קנין תורה ברייתא ז
ג, כח	אל תאמר לרעך לך ושוב ומחר אתן ויש אתך	אדר"נ ח"ב ברייתא ז
ג, לד	לענוים יתן חן	אורחות צדיקים שער השני
ג, לה	כבוד חכמים ינחלו	קנין תורה ברייתא ג
ד, ב	כי לקח טוב נתתי לכם תורתי אל תעזבו	אבות פ"ג, משנה ידקנין תורה ברייתא ג
ד, ט	תתן לראשך לוית חן, עטרת תפארת תמגנך	קנין תורה ברייתא ז
ד, כב	כי חיים הם למוצאייהם ולכל בשרו מרפא	קנין תורה ברייתא ו* ז
ד, כו	פלס מעגל רגליך וכל דרכיך יכוננו	קש"ע קובץ ג, ח
ה, כב	עונותיו ילכדנו את הרשע	אדר"נ ח"א ברייתא כה
ו, י	מעט שנות מעט תנומות, מעט חבוק ידיים לשכב	אורחות צדיקים שער ששה עשר
ו, כב	בהתהלך תנחה אותך, בשכבך תשמור עליך, והקיצות היא תשייך	קנין תורה ברייתא ט
ו, לד	ולא ימחול ביום נקם	אורחות צדיקים שער השמיני
ז, ג	קשרם על אצבעותיך, כתבם על לוח לבך	אורחות צדיקים בהקדמה
ח, יד	לי עצה ותושיה	קנין תורה ברייתא א
ח, טו	בי מלכים ימלכו ורוזנים יחוקקו צדק	אורחות צדיקים שער עשרים ושבעה
ח, טז	בי שרים ישרו	אורחות צדיקים שער עשרים ושבעה
ח, כא	להנחיל אהבי יש ואוצרותיהם אמלא	אבות פ"ה, משנה יט
ח, כב	ד' קנני ראשית דרכו, קדם מפעליו מאז	קנין תורה ברייתא י
ח, לד	אשרי אדם שומע לי לשקוד על דלתותי יום יום לשמור מזוזות פתחי, כי מוצאי מצא חיים.	קש"ע קובץ א, יב

ט, ח	אל תוכח לץ פן ישנאך, הוכח לחכם ויאהבך	קש"ע ד/ג, ה
ט, יא	כי בי ירבו ימיך ויוסיפו לך שנות חיים	קנין תורה ברייתא ז
י, יט	ברוב דברים לא יחדל פשע	אדר"נ ח"ג ברייתא י
יא, יג	הולך רכיל מגלה סוד	אורחות צדיקים שער עשרים וחמש
יא, כב	נזם זהב באף חזיר אשה יפה וסרת טעם	קנין תורה ברייתא ב
יב, טו	ושומע לעצת חכם	אורחות צדיקים שער שלשה עשר
יב, י	ורחמי רשעים אכזרי	אורחות צדיקים שער השביעי, ושמיני
יג, יג	בז לדבר יחבל לו ויראי מצוה הוא ישולם	אדר"נ ח"ד ברייתא ב
יג, כ	הולך את חכמים יחכם, ורועה כסלים ירוע	קש"ע קובץ ד/א, א
יג, כה	צדיק אוכל לשובע נפשו	קש"ע קובץ ג, ג
יד, כג	בכל עצב יהיה מותר	אורחות צדיקים שער התשיעי
יד, כד	עטרת חכמים עשרם	קנין תורה ברייתא ח
יד, כח	ברב עם הדרת מלך	קנין תורה ברייתא ג*
טו, כז	ושונא מתנות יחיה	אבות פרק חמישי משנה י*
טו, כז	ושונא מתנות יחיה	קש"ע קובץ ג, יא
טז, ד	כל פעל ד' למענהו, וגם רשע ליום רעה	קש"ע קובץ ג, האורחות צדיקים שער שנים עשר
טז, ה	תועבת ד' כל גבה לב	אורחות צדיקים שער הראשון
טז, לא	עטרת תפארת שיבה, בדרך צדקה תמצא	קנין תורה ברייתא ח
טז, לב	טוב ארך אפים מגיבור ומושל ברוחו מלוכד עיר	אבות פ"ד, משנה אאדר"נ ח"ד ברייתא אורחות צדיקים שער שנים עשר

וצדקתו עומדת לעד זהו הקונה ספרים ומשאלין לאחרים

כל הזכויות משוייכות ושמורות כולל העתקה וכו' למחבר, ויסיפיש, טל: 02-5822919-02-123000-05276

ניתן להשיג על מסכתות: בבא קמא, קידושין, בבא מציעא, כתובות, גיטין, סוכה, מכות, מגילה, ביצה, ראש השנה ועל יור"ד סימנים קפג-ר

קנין תורה ברייתא ח	ז, ו	עטרת זקנים בני בנים
אורחות צדיקים שער השמיני	ז, יא	אך מרי יבקש רע, ומלאך אכזרי ישלח בו
אורחות צדיקים שער שלשה עשר	ז, כ	עקש לב לא ימצא טוב
אורחות צדיקים שער התשיעי	ז, כב	לב שמח ייטיב גהה
אבות פ"ג משנה יג*אדר"נ ח"ג ברייתא יאורחות צדיקים שער עשרים ואחד	ז, כח	גם אויל מחריש חכם יחשב
אורחות צדיקים שער שבעה עשר	ח, טז	מתן אדם ירחיב לו ולפני גדולים ינחנו
קש"ע קובץ ג, ו	ח, כא	מות וחיים ביד לשון
אורחות צדיקים שער הרביעי	ח, כז	תחנונים ידבר רש, ועשיר יענה עזות
קש"ע ד/ג, כט	ט, ב	גם בלא דעת נפש לא טוב
אורחות צדיקים שער שנים עשר	ט, יא	שכל אדם האריך אפו
אורחות צדיקים שער ששה עשר	ט, טו	עצלה תפיל תרדמה
אורחות צדיקים שער שבעה עשר	ט, טו	רבים יחלו פני נדיב
קנין תורה ברייתא ח	כ, כט	תפארת בחורים כחם והדר זקנים שיבה
אדר"נ ח"ד ברייתא א	כא, כב	עיר גיבורים עלה חכם
קש"ע קובץ ה, ג	כא, כג	שומר פיו ולשונו, שומר מצרות נפשו
אדר"נ ח"ג ברייתא ג	כא, כד	זד יהיר לץ שמו
אבות פרק חמישי משנה כ*	כא, כט	העז איש רשע בפניו
אורחות צדיקים שער שלשה עשר	כב, ה	צנים פחים בדרך עקש, שומר נפשו ירחק מהם
קש"ע ד/ג, ט	כב, כג	כי ד' יריב ריבם

וצדקתו עומדת לעד זהו הקונה ספרים ומשאלין לאחרים

כל הזכויות משוייכות ושמורות כולל העתקה וכו' למחבר, ויטפיש, טל: 02-5822919-02-123000-05276

ניתן להשיג על מסכתות: בבא קמא, קידושין, בבא מציעא, כתובות, גיטין, סוכה, מכות, מגילה, ביצה, ראש השנה ועל יור"ד סימנים קפג-ר

- כג, ו** אל תלחם את לחם רע עין
אורחות צדיקים שער שמונה עשר
- כג, יז** אל יקנאו לבך בחטאים, כי אם ביראת ד' כל היום
אורחות צדיקים שער ארבעה עשר
- כד, יז** בנפול אויבך אל תשמח ובכשלו אל יגל לבך
אבות פ"ד, משנה ידאורחות צדיקים שער השמיני והתשיעי
- כד, יח** פן יראה ד' ורע בעונוי והשיב מעליו גופו
אבות פ"ד, משנה יד
- כד, ל** על שדה איש עצל עברתי ועל כרם אדם חסר לב
אדר"נ ח"ד ברייתא יאאורחות צדיקים שער ששה עשר
- כד, לא** והנה עלה כולו קמשונים, כיסו פניו חרלים וגדר אבניו נהרסה
אדר"נ ח"ד ברייתא יאאורחות צדיקים שער ששה עשר
- כה, ז** כי טוב אמר לך עלה הנה מהשפילך לפני נדיב אשר ראו עיניך
אדר"נ ח"א ברייתא לה, וח"ד ברייתא טו
- כו, יג** אמר עצל שחל בדרך, ארי בין הרחובות
אדר"נ ח"ג ברייתא א
- כו, יד** הדלת יסוב על צירה, והעצל על מיטתו
אדר"נ ח"ג ברייתא א
- כו, יח** כמתלהלה היורה זיקים חצים ומות
קש"ע ד/ג, יד
- כו, יט** ואמר הלא משחק אני
קש"ע ד/ג, יד
- כז, ב** יהלך זר ולא פיק, נכרי ואל שפתך
אדר"נ ח"א ברייתא לד
- כז, יד** מברך רעהו בקול גדול בבקר השכם, קללה תחשב לו
קש"ע ד/ג, יד
- כח, ט** מסיר אזנו משמע תורה, גם תפילתו תועבה
אורחות צדיקים שער חמשה עשר
- כח, י** ותמימים ינחלו טוב
קנין תורה ברייתא ג
- כח, יד** אשרי אדם מפחד תמיד
אדר"נ ח"א ברייתא ל
- ל, ו** אל תוסיף על דבריו פן יוכיח בך ונכזבת
אבות פ"א משנה יז*
- ל, לב** אם נבלת בהתנשא ואם זמות יד לפה
אדר"נ ח"א ברייתא לה
- ל, לג** ומיץ אפים יוציא ריב
אורחות צדיקים שער שנים עשר

אורחות צדיקים שער התשיעי	לא, ו	ישתה וישכח רישו, ועמלו לא יזכור עוד
אורחות צדיקים שער התשיעי	לא, ו	תנו שכר לאובד, ויין למרי נפש
	איוב	
קש"ע ד/ג, כה	ד, ו	הלוא יראתך כסלתך
קש"ע ד/ג, כה	ד, ז	זכר נא מי הוא נקי אבד
אבות פרק חמישי משנה כא*	ה, כו	תבוא בכלח אלי קבר
קש"ע ד/ג, טז	יג, טז	כי לא לפניו חנף יבוא
אורחות צדיקים שער עשרים ואחד	יג, טז	כי לא לפניו חנף יבוא
אורחות צדיקים שער התשיעי	יז, ט	וטהר ידים יוסיף אומץ
אדר"נ ח"א ברייתא לזפרק השלום ברייתא י	כה, ב	המשל ופחד עמו, עושה שלום במרומיו
אדר"נ ח"ד ברייתא י	כה, יז	לא יערכנה זהב וזכוכית ותמורתה כלי פז
קש"ע קובץ ד/ב, ה	כט, טז	אב אנכי לאביונים
קש"ע קובץ ד/ב, ד	כט, יג	ולב אלמנה ארנן
קש"ע קובץ ד/ב, ד	ל, כה	אם לא בכיתי לקשה יום, עגמה נפשי לאביון
אדר"נ ח"א ברייתא יח	לא, יז	ואוכל פתי לבדי ולא אכל יתום ממנה
אדר"נ ח"א ברייתא יח	לא, כא	ומגז כבשי יתחמם
קש"ע קובץ ד/ב, א	לד, כח	וצעקת עניים וישמע
אבות פרק חמישי משנה ז*	לו, ב	כתר לי זעיר ואחוך
קש"ע קובץ א, יא	לו, ה	הן א-ל כביר ולא ימאס

וצדקתו עומדת לעד זהו הקונה ספרים ומשאלין לאחרים

כל הזכויות משוייכות ושמורות כולל העתקה וכו' למחבר, ויסיפיש, טל: 02-5822919-123000-05276

ניתן להשיג על מסכתות: בבא קמא, קידושין, בבא מציעא, כתובות, גיטין, סוכה, מכות, מגילה, ביצה, ראש השנה ועל יור"ד סימנים קפג-ר

שיר-השירים

א, ב	כי טובים דודיך מיין	אורחות צדיקים שער התשיעי
ז, י	וחכך כיון הטוב	אורחות צדיקים שער התשיעי
רות		
א, א	ויהי בימי שפוט השופטים	אדר"נ ח"א ברייתא ג
איכה		
ב, יא	כלו בדמעות עיני	קש"ע קובץ ב, יח
ב, יט	שפכי כמים ליבך נוכח פני ד'	קש"ע קובץ א, טז
ג, כא	ישב בדד וידם כי נטל עליו	אדר"נ ח"א ברייתא כד
ג, כג	חדשים לבקרים רבה אמונתך	קש"ע קובץ א, ב
ג, כח	וישב בדד וידום כי נטל עליו	אבות פ"ג, משנה ב
ג, לט	מה יתאוונן אדם חי גבר על חטאיו	אורחות צדיקים שער עשירי
קהלת		
א, ד	דור הולך ודור בא והארץ לעולם עומדת	פרק השלום ברייתא א
י, ג	וגם בדרך כשהסכל הולך ליבו חסר, ואמר לכל סכל הוא	קש"ע קובץ ב, ו
ב, ג	למשוך בין את בשרי	אבות פ"ג משנה י*
ד, ד	וראיתי את כל עמל ואת כל כשרון המעשה כי היא קנאת איש מרעהו	אורחות צדיקים שער ארבעה עשר
ד, ט	טובים השנים מן האחד אשר יש להם שכר טוב בעמלם	אדר"נ ח"א ברייתא כא
ה, ט	אהב כסף לא ישבע כסף	קש"ע קובץ ג, ב
ז, ו	כי כקול הסירים תחת הסיר, כן שחוק הכסיל	אורחות צדיקים שער התשיעי
ז, טז	אל תהי צדיק הרבה ואל תתחכם יותר, למה תשומם	

וצדקתו עומדת לעד זהו הקונה ספרים ומשאלין לאחרים

כל הזכויות משוייכות ושמורות כולל העתקה וכו' למחבר, ויטפיש, טל: 02-5822919-123000-05276

ניתן להשיג על מסכתות: בבא קמא, קידושין, בבא מציעא, כתובות, גיטין, סוכה, מכות, מגילה, ביצה, ראש השנה ועל יור"ד סימנים קפג-ר

קש"ע קובץ ג, ח

ט, ז כי כבר רצה האלוקים את מעשיך

אורחות צדיקים שער השני, ועשרים וששה

יא, ו בבקר זרע זרעך ולערב אל תנח ידיך

אבות פ"א משנה א*

יא, י והסר כעס מלבך, והעבר רעה מבשרך

קש"ע קובץ ג, האורחות צדיקים שער שנים עשר

יב, יא דברי חכמים כדרבנות וכמשמרות נטועים בעלי אסופות

אדר"נ ח"ב ברייתא יא

יב, יג סוף דבר הכל נשמע וכו'

אורחות צדיקים שער עשרים ושמונה

יב, יג כי זה כל האדם

קנין תורה ברייתא א*

אסתר

א, כב להיות כל איש שורר בביתו

אדר"נ ח"ד ברייתא כא

ב, כב ותאמר אסתר למלך בשם מרדכי

קנין תורה ברייתא ו

דניאל

ו, יז א-להך די אנת פלח ליה בתדירא הוא ישיזבנך

אדר"נ ח"א ברייתא טו

עזרא

ט, ו אלקי בשתי ונכלמתי להרים אלוקי פני אליך

אורחות צדיקים שער השלישי

ז, י כי עזרא הכין לבבו לדרש את תורת ד' ולעשות

אדר"נ ח"א ברייתא מא

נחמיה

ב, ב מדוע פניך רעים ואתה אינך חולה

אורחות צדיקים שער עשירי

דברי הימים-א

כה, ט דע את אלוקי אביך ועבדהו

אורחות צדיקים שער השלישי

כט, כח וימת בשיבה טובה

אבות פרק חמישי משנה כא*

כט, יד כי ממך הכל ומידך נתנו לך

אבות פ"ג, משנה ז

וצדקתו עומדת לעד זהו הקונה ספרים ומשאלין לאחרים

כל הזכויות משוייכות ושמורות כולל העתקה וכו' למחבר, ויסיפיש, טל: 02-5822919-05276

ניתן להשיג על מסכתות: בבא קמא, קידושין, בבא מציעא, כתובות, גיטין, סוכה, מכות, מגילה, ביצה, ראש השנה ועל יור"ד סימנים קפג-ר

דברי הימים-ב

טו, לא כי דבר ד' בזה

קש"ע קובץ ד/א, טז

יט, ב ובזאת עליך קצף מלפני ד'

אדר"נ ח"א ברייתא כט

יט, ב ובזאת עליך קצף מלפני ד'

אדר"נ ח"א ברייתא כט

כ, לו כהתחברך עם אחזיהו פרץ ד' את מעשיך וישברו אניות

אדר"נ ח"א ברייתא כט

כו, טז וכחזקתו גבה לבו עד להשחית וימעל בד' אלקיו

אדר"נ ח"א ברייתא כח

כו, יט ובזעפו עם הכהנים והצרעת זרחה במצחו

אדר"נ ח"א ברייתא כח

לו, טז ויהיו מלעבים במלאכי האלוקים ובזוים דבריו ומתעתעים בנביאיו

קש"ע קובץ ד/א, טז